

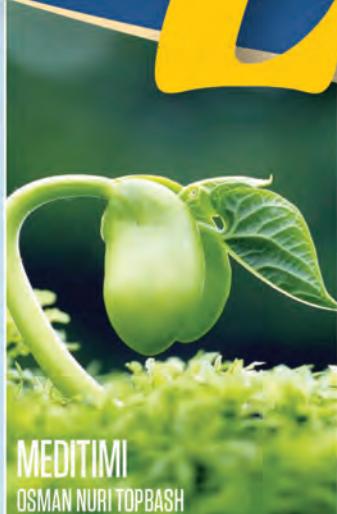
Shkurt 2016
Numri: 95
E përmuajshme

Revistë edukative-kulturore - www.revistaetika.com

Shqipëri: 200 Lekë
Kosovë: 1.5 Euro
Maqedoni: 90 Den
Evropë: 7 Euro

ETIKA

PËRCARJA E MADHE

TË
RINJ

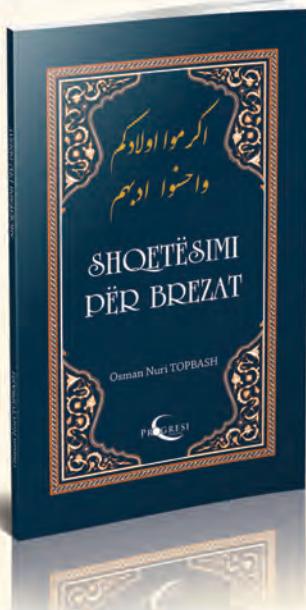

Si edukonte
Ai (s.a.v.s.)
150 Lekë
1 Euro

Një këshillë
1001 mësimë
350 Lekë
3 Euro

101 Parime
në shërbim
200 Lekë
1.5 Euro

Shqetësimi
për brezat
200 Lekë
1.5 Euro

Udhëtimi
drejt Zotit
200 Lekë
1.5 Euro

Shërbimi
200 Lekë
1.5 Euro

*Shtëpia botuese Progresi
vjen me 6 libra të rinj, të cilët
do të ushqejnë botën tonë shpirtërore
dhe do t'i jasin drejtim jetës sonë
individuale dhe shoqërore.*

Shkurt 2016

VITI: X

NUMRI: 95

BOTUESI

Shtëpia botuese "Progresi"

DREJTOR

Albert Halili

KRYEREDAKTOR

Alban Kali

REDAKTOR

Zija Vukaj

PËRKTHYES

Albert Halili

Artur Tagani

Fatmir Sulaj

Ilir Hoxha

DIZAJN

Bledar Xama

ADRESA

Rr: Studenti; Sheshi "2 Prilli"
Shkodër; Shqipëri

MOBILE

+355 67 607 8484

E-MAIL

rev.etika@gmail.com

WEBSITE

www.progresibotime.com

KOSOVË

Rr: Arđan Zurnaxhiu; pn. Ralin
Prizren; Kosovë
Mob: +377 4411 9848

MAQEDONI

Drvarska 28; Stara Carsija
Skopje; Makedonija
Mob: +389 7042 8245

ABONIMI VJETOR

Shqipëri: 2000 lekë

Kosovë: 15 Euro

Maqedoni: 900 Denar

Evropë: 80 Euro

Ju bëjmë të ditur se materialet e sjella në redaksi pavarësisht nëse bотоhen apo jo nuk i kthehen autorit. Koha e botimit të një materiali përcaktohet nga redaksia. Honoraret e shkrimeve autoriale ose përkthimeve duhet të vini t'i têrhiqni pranë Shtëpisë Botuese "Progresi" ose pranë zyrave të përgaqësimit në Kosovë dhe Maqedoni.

"(O i Dërguar!) *Ti nuk ke asgjë në dorë, nëse do t'ua pranojë Ai pendimin apo do t'i dënojë. Ata janë vërtet keqbërës. Allahut i përket gjithçka që gjendet në qiej dhe gjithçka që gjendet në Tokë! Ai fal kë të dojë dhe dënon kë të dojë. Allahu është Falës i madh e Mëshirëplotë.*" (Al Imran, 128-129) (Shik. Buhari, Deavat, 58.)

Transmetohet se pas zbritjes së këtij ajeti fisnik, i Dërguari i Allahut (a.s.), asnjëherë tjetër nuk ka mallkuar asnjë duke ia përmendur emrin. Nisur nga ky rregull i Islamit, dijetarët myslimanë janë shprehur se nuk është e drejtë që të mallkohet një person i caktuar, por se këto lloj mallkimesh mund të bëhen duke përdorur shprehjet e përgjithshme si: "Ata që bëjnë kështu e ashtu!.."

Ky paralajmërim hyjnor që iu bë personalitetit të një Pejgamberi, i cili ishte shumë i mëshirshëm kundrejt umetit të tij, përmban mesazhe tejet të rëndësi-shme për të gjithë besimtarët, madje, për të gjithë njerëzinë. Disa prej tyre mund t'i radhisim kështu:

1) E drejta për të dhënë vendim për robërit e Zotit (xh.xh.), i përket vetëm Krijuesit të tyre, domethënë, Allahut Teala, i cili është Zoti i botëve. Asnjë nuk duhet të jepë asnjë gjykim në çështje të tilla si: "Ata do të ndëshkohen kështu apo do të shpërblehen ashtu në të ardhmen." Sepse, ai që e përcakton kaderin e robërve, të cilin ne e qujmë gjajb, dhe që di çdo gjë për të gjithë botët tjetra të pakonceptueshme për perceptimin tonë, është vetëm Allahu Teala. Në hadithet fisnike flitet rreth njerëzve që në momentet e fundit shndërrrohen në banorë të xhehenemit, edhe pse kanë bërë vepra të banorëve të xhenetit përgjatë gjithë jetës. Gjithashtu flitet edhe për robëri që arrijnë mirësinë për t'u bërë prej banorëve të xhenetit, edhe pse përgjatë gjithë jetës kanë bërë vepra të banorëve të xhehenemit. Të gjitha këto të vërteta tregojnë se të japësh një gjykim në lidhje me robërit e Zotit dhe përveç të tjerash, ta ndash me të tjerët këtë gjykim sikur të ishte një gjykim absolut, do të thotë të mos e dish pozitën kundrejt vullnetit dhe shfaqjeve të Zotit (xh.xh.), që ne e qujmë vullnet absolut. Me një shprehje tjetër, kjo do të thotë të guxosh t'u shkruash kaderin të tjerëve.

Këto deklarime të të Dërguarit të Allahut (a.s.), që kanë lidhje me ata që i shohin të tjerët si të shkatërruar përveç vetes së tyre, janë paralajmërime mjafët të mëdha: "Nuk ka njeri më të shkatërruar se ai që thotë se njerëzit janë shkatërruar." (Muslim, Birr, 139.)

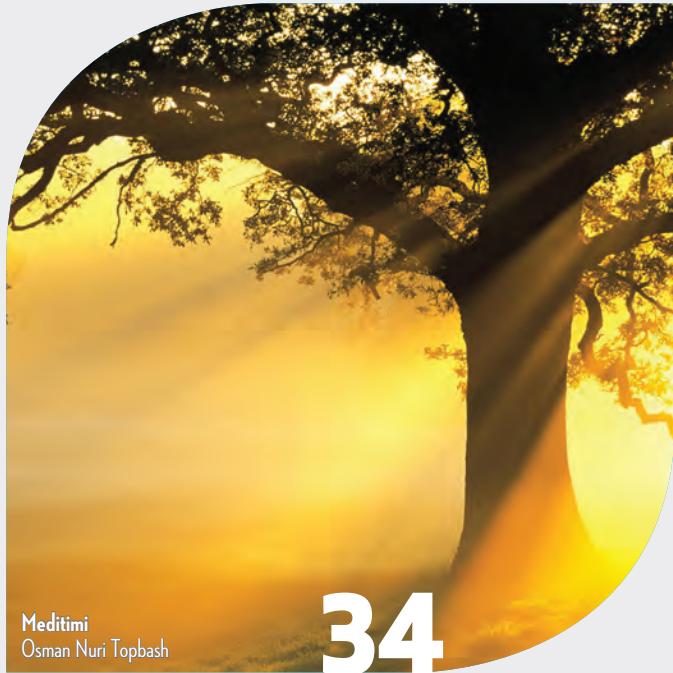
2) Një njeri nuk duhet të ketë një bindje absolute, qoftë edhe për të nesërmen e tij, sepse, edhe në një ajet tjetër fisnik thuhet: "*Pa dyshim, vetëm Allahu e di Orën e caktuar. Ai e zbret shiun dhe e di ç'ka në barkun e shtatzënës. Asnjë njeri nuk di ç'do të fitojë nesër dhe askush nuk di se në ç'vend do të vdesë. Me të vërtetë, Allahu është i Gjithëdijshëm dhe Njohës i çdo gjëje.*" (Lukman, 34) Kjo e vërtetë, nga një aspekt u jep shpresë zemrave, ndërsa nga një aspekt tjetër i mbush me frikë. Të jesh i sigurt për të nesërmen apo të biesh në pesimizëm duke parë të djeshmen dhe të sotmen, në të vërtetë, është një vendim i nxituar që jepet prej injorancës duke mos e marrë parasysh caktimin hyjnor. Zemrat e zgjaura që janë të vetëdijshme për këtë të vërtetë, besojnë te domosdoshmëria për të bërë një jetë plot lutje e përgjërimë ndaj Zotit (xh.xh.) dhe ashtu jetojnë.

Përbajtja

12

Nëse do të qanit, do ta kuptonit!
Rabia Christine Brodbeck

34

Meditimi
Osman Nuri Topbash

18

51

Nëse dëshiron të shkatërrosh një civilizim, ke tri rrugë...
Imam Muhammed B. Syatri

- 5 Problemi i madh
Ahmet Tashgetire
- 8 T'u caktosh pozitë robërve të Allahut
Dr. Adem Ergyl
- 16 Drejt asaj që duhet të realizohet
Idris Arpat
- 18 Qëndroni të palëkundur
Nuredin Jelldéz
- 20 Adhurimi ndaj Zotit të Qabesë
Ali Riza Temel
- 23 Jeta e kësaj bote
Sadik Dana
- 24 Pyetje që Zoti ua dërgon
njërzëve për reflektim
Xhafer Durmush
- 26 Frika ndaj Allahut
Dr. Murat Kaja

42

Mrekullitë e Kur'anit 30

Një Ajet - Një Hadith 32

Tevekuli i Ibrahimit (a.s.) 40

Sezai Engin

Mëshira, filladi hyjnor 42

Dr. Mustafa Xhanillë

Me zemër të pastër 46

dhe faqe të bardhë

Selma Çevikollu

Përfundja e ndërgjegjes 54

Nuredin Nazarko

Vlera e leximit të Kur'anit 58

Naim Drijaj

Miqësia
Senad Tula

56

Fitimi hallall dhe haram
Irfan Ëztyrk

48

PROBLEMI

IMADH

Ahmet Tashgetiren

Tekfir do të thotë të akuzosh për mohim të fesë dikë që njihet si mysliman. Të akuzosh për mohim, do të thotë të gjykosh në bazë të një sjelljeje të caktuar, se dikush që njihet si mysliman, ka dalë jashtë kuadrit fetar të Islamit dhe ka hyrë në fushën e mohimit.

Sipas Islamit, ashtu siç ekziston një fushë që njihet si “**iman/besim**”, ekziston edhe një fushë që cilësohet si “**kufr/mohim**”. Siç ekzistojnë disa cilësi përfshinë imanit, ashtu ekzistojnë edhe disa cilësi të fushës së kufrit. Pra, “të hysh në kufër”, përdoret përfshinë një njeri që bie në këtë gjendje.

Dijetarët islamë kanë diskutuar rrëth sjelljeve

që e çojnë njeriun në kufër dhe, në lidhje me këtë, kanë vendosur disa kritere. Për shkak se imani dhe kufri janë situata të cilësuara si jetësore, si qëndrimi brenda fesë dhe dalja jashtë saj, dijetarët tanë i kanë diskutuar me shumë rigorozitet këto kritere. Në mënyrë të veçantë, për shkak se besimi “**aprovohet me zemër**”, kjo çështje bart një rëndësi të jashtëzakonshme nga aspekti i ndjesisë së zemrës së besimtarit dhe të lidhjeve reale që formohen në të. Pra, kjo çështje kërkon kujdes të veçantë. Njohja e kufijve të kufrit dhe mos shkelja e tyre janë çështje shumë jetike.

Nga ky aspekt, kujdesi i besimtarit ndaj besimit dhe njohja e kufijve të kufrit, duke u larguar me

gjithë zemër prej tij, është një fushë jashtëzakonisht delikate.

Çështja lidhur me tekfrin nuk ka të bëjë me kujdesin e njeriut ndaj besimit të vet, por me gjykimin ndaj besimit të dikujt tjetër dhe përcaktimin e marrëdhënieve me të. Për këtë arsy, të thuash se një besimtar ka dalë jashtë fesë, është pranuar si një çështje shumë delikate.

Një prej haditheve të Profetit tonë (a.s.), është bërë edhe burimi i këtij kujdesi të veçantë:

“Nëse dikush prej jush i thotë vëllait të vet të fesë “o kafir/mohues!”, për shkak të kësajakuze përmohim, njëri prej të dyve do të kthehet patjetër në mohim. Nëse ai njeri është siq thotë akuzuesi, në rregull. Por në të kundërtën, ajo akuzë, do t’i kthehet akuzuesit.” (Muslim, 1/319.)

Sipas këtij hadithi fisnik, nëse akuza përkufër nuk është cilësi e atij që akuzohet, ajo bëhet një cilësi që i ngarkohet personit që bën akuzën. Në këtë rast, akuza duhet të mbështetet në argumente aq të qarta, saqë akuza të mos i kthehet akuzuesit. Në fakt, vështirësia e akuzës përkufër/mohim, është një çështje e nënvizuar fuqishëm nëpër tekstet e pothuajse të gjitha burimeve islamë.

Gjatë një beteje, një sahab vrah një person që shqiptoi shehadetin/dëshminë islamë, duke menduar se e ka thënë nga frika e vdekjes. Mirëpo, Profeti ynë (a.s.), e qortoi këtë sahab, duke i thënë: *“A mos ia hape zemrën dhe pe çfarë ka në të?”*. Nga kjo, kuqtojmë se çështja e besimit ka të bëjë me zemrën. Për rrjedhojë, ky hadith është si një paralajmërim jetësor në aspektin e vështirësisë së gjykimit mbi besimin e një njeriu.

Në fund të fundit, kjo është një çështje që ka të

bëjë me gjykimin e botës së zemrës së një myslimanit, duke u nisur nga sjellja e tij. Pyetja se kush do ta bëjë këtë është shumë e rëndësishme. Mirëpo, se sa është i respektueshëm mendimi i personit apo grupit që do ta bëjë këtë, kjo është një tjetër çështje.

Ndërsa çështja se si do të veprohet me personin mbi të cilin gjykohet në lidhje me besimin e tij, është po ashtu një tjetër çështje. Padyshim se ekzistojnë disa kritere për të përcaktuar marrëdhënien e njeriut me Islamin. Termat “mu’min/besimtar”, “kafir/mohues”, “mushrik/idhujtar”, “munkir/refuzues” dhe të tjera të ngjashme, të cilat përdoren shpesh në Kuranin Fisnik, nuk janë të zbrazëta nga brenda. Çdo term përputhet me një lloj karakteri. Mirëpo, t’i konkretizosh ato mbi këtë apo atë njeri, kërkon një kujdes jashtëzakonisht të madh.

Madje, t’i atribuosh një njeriu që njihet si “besimtar”, një karakter jashtë kornizës së “besimit”, kërkon një kujdes edhe më të madh, sepse në shoqërinë islame kjo mund të prodhojë rezultate të ndryshme.

Për këtë arsy, edhe në kohën kur Profeti (a.s.), ishte gjallë, etiketimi si “munafik/hipokrit”, i dikujt që dukej si mysliman, por që dihej se nuk besonte me të vërtetë, nuk konkretizohej tek personat e tillë, edhe pse ai i dinte se kush ishin këta. Edhe sot e kësaj dite, askush nuk ka ndonjë autorizim në dorë, që të përcaktojë apo të etiketojë dikë me cilësinë e hipokritit.

Nëse do të bëhej pyetja: *“Mirë, po çfarë do të bëjmë me paralajmërimet e Profetit (a.s.), në lidhje me cilësitë e munafikëve/hipokritëve?”*, pikësëpari, këtu duhet të kemi kujdes që “cilësitë e hipokrizisë”, të mos gjenden tek vetë ne.

Nëse shohim një cilësi të hipokrizisë tek dikush tjetër, duhet të kufizohemi me sjellje në kuadrin personal, duke marrë për bazë edhe mundësinë e “gabimit”.

Në Islam janë cekur edhe sjelljet që e çojnë njeriun në “kufër/mohim”. Dhe, lidhur me këtë çështje, në fushën e jurisprudencës islame ka trajtime të gjera. Mirépo, brenda këtyre trajtimeve është diskutuar edhe çështja e “marrëdhënies besim-vepër”. Lidhur me konsiderimin e “veprës si një pjesë të besimit”, ekzistojnë mendime të ndryshme. Pra, prej kësaj kanë lindur shkollat e fikhut¹ dhe e kelamit².

Pyetja se në cilën fazë dhe si ndikojnë tek besimi i njeriut kryerja e gjynaheve të vogla e të mëdha, ka qenë një temë e cila është diskutuar gjatë gjithë historisë njerëzore. Përvec kësaj, kjo temë është diskutuar edhe në aspektin e **“gjykimit me ligjet që ka zbritur Allahu”** në planin e sistemit të qeverisjes. Korniza e përcaktuar në ajetin 44 të surës el-Maide, me urdhrin: **“Ata që nuk gjykojnë me ligjet që ka zbritur Allahu, janë vetë mohuesit.”**, është bërë shkak i mendimeve të ndryshme në lidhje me atë se si duhet të shihen qeverisjet, në mënyrë të veçantë në vendet islame. Dy ajete të tjerë të ngjashëm i cilësojnë këto qeverisje si “të devijuara” dhe “tiranë”. Ndërkojë, edhe pyetja se a janë sinonime të njëra-tjetrës termat, “mohues”, “i devijuar” dhe “tiran” ka qenë një pyetje tjetër mbi të cilën është diskutuar gjatë.

Dimensioni problematik i kësaj çështjeje është situata kur të gjithë dyshojnë tek të gjithë, të gjithë vënë në pikëpyetje besimin e të gjithëve dhe të gjithë i etiketojnë të gjithë se besimi i tyre është i pranueshëm apo i papranueshëm...

Një situatë, kur të gjithë pandehin se kanë në dorë një “mjet për matjen e besimit”...

Po ashtu, nëse e shohim këtë çështje nga pikë-pamja e shpalljes së luftës ndaj atyre për të cilët “është dhënë fetva për mohimin e tyre”, nuk është

të e vështirë të paramendosh se çfarë problemi më i madh se vrasja mund të dalë në pah.

Në kohën e kundërshtimeve midis Aliut (r.a.) dhe Muavijes (r.a.), për shkak se Aliu (r.a.), ra dakord me vendimin e gjykatisë, pra, gjoja se për shkak se ka aprovuar gjykimin e tij e qenka larguar nga gjykimi i Allahut, është konsideruar se ai ka mohuar, pra ka rënë në kufër. E për këtë, është dhënë fetva për vrasjen e tij, duke e martirizuar atë më vonë rrugës për në xhami. Ky është një shembull shumë i hidhur, që tregon se ku mund të shpjerë një botëkuptim i tillë jashtë logjikës dhe si mund të kryhet një vrasje, duke u bazuar në atë botëkuptim.

“Logjika e huarixhëve” ka filluar të kryejë krimë që prej asaj kohe dhe ka vazduhar deri në ditët tona në vendet islame, si vrasje konkrete dhe vrasje të karakterit.

Duket qartë se “tekfiri” është një shpatë që pret nga të dyja anët.

Edhe përdorimi i këtij apo atij ajeti, i këtij apo atij hadithi të Profetit (a.s.), e të zbatimeve të tij sipas qejfit dhe dëshirës së egos, mund të shtyjë lehtësisht jashtë besimit, nëse përmban me të vërtetë një botëkuptim të tillë. Për shkak se këto akuza apo etiketime do të ndjekin njëra-tjetrën, është e pamundur të mendohet për mbijetesën e një shoqërie të cilësuar si myslimanë.

Meqenëse është e pamundur të hapësh zemrën e dikujt e të shohësh në të dhe, meqenëse besimi është një çështje zemre, përtej aprovimit me fjalë, përdorimi i shpatës së tekfirit ndaj një personi që deklaron se është bërë mysliman, nuk është në përputhje as me Kuranin dhe as me vijen profetike.

Profeti ynë (a.s.), pyetjen “a ia hape zemrën të shohësh çka në të?”, ia drejtoi një sahabiu, i cili ishte edukuar nën kujdesin e tij. Mbi të gjitha, ai sahab e vrapu atë njeri në një situatë lufte, duke mos i besuar sinqeritetit të fjalës së tij. Pra, çfarë lloj guximi mund të jetë gjykimi për kufrin/mohimin e dikujt dhe më pas dhënia e fetvasë për vrasjen e tij? Si do të jepet llogari për këtë në botën tjetër?

1. - Fikh: Jurisprudanca islame.

2. - Kelam: Filozofia islame.

“A mos ia hape zemrën dhe pe çfarë ka në të?”.

T'u caktosh pozitë robërve të Allahut

Dr. Adem Ergyl

Njeriu, i cili gjithmonë e vendos veten në qendër, shpesh herë bëhet adhurues i nefsit të tij. Rregullat e tij për vlerat, mendimet dhe komentet, sipas tij, janë pikërisht e vërteta. Ndërsa ata që kanë vlera, mendime dhe komente të ndryshme nga ai, janë në një gabim dhe devijim të madh. Kjo gjendje është një mendim i devjuar që funksionon në të njëjtin paralel me logjikën djallëzore, e cila e nxori në pah kështu justifikimin për të mos i bërë sexhde Ademit (a.s.): "Unë jam më i lartë se ai."

Përgjatë historisë, por edhe në ditët e sotme gjithashtu, njëra prej fitneve më të mëdha brenda umetit islam padyshim se janë këndvështrimet që e përjashtojnë, e tjetersojnë, madje e bëjnë edhe qafir duke e nxjerrë jashtë rrëthit të Islamit myslimanin. Edhe nëse mund të tregohen shumë arsyё dhe motive për daljen në pah të këtyre rrymave të devijuara në këtë mënyrë, njëri prej shkaqeve më kryesore është mungesa e ndjeshme e dijetarëve të edukuar në një kuptim dhe metodologji të saktë shkencore. Ose, dijetarët që janë nuk e kanë informuar mjaftueshmë popullin dhe kanë ngelur vonë në udhëzim dhe edukim të njerëzve.

Të mos u njoħeš tē tjerëve të drejtën e jetës, ngaqë nuk e kuptojnë dhe komentojnë fenë si ti dhe konsiderimi se ke të drejtë për të gjykuar nëse të tjerët janë apo jo besimtarë duke e ulur veten në

kolltukun e gjykatesit, me shprehjen më të thjeshtë, ky është kalim i cakut dhe guxim prej injoranti.

Allahu i Lartësuar nuk i pranon si të drejta këto tentativa gjykimi të robërve të tij dhe ka kërkuar nga myslimanët që të sillen më me ndjeshmëri në këtë çështje. Gjithashtu vihet në pah edhe fakti se këto lloj gabimesh shpesh herë bëhen për hir të interesave që kemi në këtë botë:

"O ju që keni besuar! Kur të shkoni në luftë, në rrugë të Allahut, shqyrtoni gjithçka me kujdes! Mos i thoni atij që ju pëershëndet me selam: "Nuk je besimtar", me qëllim që të fitoni kënaqësi të kësaj jete, ndërkokë që tek Allahu ka fitime të shumta. Të tillë keni qenë edhe ju më parë e Allahu ju dha mirësi; prandaj gjithmonë sqa rojini mirë të gjitha punët! Se Allahu është Njohës i veprave tuaja." (Nisa, 94)

Ta akuzosh myslimanin me devijim, hipokrizi apo edhe më shumë, me mohim dhe ta bësh këtë jo duke u mbështetur në një argument absolut, por në pandehje dhe iluzion, Allahu na ruajtë, tregon se njeriu po i përgatit vendin vetes në zjarrin e xhe-henemit. Paralajmërimet hyjnore në lidhje me këtë çështje janë mjaft të qarta:

"O ju që keni besuar! Asnjë burrë prej jush të mos tallet me burra të tjerë, se këta mund të janë më të mirë se ai. Gjithashtu, asnjë grua të mos tallet me

gra tē tjera, se kēto mund tē jenē mē tē mira se ajo. Mos e nēnçmoni dhe mos e gesëndisni njëri-tjetrin me nofka (tē këqija)! Sa e shëmtuar është tē thirresh me emër tē keq pas (pranimit tē) besimit! Ata qē nuk pendohen, janë vërtet keqbërës." (Huxhurat, 11)

Allahu i Madhëruar është shumë i mëshirshëm me robërit e Tij. E drejta për tē privuar ndonjë rob nga mëshira hyjnore nuk i është dhënë askujt. Salim ibn Abdullahu (r.a.), e transmeton kështu një ngjarje që e ka dëgjuar nga babai i tij:

"Një ditë, pasi i Dërguari i Allahut (a.s.), u ngrit nga rukuja duke thënë: "Semiallu limen hamideh." – në rekatin e dytë tē namazit tē mëngjesit, bëri lutjen: "Rabbena leke'l-hamd!" – dhe e vazhdoi atë (lutjen) duke përmendur emrat e disa njerëzve:

"O Allah! Mallkoje filanin, filanin dhe filanin! Largoji ata nga mëshira jote!"

Ndërsa në një transmetim tjetër emrat e këtyre njerëzve shprehen kështu:

"O Allah! Largoje nga mëshira jote Safvan ibn Umejen, Suhej ibn Amrin dhe Harith ibn Hishamin! Mallkimi Yt qoftë mbi ata!"

Nisur nga kjo, zbriti ky ajet fisnik:

"(O i Dërguar!) Ti nuk ke asgjë nē dorë, nëse do t'u pranojë Ai pendimin apo do t'i dënojë. Ata janë vërtet keqbërës. Allahut i përket gjithçka që gjendet në qiej dhe gjithçka që gjendet në Tokë! Ai fal kë tē dojë dhe dënon kë tē dojë. Allahu është Falës i madh e Mëshirëplotë." (Al Imran, 128-129) (Shik. Buhari, Deavat, 58.)

Transmetohet se pas zbritjes së këtij ajeti fisnik, i Dërguari i Allahut (a.s.), asnjëherë tjetër nuk ka mallkuar asnjë duke ia përmendur emrin. Nisur nga ky rregull i Islamit, dijetarët myslimanë janë shprehur se nuk është e drejtë që tē mallkohet një person i caktuar, por se këto lloj mallkimesh mund tē bëhen duke përdorur shprehjet e përgjithshme si: "Ata që bëjnë kështu e ashtu!..."

Ky paralajmërim hyjnor që iu bë personalitetit të një Pejgamberi, i cili ishte shumë i mëshirshëm kundrejt umetit tē tij, përban mesazhe tejet tē rëndësishme për tē gjithë besimtarët, madje, për tē gjithë njerëzinë. Disa prej tyre mund t'i radhisim kështu:

1) E drejta për tē dhënë vendim për robërit e Zotit (xh.xh.), i përket vetëm Krijuesit tē tyre, domethënë, Allahut Teala, i cili është Zoti i botëve. Asnjë nuk duhet tē jepë asnjë gjykim në çështje tē tillë si: "Ata do tē ndëshkohen kështu apo do tē shpërblehen ashtu në tē ardhmen." Sepse, ai që e përcakton kaderin e robërve, tē cilin ne e qujmë gajb, dhe që di çdo gjë për tē gjithë botët tjera tē pakonceptueshme

për perceptimin tonë, është vetëm Allahu Teala. Në hadithet fisnikë flitet rrëth njerëzve që në momen- tet e fundit shndërrrohen në banorë tē xhehenemit, edhe pse kanë bërë vepra tē banorëve tē xhenetit përgjatë gjithë jetës. Gjithashtu flitet edhe për robër që arrijnë mirësinë për t'u bërë prej banorëve tē xhenetit, edhe pse përgjatë gjithë jetës kanë bërë vepra tē banorëve tē xhehenemit. Të gjitha këto tē vërteta tregojnë se tē japësh një gjykim në lidhje me robërit e Zotit dhe përvëç tē tjerash, ta ndash me tē tjerët këtë gjykim sikur tē ishte një gjykim absolut, do tē thotë tē mos e dish pozitën kundrejt vullnetit dhe shfaqjeve të Zotit (xh.xh.), që ne e qujmë vull- net absolut. Me një shprehje tjetër, kjo do tē thotë tē guxosh t'u shkruash kaderin tē tjerëve.

Këto deklarime tē tē Dërguarit tē Allahut (a.s.), që kanë lidhje me ata që i shohin tē tjerët si tē shkatërruar përvëç vetes së tyre, janë paralajmërimë mjaft të mëdha: *"Nuk ka njeri më tē shkatërruar se ai që thotë se njerëzit janë shkatërruar."* (Muslim, Birr, 139.)

2) Një njeri nuk duhet tē ketë një bindje absolute, qoftë edhe për tē nesërmen e tij, sepse, edhe në një ajet tjetër fisnik thuhet: *"Pa dyshim, vetëm Allahu e di Orën e caktuar. Ai e zbret shiun dhe e di ç'ka nē barkun e shtatzënës. Asnjë njeri nuk di ç'do tē fitojë nesër dhe askush nuk di se nē ç'vend do tē vde- së. Me tē vërtetë, Allahu është i Gjithëdijshëm dhe Njohës i çdo gjëje."* (Lukman, 34) Kjo e vërtetë, nga një aspekt u jep shpresë zemrave, ndërsa nga një aspekt tjetër i mbush me frikë. Të jesh i sigurt për tē nesërmen apo tē biesh në pesimizëm duke parë tē djeshmen dhe tē sotmen, në tē vërtetë, është një vendim i nxituar që jepet prej injorancës duke mos e marrë parasysh caktimin hyjnor. Zemrat e zgjaura që janë tē vetëdijshme për këtë tē vërtetë, besojnë te domosdoshmëria për tē bërë një jetë plot lutje e përgjërimë ndaj Zotit (xh.xh.) dhe ashtu jetojnë.

Si përfundim mund tē themi: Të gjykosh veçanë- risht në çështjen e besimit dhe mohimit tē robërve tē Allahut dhe tē veprosh ndaj tyre sipas gjykimit që ke dhënë, do tē thotë tē shkatërrosh ahiretin tënd. Veçanërisht çështja e tē shpallurit mohues (tē thuash për dikë se është qafir), nuk është një gjykim që mund ta japë çdo besimtar. Kjo çështje është një temë mbi tē cilën dridhen edhe dijetarët myslimanë. Edhe pse mund tē formohen fjalë si: "Ata që bëjnë këto e ato vepra apo ata që besojnë kështu e ashtu në këto tema janë qafirë.", gjykimin në formën se filani është qafir mund ta japë vetëm gjykatësi islam dhe mund ta zbatojë ligji. Në tē ku- ndërt, umeti islam bie në një fitne tē madhe. Allahu i Madhëruar e mbrojtë umetin e Muhamedit (a.s.), nga fitne tē tillë! Amin!

Të mëshirshëm kundrejt myslimanëve dhe të ashpër kundër armiqve të fesë

Prof. dr. Sulejman Derin

Allahu Teala në Kur'anin Fisnik na i ka parashtruar qartë rregullat e jetës individuale dhe të asaj shoqërore. Libri ynë i Shenjtë (Kurani) i përkufizon myslimanët si shumë të mëshirshëm kundrejt ithtarëve të së njëjtës fe dhe si të ashpër kundrejt armiqve të fesë: “*Muhamed i është i Dërguar i Allahut. Ata që janë me të, janë të ashpër ndaj jobesimtarëve e të mëshirshëm midis tyre.*” (Fet'h, 29) Por për fat të keq, në ditët e sotme janë përhapur në çdo vend sjellje në kundërshtim të plotë me dispozitat e Kuranit që u përmendën. Disa grupe radikale i shpallin myslimanët qafirë për shkak të gabimeve më të vogla, ndërsa disa të tjera nuk shfaqin tolerancë kundrejt myslimanëve as një për qind të tolerancës që shfaqin ndaj jomyslimanëve. Madje, i braktisin myslimanët dhe formojnë miqësi me jo-myslimanët.

Veçanërisht disa grupe mistike nuk shohin ndonjë pengesë për t'i shkelur kufijtë e fesë islame në emër të dashurisë dhe tolerancës. Imam Rabbani është shembull për të gjithë me qëndrimin e tij përsa i përket kësaj teme, siç është edhe në çështje të tjera. Sipas tij, një besimtar nuk mund të braktiset

sado që të bëjë gabime, por duhet të bëhet lutje për të dhe të ndihmohet. Imami thotë kështu në komentimin e ajitet të sures Fet'h që e dhamë më sipër: “Allahu, subhanehu ve Teala, në këtë ajet ka lavdëruar sahabët e të Nderuarit të Njerëzimit (a.s.), për shkak të mëshirës dhe dashurisë së pafundme që kishin për njëri-tjetrin, sepse fjala “Ruhama” e cila është shumësi i fjalës “rahim”, shpreh vazhdimësinë në mëshirë. Dashuria që ata kishin ndërmjet tyre dhe mëshira që shfaqnin ndaj njëri-tjetrit ishin të pranishme edhe kur ishte gjallë edhe pasi ndërroi jetë i Dërguari i Allahut (a.s.). Çdo lloj sjellje e pa-hijshme që binte në kundërshtim me këtë mëshirë dhe dashuri që ata kishin ndaj njëri-tjetrit, u largua nga ata një herë e përgjithmonë. Veprat e ulëta si urejtja, smira, zilia dhe armiqësia u zhdukën përgjithmonë nga ata njerëz të mëdhenj. (Mektubat, II, Letra e 24-t) Sipas Imamatit, kushti më i rëndësishëm i profecisë është mëshira. Kjo gjendje është një kusht jetik edhe për ata që i besojnë dhe e pasojnë të Dërguarin e Allahut (a.s.): “Si mund të imaginohet shfaqja e cilësive të shëmtuara si smira, urejtja, zemërimi dhe armiqësia, të cilat bien ndesh me dhembshurinë dhe mëshirën, nga një shoqëri

e nderuar me edukimin e të Dërguarit të Allahut (a.s.), ndërkokë që njëra prej kushteve të profecisë është dhembshuria dhe mëshira e pakufizuar ndaj njerëzve? Kjo tirani, urejtje dhe zemërim, të cilat sipas Imamatit nuk i kanë pasur shokët e të Dërguarit të Allahut dhe as umeti që ka pasuar gjurmët e Pej-gamberit, në ditët e sotme për fat të keq gjenden në të gjitha vendet islame. Disa injorantë derdhin gjakun e myslimanëve në emër të Islamit, dikush tjetër i mallkon në çdo lloj mënyre myslimanët e pastër dhe nuk shohin asnje të keqe në bashkëpunimin me armiqëtë e fesë dhe të huajt.

Sipas Islamit, jo vetëm myslimanët, por edhe jomyslimanët nuk mund të mallkohen, sepse kjo është një sjellje që nuk i ka hije myslimanit dhe feja jonë nuk e pranon si ibadet mallkimin dhe ofendimin. Po të ishte ibadet ofendimi dhe sharja e dikujt, do të ishte ibadet ofendimi i Ebu Lehebit dhe Ebu Xhehlit, të cilët janë të mallkuar dhe të refuzuar nga Kurani Fisnik. Në këtë mënyrë, do të fitoheshin shumë sevape. Por a ka mirësi në sharje që përbajnjë fjalë të pamoralshme dhe armiqësi?! Përveç të tjerash, ofendimi është shumë i shëmtuar nëse bëhet kundrejt dikujt që nuk e meriton! Ndërkokë që mallkimi i myslimanit dhe armiqësia ndaj tij janë mëkate të mëdha, patjetër se ta nxjerrësh atë jashtë fesë apo ta shfaqësh sikur është i atillë, padishim se është një situatë e rëndë dhe fatale. Myslimanët e sinqertë veprojnë me kujdes të veçantë në këtë çështje dhe nuk japid gjykim duke u bazuar në dyshim.

Grupet që bëjnë bidate, duke u nisur nga fakti se janë besimtarë që i drejtohen të njëjtës kible, nuk mund të cilësohen si qafirë përderisa nuk i mohojnë dispozitat, të cilat janë vërtetuar se janë nga feja, dhe bazat e fesë që janë të domosdoshme për t'u besuar. Nisur nga kjo, dijetarët kanë thënë: "Nëse në një çështje ka nëntëdhjetë e nëntë shkaqe që të bëjnë të gjykosh për kufër / mohim të fesë dhe në anën tjetër të kësaj çështjeje ka vetëm një shkak pozitiv

që bie ndesh me kufrin, ky shkak i vetëm duhet të vlerësohet dhe ajo çështje nuk duhet të gjykohet me kufër." Allahu Teala është ai që e di më të drejtën dhe fjala e Tij është më e vërteta. (II, Letra e 38-të)

Krahas kësaj, Imam Rabbani sugjeron me gjithë zemër që të sillemi ashpër dhe të mos i kemi lakin armiqëtë e fesë dhe ata që kurdisin kurthe ndaj Islamit. Imami nuk e sheh si të pranueshme që t'i thyhet zemra një njeriu pa të drejtë, qoftë ai edhe jobesimtar. Ndërsa të jetuarit e myslimanëve si jobesimtarët dhe festimi i festave të atyre nga myslimanët për të përfituar prej tyre, e sheh si një vepër mjaft të shëmtuar. Për fat të keq, në ditët e sotme ka shumë prej myslimanëve që i shohin me simpati traditat e jomyslimanëve, madje, edhe besimet e tyre. Ata nuk shqetësohen aspak kur i bëhet shirk Allahut Teala. Ndërkokë As'habu'l-Kehfi patën ikur nga politeistët, në mënyrë që të ruanin fenë e tyre. Sipas Imamatit, shkaku që ata fituan këtë pozitë të lartë është qëndrimi larg njerëzve të kufrit dhe shfaqja e një kujdesi të veçantë për të mos u ngjarë atyre: "As'habu'l-Kehfi e arritin këtë gradë të lartë shpirtërore dhe këto sevape, ngaqë u larguan nga armiqëtë e Allahut Teala në sajë të drithës së besimit." (Mektubat, I, Letra e 44-t) Sa shumë që kemi nevojë për këto parime të arta të Imam Rabbanit në këto ditët e sotme, kur bota islame po përjeton pothuajse një kaos. Andaj, le t'iavë vëmë veshin këtij apeli që na bën Imami në çështjen për ta dashur dhe respektuar njëritjetrin dhe në çështjen e bashkimit të umetit. Tani le ta përfundojmë letren tonë duke i thënë "amin" kësaj poezie të Erogllu Nuri:

"O Zot! Vetëm për Ty kam nevojë.

Andaj, më duaj, më bëj të dashur dhe bëji të tjerët të më duan!

O Zot! Ma prano lutjen time!

Andaj, më duaj, më bëj të dashur dhe bëji të tjerët të më duan!

*"Si mund
të imagjinohet shfaqja e
cilësive të shëmtuara si
smira, urejtja, zemërimi
dhe armiqësia, të cilat bien
ndesh me dhembshurinë dhe
mëshirën, nga një shoqëri
e nderuar me edukimin e të
Dërguarit të Allahut (a.s.).
ndërkokë që njëra prej
kushteve të profecisë është
dhembshuria dhe mëshira e
pakufizuar ndaj
njerëzve?"*

N se do t qanit DO TA KUPTONIT

..... Rabia Christine Brodbeck

“Dedikoji veshin e zemrën dhe qaj! Lexo, dëgio dhe qaj! Kupto, mendo dhe qaj!”

Unë kam ardhur nga shkretëtira në fenë e të Dërguarit të Allahut (a.s.), i cili qante deri në mëngjes dhei i cili e lagte shtratin e tij me lot.

Ne i përkasim fesë së dhimbjes më të thellë (qytetit të Taifit). Ne i përkasim afërsisë (Miraxhit) në pikën më të lartë. Këto pozita të thella dhe të larë janë të lidhura me lotët dhe me njëra-tjetren. Nëse njeriu zhytet në këtë oqean me lotët e tij, do të thotë se është zhytur pikërisht në lotët e Muhamed Mustafasë (a.s.). A ka gjë më të shtrenjtë se lotët e të Dërguarit të Allahut (a.s.)? I Dërguari i Allahut (a.s.), është ai që e ka lagur shkretëtirën me lotët e tij. I Dërguari i Allahut (a.s.), është Pejgamberi i brengosjes. Për këtë arsy, vetëm kur ta perceptojmë se ku dhe përse ka qarë Pejgamberi (a.s.), mund të bëhem një kokërr e pluhurit në rrugën e tij. Kjo

është dashuria ndaj Muhamedit (a.s.). Mevlana Xhelaleddin Rumi (r.a.), thotë: “Unë jam pluhuri i këmbës së Muhamedit, i cili ishte i Zgjedhuri, dhe shërbëtori i Kuranit.”

I Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë: “*Po ta dinit atë që di unë, do të qeshnit pak dhe do të qanit shumë.*” Muhamed Mustafa (a.s.), e ka hequr çdo vuajtje që ka hequr umeti. Nëse dikujt i ngulej ndonjë gjemb në këmbë, ai e ndjente sikur i ishte ngulur në këmbën e tij. Ai ndjente keqardhje për të gjithë njerëzinë. Ai ka ndjerë keqardhje të madhe edhe për ata që do të vinin një mijë e katërqind vjet pas tij.

Asnjë njeri në këtë botë nuk ka ndjerë dhembshuri për njerëzimin sa ai. Ndarja e lotëve të të Dërguarit të Allahut ishte nderi dhe gjëzimi më i madh për sahabët e tij.

Në fe nuk mund të hyhet pa qarë! Nëse njeriu nuk qan, tregon se është larg Allahut të Madhëruar.

Gjithashtu tregon se zemrën e ka të ngurtë. Lotët janë ata që i japid rrugëzgjidhje vështirësisë, nevojës dhe varfërisë. Lotët mund t'i hapin njeriut horizontet e perceptimit të nevojës absolute që ka për Allahun Teala dhe të nevojës për t'u lidhur me Atë. Lotët janë gjuha e zemrës. Lotët e zemrës përgjërohen me heshtje dhe pa fjalë. Ata janë heshtja e të folurit të zemrës. Lotët janë shfaqje e dëshmisë së brendshme të kësaj bote.

Sytë dhe zemra janë të lidhur me një rrugë të drejtpërdrejtë. Kur zemra përjeton një kënaqësi të madhe, qan nga gjëzimi. Kur zemra përjeton pikëllime të thella, qan nga dhimbja. Kur zemra ngurtësohet, bllokohet rrjedha e rru-gës që shkon nga zemra te sytë dhe lotët thahen. Ajo rrjedhje e vazhdueshme frenohet dhe jeta shpirtërore kalbëzohet dhe merr fund. Ai që nuk derdh lot, bën një jetë pa ndjenja dhe pa mëshirë. Ai që nuk derdh lot, bën një jetë të pakuptimtë dhe nuk ka asnjë synim. Nëse njeriu ia kthen shpinën ahiretit dhe i drejtohet kësaj bote, kjo ia kyç zemrën dhe ia ndërpret mirësinë dhe frymëzimin e bekuar. Jeta moderne e ka humbur ngashënjimin, begatinë dhe gjallërinë. Rrjedha e jetës ka ndaluar. Frymëmarrja harmonike dhe e qetë është zhdukur. Ne jemi mbytur, na është shtrënguar ftyi dhe jemi privuar nga frymëmarrja e asaj rrjedhjes universale të jetës.

Lotët e njeriut janë më të çmueshëm se perlat që nxirren nga thellësitë e detit. Sipas transmetimeve, një pikë loti e derdhur për Allahun e Lartësuar e fik zjarrin e xhehenemit të besimtarit. Miku i madh i Allahut, Xhunejd Begdadi (r.a.), thotë: "Ne nuk na shpëtuan dot as namazet dhe as agjërimet, por disa pika loti që i derdhëm (në adhurim) përgjatë kohës së agimit."

Pjekuria shpirtërore arrihet me lot! Sa më shumë që të eliminohet egoizmi, aq më shumë i afrohet njeriu botës së sinqeritetit dhe lotët fillojnë t'i rrjedhin nga burimi i tyre si rrëke. Lotët fillojnë t'i rrjedhin nga bota e asgjësë.

Kur lotët bëhen rrëke, rrjedhin dhe përzihen me oqeanin, është koha kur lotët takohen me dashurinë. Kur lotët të rrjedhin nga dashuria dhe kur dashuria të të bëjë të qash, do të zhytesh në oqeanin e mëshirës.

Reagimi i parë që bën një fëmijë i sapolindur është të qarët. Ndërsa ata që e duan, buzëqeshin. Ka prej atyre njerëzve që buzëqeshin kur vdesin, ndërsa ata që e duan qajnë për të.

Të qash do të thotë të lagësh shkretëtirën me lotët e vështirësisë. Të qarët e zbut zemrën më modesti, turp dhe thjeshtësi. Abdulkadir Gejlani na e përshkruan me një shembull mjaft domethënës vlerën e lotëve të njeriut: "Nëse ballin e nevojës tënde emergjente nuk e vendos në dheun e pamundësisë dhe nëse shikimet e dëshpërimit nuk bien si shi nga retë e syve të tu, bimët e tua të kënaqësisë nuk mund të gjelbërojnë në bahçen e jetës tënde. Nëse bahçet e njerëzisë nuk marrin hyzmet në përputhje me qëllimet e tyre, atëherë nuk mund të gjelbërojnë, në mënyrë që të japid frytet e tyre. Degët e durimit, gjethet e pranimit të çdo gjëje që vjen nga Zoti (xh.xh.), apo miqësia jote e vërtetë nuk i jep dot aromat e saj të këndshme. Gjithashtu edhe ty nuk të mbartin te njerëzimi."

Mevlana thotë kështu: "Më mahnit foshnja e vogël që qan dhe nëna e tij që i jep gji. Nëse do të mendonte: "Çfarë dobë ka të qarët? Cila është ajo gjë që ma mundeson të pijë qumësht?" – atëherë nuk do të gjente aspak qumësht. Por ja që shohim se foshnjës i jepet qumësht për shkak se qan. Si e di foshnja e vogël se të qarët e saj ndikon te zemrat? Andaj qaj, edhe nëse nuk e di rezultatin e të qarit! Kopshtet dhe lumenjtë e përhershëm të xhenetit do të lindin nga lotët e tu."

Në Kuranin Fisnik thuhet: "**Kur dëgjojnë për atë** (Kuran) **që i është zbritur të Dërguarit, i sheh se si u rrjedhin lotët nga sytë, për shkak të së vërtetës që kuptuan...**" (Maide, 83) Nexhip Fazëll Kësakyrek

*“Zgjohu dhe shiko,
o ti që je si një pikë! Bëje
veten kurban duke mos
hezituar aspak, në mënyrë që
të marrësh një det të madh si
shpërbirim për të!”*

thotë: “Nëse do të qanit, do ta kuptonit.” Në fenë islame lotët e zemrës dhe të mendjes janë të lidhur me njëri-tjetrin. Mevlana thotë: “Pasuria dhe egoizmi e dehin tej mase njeriun dhe ia heqin nga zemra ndjenjën e turpit.” “Si të qeshin bahçet nëse nuk qajnë retë? Të qarët e reve dhe të djegurit e diellit janë shtyllat e kësaj bote. Andaj gjej një ekuilibër ndërmjet këtyre të dyjave. Diellin e mendjes bëje gjithmonë përvëlues dhe sytë bëji të shkëlqejnë me lot.”

Miqtë e Zotit ju bëjnë të qani, sepse ata e nxjerrin në pah dashurinë e fshehtë që keni ndaj Allahut Teala. Dashuria është lot. Lotët janë dashuri. Pa qarë, pa rënkuar dhe pa ndjerë dhimbje, njeriu nuk mund ta zbulojë misterin e dashurisë. Nëse njeriu nuk e provon vetminë dhe ndarjen, nuk mund ta dijë kënaqësinë e njësimit të Zotit (xh.sh.). Nëse njeriu nuk e përjeton urinë, nuk mund ta kuptojë vlerën

e mirësive të Allahut të Lartësuar. Nëse njeriu nuk e përjeton varfërinë, nuk mund ta vlerësojë pasurinë. Nevoja për t'ju përgjëruar Allahut me lot në sy dhe dashuria që kemi ndaj Tij mund të dalë në pah me një mallëngjim përvëlues.

Dikur ka pasur një zemër që e njihet Zotin e saj dhe digej për të. Për këtë arsy, i përgjërohet Atij si një skllav bashkë me poseduesin e saj. Poseduesi i saj ishte një njeri këmbëzbathur, i shkretë dhe lakuriq, i cili vazhdimisht dridhej dhe qante. Ky njeri ishte Ademi (a.s.). Ah sa do desha t'i ndaja me njerëzit lotët e mallëngjimit dhe të dhimbjes së tij! Ah sa do desha ta ndaja me njerëzit djersën e tij si perlë që e derdhi nga që turpërohet prej gabimit dhe sjelljes së keqe që shfaqi ndaj Allahut Teala duke u dridhur nga frika përballë Tij ndërkohë që e kërkonte Atë!..

Mevlana thotë: “Ademi arriti të shpëtonte nga zemërimi i Allahut duke derdhur lot. Fjalët e një njeriu të penduar duhet të jenë lotët. Ademi (a.s.), zbriti në këtë botë i brengosur, i pikëlluar dhe duke qarë. Si mund t'i vlerësosh lotët e një të dashuruari përderisa të pëlqen buka e kësaj bote?” Në Kuranin Fisnik thuhet: **“Ata thanë: “O Zoti ynë! Ne e kemi futur veten në gjynah, prandaj, nëse Ti nuk na fal dhe nuk na mëshiron, ne vërtet që do të jemi nga të humburit”**. (Araf, 23)

Mevlana thotë: “Papastërtia e dukshme pastrohet me pak ujë, por papastërtia e brendshme vazhdimisht është në shtim e sipër. Nëse papastërtitë e brendshme arrihet të kuptohen, nuk mund të pastrohen me asgjë tjetër përvëçse me lot.” Shemsi Tebrizi thotë në lidhje me këtë çështje: “Papastërtinë e brendshme mund ta pastrojnë vetëm lotët.” Padyshim se pastrimi i brendshëm / pastrimi shpirtëror është kusht. Një grimcë prej papastërtisë së brendshme është më e keqe se mijëra grimca prej papastërtisë së jashtme. Vetëm tri-katër pika loti mund ta pastrojnë papastërtinë e brendshme. Siguarisht se këtë nuk mund ta bëjë çdo lloj loti. Andaj, këtë e bëjnë vetëm lotët që rrjedhin me sinqueritet.

Mevlana thotë: “Zgjohu dhe shiko, o ti që je si një pikë! Bëje veten kurban duke mos hezituar aspak, në mënyrë që të marrësh një det të madh si shpërbirim për të!” Synimi ynë në këtë botë është që të jemi një pikë dhe të zhytemi në detin e njësimit të Zotit (xh.xh.). Shpirti duhet të humbasë bashkë me shpirrat e tjerë në lumin e njësimit të Zotit (xh.xh.). Mevlana thotë: “Puna e të dashuruarit është që të mbytet në oqean.

Njëri prej bijve të Izraelit i tha Allahut të Lartësuar: "O Zot! Unë kam bërë shumë mëkate, por Ti nuk më ke ndëshkuar për to!" Allahu Teala i zbriti shpalljen Pejgamberit të asaj kohe duke u shprehur: "Shko dhe thuaji atij: Unë i kam dhënë atij ndëshkimin më të madh, por ai nuk e kupton këtë... Atij i kam hequr lotët dhe lutjen!"

Mevlana shprehet kështu në lidhje me veten e tij: "Nëse nuk më njeh mua, atëherë pyet natën! Nata është mbajtësja e të fshehtave të dashurit. Përse nata? Sepse i dashuri posedon me mijëra shenja. Ndër më të voglat janë lotët, faket e zverdhura, trupi i dobët dhe shëndeti që prishet. Ai është si retë në të qarë, si malet në vendosmëri, si uji në sexhde dhe si pluhuri i dheut në nënshtrim ndaj Zotit (xh.xh.).

Transmetohet se në një natë të ftohtë dimri ishte preokupuar me namaz nate në medrese. Lutjen në sexhde e kishte zgjatur aq shumë, saqë lotët i kishin lagur mjekrën dhe ishin ngjitur pas dyshemësë duke ngrirë. Njerëzit që gjendeshin aty e kishin shpëtar duke i hedhur ujë të ngrohtë. Ndërsa sipas një transmetimi tjetër, kur kishte ardhur në vete, kishte thënë: "Ah sikur të më linit!"

Përderisa të mos ndjejmë nevojë për Allahun Teala dhe të mos qajmë sîç qan një fëmijë për qumësh, sîç qau Jakubi (a.s.), për birin e tij, Jusufin (a.s.), apo sîç qau Ademi (a.s.), për Zotin e tij, do të thotë se nuk e dimë vlerën e vërtetë të lotëve. Mevlana thotë: "Nëse nuk je Jufus, bëhu Jakup! Andaj, qaj si ai, në mënyrë që të arrish atë që kërkon!"

Çfarë do të thotë ta vizitosh vendin ku është shtrirë i Dërguari i Allahut (a.s.), nëse nuk derdh lot? Çfarë do të thotë të dërgosh salavate, nëse nuk derdh lot? Çfarë do të thotë të shohësh Qaben, nëse nuk derdh lot? Çfarë do të thotë të dëgjosh leximin e Kur'anit Fisnik, nëse nuk derdh lot? Çfarë do të thotë të falësh namaz, nëse nuk derdh lot? Në çfarë gjendjeje jemi, nëse surja Rrahman nuk na bën për të qarë?.. Në çfarë gjendjeje jemi, nëse surja Jusuf nuk na bën për të qarë?.. Si mund të qetësohet dhimbja e zemrës sonë pa derdhur lot? Si mund të zbutet zemra jonë pa derdhur lot? Si mund të pa-strohet zemra jonë pa derdhur lot?

*Nëse dashuria
është përgjigje për kohën
tonë, atëherë dermani i saj
janë lotët. Dashuria ndaj
Allahut Teala
është lot.*

Në çfarë gjendjeje jemi, nëse surja Rrahman nuk na bën për të qarë?.. Në çfarë gjendjeje jemi, nëse surja Jusuf nuk na bën për të qarë?.. Si mund të qetësohet dhimbja e zemrës sonë pa derdhur lot? Si mund të zbutet zemra jonë pa derdhur lot? Si mund të pa-strohet zemra jonë pa derdhur lot?

Dhimbja e bën njeriun që të kujtojë Allahun e Madhëruar. Nga dhikri shfaqet dashuria për Allahun Teala. Nga dashuria për Allahun rrjedhin lotët. Lotët rrjedhin nga dhimbja e ndarjes. Nga dhimbja shfaqet dhikri/përkujtimi i Allahut. Dhimbja e bën njeriun që të kujtojë Allahun Teala. Dashuria është përgjigje për çdo gjë në kohën tonë. Nëse dashuria është përgjigje për kohën tonë, atëherë dermani i saj janë lotët. Dashuria ndaj Allahut Teala është lot. Të qarët është një ndjenjë e pashoqe, sepse Allahu është Ai që na bën të qajmë!

DREJT ASAJ QË DUHET *të realizohet*

Idris Arpat

"Dita kur do të kuptosh ndryshimin ndërmjet asaj që mund të realizohet dhe asaj që duhet të realizohet, është një ditë shumë e madhe."

Kjo deklaratë i përket profesorit tonë të nderuar Sezai Karakoçit.

Përbajtja e fjalisë na jep një këndvështrim të hapur ndaj zhvillimit. Ajo na bën të synojmë pikën më kulmore të mirësisë, bukurisë dhe përsosjes.

Ajo që po ndodh dhe realizohet është e qartë, por çfarë është ajo që duhet të ndodhë apo që duhet të realizohet? Kush do t'i caktojë natyrën, gradën dhe përkryerjen asaj? Cilat janë masat për ta bërë këtë?

Në caktimin e asaj që duhet të jetë apo që duhet të realizohet, rol të rëndësishëm do të luanin mendjet e edukuara mjaftueshëm dhe zemrat e gjera që e njojin mirë këtë botë. Nëse nuk e njihni këtë botë dhe nuk keni njerëz të mëdhenj, nuk do të jetë e lehtë ta imaginoni "atë që duhet të realizohet". Andaj, kjo do të sjellë pranimin e asaj që realizohet dhe si rezultat, automatikisht do të sjellë ndalimin e zhvillimit. Ta pandehësh gjënë e realizuar si gjë-në që duhet të realizohet, është një gabim mjaft i madh.

Si rezultat, hadithi fisnik: "Është mashtruar ai që i ka dy ditë njëlloj." – e ka hequr kufirin e lartësimit dhe zhvillimit.

Qoftë në plan individual apo qoftë në plan shoqëror, çdo ditë në jetën tonë duhet të jetohet më bukur

se dita e kaluar. Veprat tona duhet t'i kalojnë ato të mëparshmet.

A ka kufi kjo përsosje?

Jo, nuk ka. Më e përkryera gjithmonë është e mundur të arrihet. Për këtë arsy, ne duhet të bëjmë studimet, llogaritë dhe hesapet për të realizuar më të mirën. Poezia më e bukur akoma nuk është shkruar dhe ndërtesa më e bukur akoma nuk është ndërtuar.

Për të mos qenë dy ditë njëlloj, deri diku vlen sa-sia, pastaj vlen cilësia. Kjo do të thotë: T'i shtosh numrat deri në fund është e pamundur, por rritja e cilësisë është e mundur.

Koncepti i ihsanit/mirësisë në Kur'anin Fisnik shfaq një mendim të përkryer nga aspekti i asaj që duhet të realizohet. Ky koncept mbart në vete edhe të qenët i vetëdijshëm se në çdo punë që bëjmë jemi nën vëzhgimin e Allahut Teala. Çfarëdo pune që të bëjmë, duhet ta bëjmë me një cilësi që ta pëlqejë Allahu i Madhëruar. Punët dhe veprat tona ia shfa-qim një pozite shumë të lartë. Pozitave të larta nuk u jepen vepra të zakonshme, por vepra që arrijnë pikën kulmore.

Në një hadith tjetër fisnik thuhet: "Kur robi bën një punë, Allahu Teala dëshiron që ai ta bëjë atë punë në formën më të bukur dhe të duhur." Domethënë, punës duhet t'i jepet haku i saj.

Në një hadith tjetër, i Dërguari i Allahut, salalla-

hu alejhi ve selem, shprehet se çdo punë duhet të kryhet nga specialistë të klasit të parë dhe me një kujdes dhe përpikëri absolute. Ky është një parim aq shumë i vlefshëm, në mënyrë që punët e umetit të Muhamedit (a.s.), të shkojnë sa më mirë dhe sa më bukur. Sa herë që e lexoj këtë parim, them me vete: "Nuk mund të ketë parim që mund të shprehet më mirë se ky." Puna duhet t'u jepet atyre që janë specialistë në atë fushë. Çfarë do të thotë kjo? Kjo do të thotë se ne duhet të synojmë rezultatet më të larta.

I Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë: "Nëse nuk e respektoni këtë, priteni kiometin shoqëror." "Kur puna të mos u jepet të aftëve, priteni kiometin."

I Dërguari i Allahut (a.s.), vuri re se fundi i varrit që do të varrosej biri i tij, Ibrahim, i cili ndërroi jetë në moshë të vogël, nuk ishte rrafshuar mirë. Varrmihësit i tha që ta rregullonte. Varrmihësi e pyeti: "A ka ndonjë dëm i vdekuri nga kjo?" I Dërguari i Allahut (a.s.), iu përgjigji: "Jo, i vdekuri nuk ka ndonjë dëm, por syrit nuk i duket bukur."

Të gjithë ata që e vrashin mendjen në lidhje me këtë ngjarje menjëherë do të kuptojnë se i Dërguari i Allahut (a.s.), kërkon që puna të bëhet pa mangësi dhe me estetikë.

Edhe Muhjiddin ibnu'l-Arabi thotë se myslimanët i kanë nënvlérësuar dy çështje të rëndësishme. E para është lartësimi i njeriut dhe e dyta është estetika. Domethënë, njeriu duhet të zbukurohet me dije, urtësi, moral e mirësjellje. Gjithashtu edhe bota e tij duhet të jetë një botë shumë e bukur.

A është e mundur të mos e mbështesësh këtë të vërtetë?

Mrekullitë në Kur'anin Fisnik janë vendosur si një synim për brezat e ardhshëm. Ato duhet të bëhen reale duke u formuar bazën shkencore dhe duke u gjetur ligjet e tyre dhe pastaj të kalohen në jetë. Ky këndvështrim u hap horizonte shumë të gjera myslimanëve. Nëse myslimanët do të synojnë për t'i realizuar mrekullitë shkencërisht, edhe nëse nuk e arrijnë këtë synim, do të kenë përparime të mëdha. Kjo do të thotë se do të rritet niveli i mirëqenies në jetën e kësaj bote.

Në këtë pikë do të dalë në pah vetveti rëndësia e konsultimit, e të menduarit bashkërisht mbi një çështje dhe e shprehjes së lirë të mendimeve, sepse atë që nuk e sheh njëri, mund ta shohë tjetri. Edhe atë që nuk e sheh tjetri, mund ta shohë dikush tjetër i tretë. "Arsyeja është mbi arsyen." Synimi është që t'i heqim mangësitë dhe t'i shtojmë cilësitë. Pra, hatrit të Zotit t'i japim më shumë rëndësi se hatrit të mikut. Në vende që është e pamundur t'i shprehësh lirshëm ato që mendon, mangësitë dhe problemet nuk thuhen, rruga që të çon te përsosmëria nuk shprehet dhe qđo gjë ngel siç është. Veçanërisht nëse përvetësohen shprehjet e rrezikshme si "mirësia është te ajo që ka dalë në pah / që është

realizuar" apo "gjërat e realizuara janë ato që duhet të realizohen", atëherë, ulu aty ku je, sepse, nëse "gjërat e realizuara janë ato që duhet të realizohen", a ka kuptim të imaginosh një botë më të bukur, kushte më të zhvilluara dhe shoqëri me nivel më të lartë?

Veçanërisht në jetën shoqërore dhe çështjet sociale duhet ta kemi parasysh edhe parimin "el-emru bi'l-ma'ruf ve'n-nehu ani'l-munker-in" nga aspekti i temës sonë.

Cila është natyra e këtij parimi të mrekullueshëm në Islam?

Natyra e këtij parimi të mrekullueshëm në Islam është shtimi i mirësisë dhe pakësimi i ligësisë. I Dërguari i Allahut (a.s.), e shikon këtë si parim të domosdoshëm të Islamit dhe thotë: "Ose do ta zbatoni këtë parim në jetë, ose do të shkatërroheni nën padrejtësinë e të padrejtëve."

Nëse njeriu ka edhe potencialin e devotshmërisë, edhe potencialin e ligësisë, nëse në botën e jashtme gjenden engjëjt dhe shejtanët, atëherë edhe mirësia dhe ligësia do vazhdojnë të ekzistojnë deri në fundin e kësaj bote. Nëse e vërteta është kjo, feja e qartë, Islami na thotë: "Përpikuni për t'i shtuar mirësitë dhe për t'i pakësuar ligësitë! Nëse përketo punë duhen organizata, mos e nënvlérësoni formimin e organizatave. Nëse duhen para, mos i neglizoni paratë. Nëse duhet fuqi, mos e lini pas dore fuqinë. Nëse duhet shtet, mos e nënvlérësoni formimin e shtetit." Përveç të tjerash, asnjëherë të mos harrojmë se qëllimet miqësore, dija, edukata dhe metodologjia janë shumë të rëndësishme në qortime, kritika dhe propozime.

Gjithmonë duhet ta kemi në mendje se shehadeti ka një "la ilahi". Kjo do të thotë refuzim i të devjuarës, i ligësisë dhe i gabimeve. Gjithashtu ka edhe "il-lallah-un". Kjo përputhet me pranimin e Zotit (xh.xh.), e mirësisë dhe të të vërtetave. Andaj, gjithmonë do të ketë përpjekje për ta zhdukur të keqen në një lloj mënyre dhe për ta zhvilluar të mirën. E vërteta dhe e pavërteta asnjëherë nuk do të lejohen që të mblidhen bashkë. Një përzierje e tillë është totalisht e papranueshme.

Nënvlérësimi i kësaj ndjeshmërie në çështjet sociale, ekonomike dhe politike, apo në të gjitha fuqat e jetës, sjell probleme të pariparueshme. Myslimani duhet ta pranojë të vërtetën si të vërtetë dhe të pavërtetën si të pavërtetë brenda rregullave të përcaktuara. "Ata që nuk mund të thonë 'jo' kur të jetë e nevojshme, nuk u është zhvilluar plotësisht personaliteti."

Njerëzimi është falënderues ndaj fëmijët të mëdhenj që përvëlohen me mallëngjimin për një botë më të ndershme e më të bukur dhe që luftojnë përkëtë.

Qëndroni të palëkundur!

Kurani Fisnik, siç urdhëron namazin dhe gjërat e tjera, në atë mënyrë urdhëron edhe të qëndruarit pa u lëkundur.

Një fetari e ekuilibruar arrihet vetëm në këtë mënyrë.

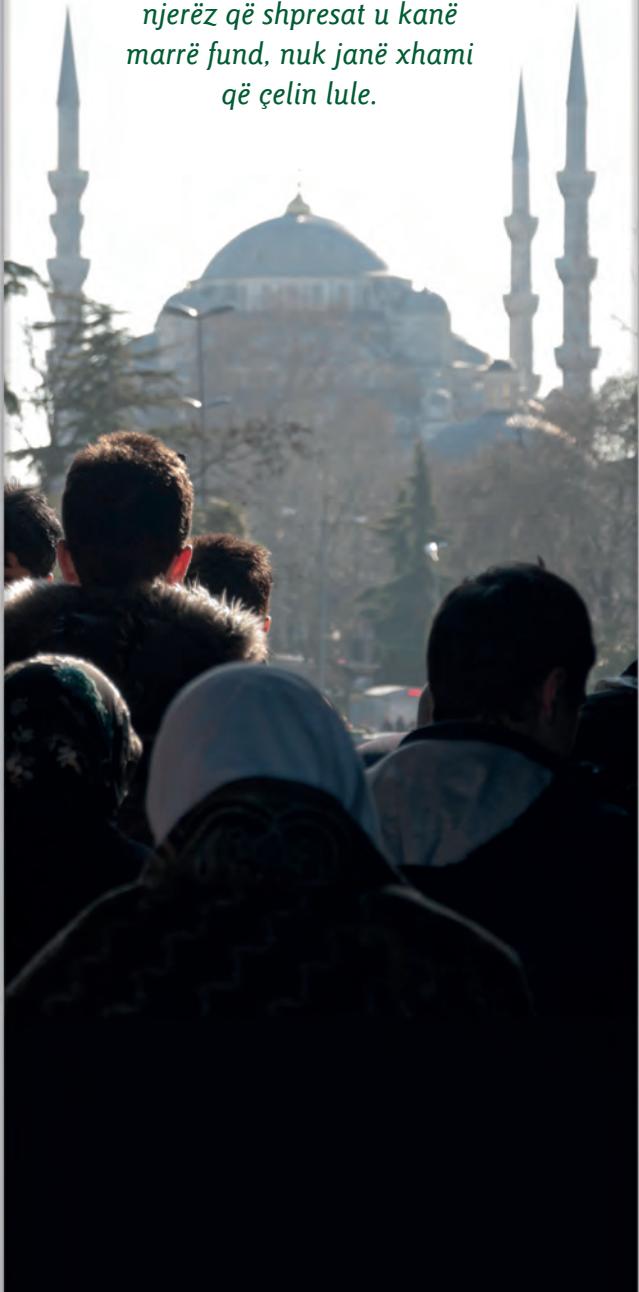
Xhamitë që mbushen me njerëz që shpresat u kanë marrë fund, nuk janë xhami që çelin lule.

Njëri prej urdhrave të qartë të Kuranit Fisnik është edhe qëndrimi i palëkundur. Siç ka urdhëruar: "Mos iu afroni zinasë/imoralitetit!" – ka urdhëruar edhe: "Qëndroni të palëkundur!" Siç ka ndaluar alkoolin dhe bixhozin, ka ndaluar edhe qëndrimin e lëkundur dhe ligështimin. Paralajmërimi: "Qëndroni të palëkundur!" – është një urdhër në formën: "Qëndroni të fortë dhe mos u ligështon!" Njeriu besimtar, siç e fal namazin, mban agjërimin, jep zekatin dhe kryen haxhin, ngaqë ka urdhëruar Allahu Teala në Kur'an, duhet edhe ta testojë veten kundrejt ligështisë, ngaqë ka urdhëruar Allahu.

Siç është nënvrerësimi i namazit nënvrerësim i një urdhri të Kuranit Fisnik, nënvrerësim i atillë është edhe ligështimi dhe qëndrimi i lëkundur kundrejt vështirësive dhe fatkeqësive që jeta na ka vendosur para.

Siç mësojnë njerëzit namazin kur mësojnë fenë e Allahut, domethënë Islamin, gjithashtu duhet të mësojnë se janë të obliguar për të bërë një jetë pa u ligështuar, pa u plogështuar dhe duke qëndruar të palëkundur. Siç ua mësojmë fëmijëve tanë pastërtinë dhe abdestin, ashtu duhet t'ua mësojmë edhe mënyrat për të rezistuar dhe për të qëndruar të palëkundur. Fëmijët tanë, të cilët e mësojnë Kuranin Fisnik fjalë për fjalë, gjithashtu duhet të mësojnë prej nesh t'i bëjnë ballë vështirësive në mënyrë graduate. Ndërkohë që shejtani i mallkuar na e shkatërron jetën me qëllim që të nxjerrë në pah një brez besimtarësh të mbaruar dhe të harxhuar, ne jemi të obliguar që t'ua mësojmë fëmijëve tanë metodat për të bërë një jetë të palëkundshme dhe jo të plogësht. Ky është Islami. Pra, edhe të falurit e namazit, është të mësuarit e takтикave për të qëndruar në këmbë.

Kurani Fisnik, siç urdhëron namazin dhe gjërat e tjera, në atë mënyrë urdhëron edhe të qëndruarit pa u lëkundur. Një fetari e ekuilibruar arrihet vetëm në këtë mënyrë. Xhamitë që mbushen me njerëz që shpresat u kanë marrë

Nuredin Jelldëz

fund, nuk janë xhami që çelin lule. Andaj, ne duhet të bëhem i gjithë brez i gatshëm për një sulm të dytë siç ishin sahabët e të Dërguarit të Allahut (a.s.), edhe pas humbes së pikëllueshme në luftën e Uhudit.

Shtëpitë tona nuk duhet të jenë të plogështa. Ekonomia e dobët, sëmundjet e rënda dhe vështirësitë e mosmarrëveshjeve ndarjet e bashkëshortëve nuk duhet të na plogështojnë. Gjithashtu nuk duhet të lëkundemi dhe të ligështohemi nëse pritshmëritë tona nuk realizohen te fëmijët tanë dhe nëse përpjekjet tona nuk jepin rezultatin që shpresojmë. Ndaj engjëjve nuk duhet të shfaqemi si shtëpi të plogështa dhe si pjesëtarë të një familjeje që i kanë mbaruar shpresat dhe vizionet. Ne duhet të jemi besimtarë që i mbështeten Allahut Teala krasas çdo gjëje pikërisht siç veprojnë besimtarët ditën e premete krasas çdo pune për të shkuar në xhami që të falin namazin e xhumasë. Shtëpitë tona nuk duhet t'i plogështojnë as vështirësitë të cilat jemi të detyruar t'i durojmë dhe as mirësitë prej të cilave mund të bëhem i shkujdesur. Shtëpitë e plogështa janë në një pikë më të afërt për të rënë në rrjetat e djallit të mallkuar. Shtëpitë që nuk lëkunden në ibadet, durim dhe sabër, janë shtëpitë e besimtarëve. Shtëpitë që nuk mendojnë vetëm për të sotmen dhe të cilat bëjnë plane për të fituar botën e përhershme, janë shtëpi plot shpresë.

Xhamitë tona duhet të jenë xhami të besimtarëve që qëndrojnë në këmbë të palëkundur.

Për shembull, të flasësh me celular në xhami, padyshim se është një lloj plogështie. Edhe preokupimi me dekorat nëpër muret e xhamisë sikur të ishin një ibadet për t'u kryer, sigurisht se është një plogështi. Para se xhamitë të dekorohen me arkitekturë mahnitëse, duhet të merret parasysh zbukurimi shpirtëror. Edhe kjo përfshihet nga urdhri: "Qëndroni të palëkundur!" – i Zotit (xh.xh.).

Organizatat dhe institucionet tona nuk duhet të plogështohen. Institucionet që e kanë harruar qëllimin e krijimit të tyre, nuk qëndrojnë dot të palëkundura. Edhe ata që i plogështojnë institucionet, dashje apo pa dashje, veprojnë në kundërshtim me urdhrit: "Qëndroni të palëkundur!" – të Allahut Teala. Siç na shqetësojnë si besimtarë vakëfet, shoqatat dhe institucionet tona nëse na pengojnë për të kryer ndonjërin prej ibadeteve, na shqetëson edhe ndonjë institucion i yni që është në gjendje të plogësht. Siç e kemi të njëjtë seriozitetin ndaj namazit, duke filluar çdo ditë nga namazi i mëngjesit e deri në namazin e jacisë, edhe seriozitetin për një

jetë me besim duhet ta kemi të njëjtë duke filluar që nga mosha kur arrijmë pjekurinë e deri në ditën që do të ndërrojmë jetë. Siç nuk vjetrohet besimi, nuk duhet të vjetrohen edhe perceptimet tona nga që këtë e kërkon besimi. Besimi i plogësht nuk bën. Gjithashtu edhe përpjekja e plogësht nuk ka ndonjë vlerë. Ndoshta nuk mund t'i dalim mbanë dhe nuk mund të kemi sukses, por nuk mundemi që të mos e përvetësojmë gjendjen tonë.

Fakti që ne besojmë na obligon që ta mbjellim fidanin që kemi në dorë edhe nëse dynaja është duke u shkatërruar. Edhe nëse edicionet e lajmeve janë të mbushura plot me lajme që na çmenden, duhet të qëndrojmë të palëkundur dhe nuk duhet të plogështohemi përderisa i mbështetemi dhe i besojmë Allahut Teala, i Cili është posedues i çdo gjëje.

Edhe nëse i vjen fundi kësaj bote, ne jemi të obliguar që ta arrijmë atë fund duke e mbjellë fidanin që mund të kemi në dorë. Ja, ky është identiteti ynë i vërtetë. Ndërsa tani kemi mundësi të pa-fundme për të mbjellë pyje. Tani e kemi në dorë jo mbjellen e një fidani, por formimin e mijëra pyjeve. Kështu që nuk kemi të drejtë të plogësh-tohemi.

Bashkëshortët që nuk plogështohen nga vështirësitë apo mirësitë e mëdha janë besimtarë të vërtetë. E drejta për të bërë një jetë sipas dispozitave të Kur'anit Fisnik është hak i atyre. Xhamitë e pa-plogështa që nuk mbështeten te betoni dhe dekoret, janë vende që ia vlen të emërohen si shtëpi të Allahut.

Mbledhjet tona le të mos plogështohen, në mënyrë që të mos bëhem i edhe ne besimtarë të plogësht.

Leximet, studimet, përkujtimet dhe mendimet tona le të mos plogështohen! Ai që plogështohet do të bjerë në kurthin e shejtanit.

Sado që të na fusin në vështirësi, detyra jonë është që të qëndrojmë të palëkundur.

Përderisa në dorë të kemi ndonjë fidan, edhe nëse vazhdon apo shkatërrohet kjo botë, ne duhet të vazhdojmë ta mbjellim atë që kemi në dorë. Ne përpjekemi njëlljo për të mbjellë qoftë një fidan apo qoftë një pyll. Allahu Teala na e ka thënë atë që do të na thoshte: "Faleni namazin!" Për këtë arsy e falim namazin. Gjithashtu ka thënë: "Qëndroni të palëkundur dhe mos u mërzisni!" Andaj, as namazin nuk mund ta lëmë dhe as nuk mund të plogësh-tohemi. Përderisa Allahu është Ai që na urdhëron, ne nuk kemi alternativë tjetër përveç bindjes.

Adburimi ndaj Zötit të Qabesë

Ali Riza Temel

*Qëllimi i Qabesë është arritja te Allahu,
Andaj, mos e adhuro si i verbër murin e thatë!*

Nejzen Tevfik

Esenca e adhurimeve është respekti dhe falënderimi ndaj Allahut të Madhëruar. Ky respekt dhe falënderim shprehet nëpërmjet simboleve të caktuara. Adhurimet, shenjat dhe simbolet e qarta që janë përcaktuar nga Allahu Teala, të cilat janë shkak për ta adhuruar Atë dhe të cilat duhet të respektohen e të mbrohen, quhen "She-air". Kjo shprehje është përmendur si "simbole hyjnore" duke iu atribuar Allahut Teala në katër vende të Kuranit Fisnik, në të cilat flitet për çështjen e haxhit. Këto simbole që shprehen qartë në ajetet fisnike përfshijnë të gjitha adhurimet, gjërat që konsiderohen të shenjta dhe vendet që janë caktuar për kryerjen e ibadeteve, si kodrat

Safa dhe Merve, kafshët për kurban, Muzdelifa, Qabja, Kurani, namazi dhe Makamu Ibrahim.

Ibadetet në përgjithësi kryhen nëpërmjet simboleve. Simbolet janë shkaqe të kujtimit dhe përkujtimit. Qëllimi i vërtetë është të drejtuarit e zemrës te Allahu Teala dhe sjellja me sinqeritet e dëlirësi kundrejt Tij.

Njerëzit në përgjithësi ndjejnë nevojë për simbolet në adhurime, sepse perceptimi i koncepteve abstrakte dhe shpjegimi i gjërvave të synuara me to nuk është i lehtë. Fetaria shprehet me besim dhe me vepra. Ja, kjo është pika në të cilën ndahet feja nga filozofia, e cila përbëhet nga teoria. Veprat, të cilat do të thonë reflektim i besimit në jetën praktike, bëhen në vende të caktuara, me lëvizje të caktuara dhe me materiale të caktuara. Këtu, dashje apo pa dashje, ndjehet nevoja për simbolet.

Ato që i vënë njerëzit në lëvizje, më shumë se mendimet dhe imaginatat, janë ato që shohin dhe ndjejnë. Ata kanë nevojë për shenja që t'uua kujtojnë Qenien së cilës i drejtohen me qëllimin për ta adhuruar. Edhe Qabja është njëra prej këtyre shenjave të rëndësishme. Qabja është simboli i tevhudit. Ndërsa kujtimet që i mbart dhe kuptimi që shpreh u japid emocione ibadeteve. Qabja mundëson bashkimin dhe unifikimin e myslimanëve. Qabja është kibla e të gjithë myslimanëve. Si rezultat, është simboli më me gjallëri i bashkimit të umetit. Arafati, Muzdelifa, Minaja, Qabja, Makamu Ibrahim, Haxheru'l-Esvedi dhe Ravzatu'l-Mutahhara janë vende dhe objekte që e bëjnë më emocionues, më të kënaqshëm dhe më të përshpirtshëm ibadetin dhe të qenët afër me Allahun Teala dhe të Dërguarin e Tij (a.s.).

Vendet dhe objektet janë mjete që të shpien te synimi i vërtetë. Qëllimi i tyre është çuarja te synimi. Nëse myslimanët kafen pas objekteve dhe e harrojnë synimin ose, nëse synimi nënvrlerësohet, atëherë kjo është një humbje e madhe. Kjo është humbje mundi, humbje kohe dhe humbje pasurie.

Qabja është vendi ku njerëzit e ndjejnë veten më afër Allahut të Madhëruar dhe ku bëjnë më shumë ibadet. Për këtë arsy, një vakt namaz që falet aty ka vlerën e njëqind mijë vakteve namaz që falen në vende të tjera, sepse aty bëhet fjalë për një frikërespekt të plotë ndaj Allahut (xh.xh.) dhe një nënshtrim total kundrejt Tij. Në ato momente, Qabja, të cilën e imagjinojmë kur i drejtohem nga larg në vende të tjera, është pikërisht përballë nesh.

Sic vihet re, të gjitha simbolet fetare me në krye Qaben, janë vende dhe objekte që të kujtojnë Allahun Teala dhe që të japid vullnet e të shtojnë kënaqësinë për të kryer ibadet. Andaj nuk duhet t'i ngatërrojmë me njëra-tjetren objektet dhe synimet. Çdo gjëje duhet t'i shfaqim aq interesim sa i takon. Haxheru'l-Esved është një kujtim nga Ibrahim (a.s.) dhe Ismaili (a.s.). Gjithashtu është pika e fillimit të tavafit. Nisur nga kjo, sic ka thënë edhe Umer ibn Hattabi (r.a.),

Haxheru'l-Esvedi është thjeshtë një gur. Ai përshëndetet ngaqë e ka përvihendetur i Dërguari i Allahut (a.s.). Respektohet kujtimi i tij duke mos e ekzagjeruar dhe nuk mund të shenjtërohet.

Njerëzit në përgjithësi jepen pas objekteve e simboleve dhe nuk shkojnë dot më tutje. Për shkak të kësaj, vendet dhe objektet i bëjnë synimin e tyre. Ata nuk veprojnë me mendjet, por me sytë e tyre. Kur pema në Hudejbije filloj të shenjtërohej, Umeri (r.a.), e preu atë. Edhe politeistët arabë i përvetësuan idhujt si ndërmjetës që i afrojn te Allahu. Pastaj filluan t'i adhuronin në vend të Allahut.

I Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë se ai vetë është një rob i Allahut dhe ka urdhëruar që të mos teprohet me të siç kanë bërë me Isain (a.s.). Ai gjithmonë e ka kundërshtuar të shndërruarit e tij në një idhull. Të dërguarit e Allahut dhe

klerikët e mëdhenj fetarë pëlqehen deri në dashuri nga masat e gjera, ngaqë njerëzve u predikojnë fenë e Allahut dhe i bëjnë ta duan Atë. Por ata nuk kanë synuar kurr të shndërruarit e tyre në idhuj, përkundrazi kanë synuar shkatërrimin e idhujve. Ata nuk kanë qenë synim, por udhëzues në rrugën që të shpie te Allahu i Madhëruar.

Qabja, siç shprehet edhe Kuran Fisnik, është Bejtullah / Shtëpia e Allahut. Megjithëse shtëpia është e rëndësishme, në fakt, më i rëndësishëm është i zoti i shtëpisë. Vizitat nuk u bëhen shtëpive, por të zotëve të shtëpive. Nëse mikut tregon më shumë interes për shtëpinë se sa për të zotin e shtëpisë, atëherë i zoti i shtëpisë mërzitet. Ai mund të mendojë: "Domethënë se unë nuk paskam vlerë aq sa shtëpia për të." Për këtë arsy, i pakësohet interesimi dhe dashuria ndaj mysafirit. Madje, interesimi i shndërrrohet në mosinteresim dhe dashuria i shndërrrohet në zemërim.

Edhe për Qaben mund të themi të njëjtën gjë. Nëse njerëzit e harrojnë Zotin e Qabes dhe i përkushtohen Qabes, e cila është bërë prej gurësh, kjo gjendje e zemëron Zotin (xh.sh.). Për këtë arsy, Allahu Teala thotë kështu në suren Kurejsh, duke e cekur këtë çështje: "**Prandaj le të**

*Ibadetet
vlerësohen sipas nijetit
dhe synimit. Nëse nuk ka nijet,
nuk ka as sevap. Veprat fitojnë
vlerë sipas qëllimeve.
Haxhi nuk është një udhëtim
turistik, por një udhëtim i shenjtë
që bëhet për të fituar pëlqimin
dhe kënaqësinë e Zotit (xh.sh.).
Vendet që vizitojen janë vende
që bëhen shkak
për ta përkujtuar më shumë¹
Allahu Teala dhe
që japid më shumë
emocion.*

adhurojnë Zotin e kësaj shtëpie (Qabes), *i Cili i ushqen ata në ditë urie dhe i siguron në ditë frike.*” (Kurejsh, 3-4) Allahu Teala në këtë ajet urdhëron adhurimin jo ndaj Qabes, por ndaj Zotit të saj. Qabja është simboli i tevhidit dhe faltorja e parë që është ndërtuar mbi sipërfaqen e tokës. Ajo mbart vlerën e simbolit. Çfarë synohet është pëlqimi i Allahut të Lartësuar. Allahu Teala thotë në Kuranin Fisnik:

“Të Allahut janë Lindja dhe Perëndimi, pra, ngado që të ktheheni është Fytyra (pëlqimi) e Allahut. Vërtet, Allahu është Gjithëpërfsirës dhe i Gjithëdijshëm.” (Bakara, 115)

“Mirësia nuk është të kthyerit e fytyrës suaj nga lindja dhe perëndimi, por mirësia është (cilësi) e atij që beson Allahun, Ditën e Fundit, engjëjt, Librin dhe profetët; e atij që me vullnet jep nga pasuria e vet për të afërmit, jetimët, të varfrit, udhëtarët e mbetur rrugës, lypësit dhe për lirimin e të robëruarve; e atij që fal namazin dhe e jep zekatin; dhe e atyre që i plotësojnë premtimet, kur marrin përsipër diçka; e atyre që durojnë në kohë skamjeje, sëmundjeje dhe lufte. Këta janë besimtarët e vërtetë dhe këta janë ata që e kanë frikë Allahun.” (Bakara, 177)

Sic kuptohet edhe nga ajetet fisnike, synimi nuk është që të kthehem nga lindja apo perëndimi, majtas apo djathas, por që ta kthejmë zemrën në drejtim të pëlqimit të Allahut Teala. Synimi nga Tavafi nuk është sjellja rrëth murit të Qabes, por rrëth Krijuesit.

Ibadetet vlerësohen sipas nijetit dhe synimit. Nëse nuk ka nijet, nuk ka as sevap. Veprat fitojnë vlerë sipas qëllimeve. Haxhi nuk është një udhëtim turistik, por një udhëtim i shenjtë që bëhet për të fituar pëlqimin dhe kënaqësinë e Zotit (xh. sh.). Vendet që vizitohen janë vende që bëhen shkak për ta përkujtuar më shumë Allahun Teala dhe që japid më shumë emocion.

Sic e shprehëm edhe më sipër, sigurisht se simbolet nuk janë të pakuptimta. Ato janë të rëndësishme, ngaqë të kujtojnë Allahun e Lartësuar dhe u shtojnë më shumë emocion e kënaqësi adhurimeve. Nisur nga ky aspekt, ato e meri-

tojnë të respektohen. Ne nuk e prishim abdestin nga ana e Qabesë për ta respektuar atë, Kuranin Fisnik nuk e vendosim në tokë dhe i zbatojmë të gjitha çështjet formale në ibadete, por asnjëherë nuk duhet të harrojmë se të gjitha kushtet formale kryhen për të arritur synimin, domethënë, për të arritur kënaqësinë hyjnore.

Mevlana Xhelaleddin Rumi thotë kështu, kur ankohet prej atyre që ngecin te simbolet dhe e harrojnë synimin: “Të gjithë flasin për Qaben dhe për shtëpinë, por askush nuk flet për të Zotin e shtëpisë.”

Në lidhje me qëllimin e vërtetë në ibadete, i cili është sinqeriteti dhe dëlirësia kundrejt Allahut Teala, ka shumë ajete dhe hadithe fisnike që flasin. Për shembull, në lidhje me kurbanet që the-

ren në haxh, thuhet: *“Tek Allahu nuk arrin as mish, as gjaku i tyre, por arrin përkushtimi juaj. Kështu, Ai i ka vënë ato në shërbimin tuaj, në mëny-*

*rë që ju ta madhëroni Allahun sepse ju ka udhëzuar. Dhe, jepu lajmin e mirë, punëd-
rejtëve!”* (Haxh, 37) Edhe

lëmoshat dhe zekatet që i japim nuk arrijnë te Allahu, por te të varfrit dhe nevojtarët. Ndërsa ato që arrijnë te Allahu Teala janë sinqeriteti, devotshmëria dhe nijeti ynë. Gjithashtu arrin edhe e vërteta se ne i kryejmë me respekt urdhrat e Zotit (xh.xh.) dhe të shprehurit e lidhjes sonë nga zemra me Atë.

Baza në besim dhe ibadete është tevhidi. E kundërtë e tevhidit është shirku. Zoti (xh.xh.), kurrë nuk e pranon shirkun. Nëse simbolet lartësohen në vend të Allahut, do të thotë se ato janë shndërruar në idhuj. Edhe urtësia në kthimin e kiblës së pari nga Kudsi dhe pastaj përsëri nga Qabja, tregon se synimi nuk është drejtimi apo ndërtesa, por kthimi i zemrave nga drejtimi i kënaqësisë së Allahut të Madhëruar, i Cili është posadesi dhe krijuesi i çdo gjëje. Andaj edhe Qabja kryen funksionin e busullës për ta gjetur dhe përt'u drejtuar nga pëlqimi dhe kënaqësia e Allahut të Lartësuar.

Allahu Teala na bëftë për atyre që e përkujtojnë gjithmonë dhe që sillen me respekt kundrejt simboleve hyjnore që na e kujtojnë Atë! Amin!..

Jeta e kësaj bote

Xhunejd Bagdadi, ka thënë:

-Imam Shafiu ishte një njeri që fliste të vërtetët në këtë botë. Një ditë i tha kështu një vëllai në fe që po e këshillonte:

O vëlla! Jeta e kësaj bote është si një vend i rrëshqitshmë. Aty këmbët nuk janë të qëndrueshme. Sado që të ndërtohet kjo botë, fundi i saj është shkatërrim. Vendi i fundit që do të vizitojnë ata që jetojnë në këtë botë janë varret. Fundi i kësaj bote është ndarje nga të dashurit. Fundi i pasurisë së kësaj bote është varfëria. Të mblehdhësh pasuri është e vështirë. O vëlla! Ki frikë nga Allahu! Ji i kënaqur me riskun që ta ka dhënë Ai prej hallilit! Mos devijo në rrugë të paligjshme fitimi! Mos u zhyt në shpresë të gjata të cilat nuk e di nëse do t'i arrish dot apo jo, sepse jeta është si një hije e përkohshme. Andaj shtoiji veprat e mira dhe pakësoji shpresat e gjata!

Abdulkadir Gejlanî (r.a.), tregon:

“O i nderuar! Kalo nga kjo botë mashtruese!.. Ky, në të njëjtën kohë është edhe një urdhër hyjnor, sepse Allahu i Madhëruar thotë:

“O njerëz! Frikësojuni Zotit tuaj dhe frikësojuni Ditës, kur prindi nuk do të mund ta ndihmojë aspak fëmijën e vet, e as fëmija nuk do të mund ta ndihmojë sado pak prindin e vet! Premtimi i Allahut është vërtet i sigurt, prandaj mos e lini jetën e kësaj bote t'ju mashtrojë dhe as djallin mos e lini t'ju mashtrojë për Allahun.” (Lukman, 33)

Këtu mashtruesi është djalli i mallkuar. Ai vjen dhe i bën njeriut çfarë të dojë. Pastaj i thotë fjalë si: “Allahu është i mëshirshëm. Andaj kërkoi falje dhe Ai do të të falë.” – dhe të mashton... Bëj kujdes dhe mos u mashton nga këto fjalë!.. Pastaj, nga e di ti se Allahu do të ta mundësoj që t'i kërkosh falje? A ka pak prej atyre që kanë vdekur pa arritur të pendohen dhe të kërkojnë falje?

Kjo botë është një mikpritëse e përkohshme. Ajo është përcmuar dhe nënçmuar nga vetë Zoti (xh.sh.), sepse kjo botë luan me të gjithë, i mashton të gjithë dhe i bën të gjithë që ta duan. Ajo shfaqet në forma të ndryshme me gurët dhe dheun e saj. Veçanërisht atyre që e duan u ka dhënë brenga dhe pikëllime të çdo lloji, i ka shkatërruar ata që e kanë përvetësuar dhe së fundi ua ka kthyer shpinë atyre që shkojnë pas saj.

Vetëm një pjesë e vogël e kanë arritur prehjen e vërtetë shpirtëre dhe kanë arritur ta mbrojnë veten nga kjo situatë e rezikshme. Ata janë të mençurit, të zgjuarit, të devotshmit, të përkushtuarit ndaj fesë së Zotit, të urtët dhe të dashurit e Allahut Teala, që e kanë kuptuar mirë qëllimin e ardhjes së tyre në këtë botë, që i zbatojnë ur-

dhrat e Kur'anit Fisnik dhe që ndjekin rrugën e Krenarisë së Gjithësisë, të Dërguarit të Allahut (a.s.). Këta nuk janë mashtruar ndaj përkohshmërisë dhe joshjes së kësaj bote, por e kanë kaluar kohën me adhurim ndaj Allahut Teala.

Përveç të tjerash, edhe fatlumët që kanë për të dhënë përgjigje për çdo gjë dhe kanë për të hyrë në xhenet, do të pendohen duke thënë: “Ah sikur ta kishin përkujtuar edhe më shumë Allahun Teala!” – nëse kanë pasur ndonjë mangësi dhe nuk e kanë përmendur Allahun e Madhëruar ashtu siç duhet.

Krenaria e Gjithësisë, i Dërguari i Allahut (a.s.), i ka vlerësuar njerëzit sipas aftësisë së tyre për të kuptuar. Andaj, le të bëhem i mençur! La ta ndajmë kohën që kemi në këtë vend pritjeje të përkohshme, në të cilën gjendemi, për gjërat më të dobishme! Madje, njëri prej udhërrëfyesve e ka përkufizuar tasavvufin / mistikën islame kështu: “Tasavvufi është ndarja e kohës për gjërat më të vlefshme.”

Ajo që na takon të bëjmë është që të jemi të zgjuar kundrejt mirësive të panumërtë që na ka falur Allahu Teala dhe ta vazhdojmë falënderimin ndaj Zotit (xh.xh.), në çdo çështje dhe deri në fund të jetës sonë. Më në krye vijnë mirësia e besimit dhe mirësia e shëndetit. Sa fisnikë që është mirësia e të qenit rob ndaj Allahut të Lartësuar! Sa fisnikë që është mirësia e të qenit umet i të Dërguarit të Allahut (a.s.)! Sa fisnikë janë përpjekja dhe mirësia për t'u bërë mysliman dhe për të arritur pëlqimin e Allahut Teala!

Qielli, dielli, hëna, fryma që marrim, ushqimet që hamë dhe çdo gjë tjetër, janë mirësi që na ka dhënë Allahu i Madhëruar. Përfundimisht, e gjithë bota, të gjitha krijesat, bimët dhe kafshët janë në shërbim të njerëzve. Më anë të këtyre, Allahu i Lartësuar i ka njoftuar njerëzit për ekzistencën e Tij, për të qenët Zot, të qenët mbulues i mëkateve, të qenët falës, të qenët mëshirues dhe për shumë atribute të tjera.

Pasi t'i mësojmë këto, ajo që na takon të bëjmë është që t'i drejtohem i një jete të dëlirë, të pastër dhe të ndershme. Në fillim e kemi për detyrë të mos kaplohem nga joshja e pasurisë së kësaj bote, të jemi shumë të kujdesshëm në çështjen e hallallit-haramit, t'i vlerësojmë sipas Islamit të gjitha veprat që i bëjmë për këtë botë e për botën tjetër dhe përfundimisht t'i drejtohem i një nënshtrimi e adhurimi të plotë kundrejt Allahut Teala, sepse njeriu duhet ta njo'hë vlerën e tij, duhet të jetë i ndershëm dhe duhet ta dijë shkakun e krijimit të tij. Njeriu në të vërtetë është një xeh-vahir, sepse ai është mëkëmbësi i Allahut Teala në tokë.

Pyetje që Zoti ua drejton njerëzve për reflektim

Xhafer Durmush

Një fjali pyetëse me të cilën rastisa sot në leximin e një materiali, më mori dhe më shpuri te disa pyetje të tjera. Ndërkohë që po mendoja rreth këtyre pyetjeve që Allahu i Lartësuar na i parashtron plot butësi dhe mëshirë, u binda edhe një herë tjetër se mëshira hyjnore e ka rrëthuar të gjithë ekzistencën tonë, sepse Allahu i Madhëruar na drejtohet duke u shprehur me mirësi e bujari dhe na paralajmëron me pyetje tronditëse. Të vërtetën se çdo gjë e ka dhënë Allahu dhe se çdo gjë administrohet nga vullneti i Tij, na e kujton jo në një vend, por në qindra ajete fisnikë në mënyrë që njeriu të mendojë, të meditojë, të falënderojë dhe të përkujtojë. Gjithashtu, të mos jetë i shkujdesur ndaj ngjarjeve që ndodhin në horizonte dhe në veten e tij. Këtë po e kuptoj edhe një herë se të bësh pyetje është shumë e domosdoshme për procesin e edukimit, sepse pyetja është alfabeti i edukimit. Andaj, pyetja është nxitje e damarëve kapilarë të mendjes, është mbjellje e farës në tokën ku do të zhvillohet mendimi dhe është hapje e derës së qytetit të mendimit...

Në fillim po japim disa pyetje që kanë të bëjnë me krijoimin, domethënë, me të vërtetën se nga kemi ardhur dhe se ku po shkojmë. Allahu i Lartësuar pyet: “*A nuk mendon njeriu se si Ne e kemi krijuar atë, kur ende nuk ishte as gjë?!*” (Merjem, 67) Në një ajet tjetër fisnik na tërheq vë-mendjen: “*Mos vallë, keni menduar që Ne ju kemi krijuar kot dhe që nuk do të ktheheshit te Ne* (për t’ju gjykuar)?!” (Mu’munun, 115) Pastaj pyet: “*Vallë, a mendon njeriu se do të mbetet pa përgjegjishmëri?*” (Kijameh, 36) Në këtë mënyrë, përpara na vendos një qëllim si “të jetuarit me vetëdije”...

Sy dyti po u japim vend pyetjeve që na kujtojnë mirësitë e pafundme, të cilat na janë dhuruar. Allahu i Lartësuar thotë: “*O njerëz! Kujtoni dhuntinë e Allahut për ju! A ka ndonjë krijues, veç Allahut, i cili ju furnizon nga qielli dhe Toka? S’ka zot tjetër të vërtetë përvëç Tij. Atëherë, si*

po largoheni?” (Fatir, 3)

“*A e shihni ujin që pini? Vallë, ju e zbrisni atë prej reve apo Ne e zbrasim? Nëse duam, Ne e bëjmë atë të njelmët, andaj përsë nuk jeni mirënjoħes?!*” (Vakia, 68-70)

“*Thuaj: “Mendoni: nëse ujërat tuaja ju shteren, kush (përvëç Allahut) do t’ju sjellë ujë rrjedhës?!*” (Mulk, 30)

“*A e shihni zjarrin që e ndizni? Vallë, ju i keni bërë drutë për të apo Ne i kemi bërë?!*” (Vakia, 71-72)

“*A nuk e sheh ti, se Allahu ka vënë në shërbimin tuaj gjithçka që është në Tokë dhe anijet që lundrojnë nëpër det me urdhrin e Tij?! Është Ai që e mban qiellin që të mos bjerë në Tokë; kjo mund të ndodhë vetëm me lejen e Tij. Vërtet, Allahu është i Butë dhe i Mëshirshëm me njerëzit.*” (Haxh, 65)

“*Vallë, a nuk i shohin devetë, se si janë krijuar?! Po qie llin, se si është ngritur?! Po malet, se si janë vënë të patudur?! Po Tokën, se si është shtrirë?!*” (Gashije, 17-20)

“*Ne kemi krijuar në tokë kopshte humdash dhe vreshta e kemi bërë të shpërthejnë në të burime uji, që ata t’i hanë frutat e tyre. Këto nuk i bënë duart e tyre; ndaj, përsë ata nuk duan të janë mirënjoħes?!*” (Jasin, 34-35)

Këto pyetje mendoj se na bëjnë këtë apel: O Njeri! Mendo një herë se si je krijuar! Mos harro se çdo gjë që ke, me në krye gjymtyrët për të cilat thua janë të miat, të janë dhënë falas! Andaj, asnjéherë mos e nxirr nga mendja se do të japësh llogari për të gjitha mirësitë! Mendo ujin, dheun dhe mirësitë e pafundme që dalin nga këto! Për shembull, mendo rreth luleve ngjyra-ngjyra, ushqimeve të shijshme, lumenjve dhe kafshëve të mëdha që janë të nënshtuara ndaj urdhrit tënd! Mendo qiejt e pafund dhe zogjtë që fluturojnë në ajë! Mendo rreth krijuimit të devesë, e cila ka kaq shumë veçori mahnitëse! Mendo rreth maleve madhështore dhe reve plot me mëshirë! Mendo

që nga galaktikat e deri te mushkonjat! Mendo rrerh atyre që shihen dhe imagino rrerh atyre që nuk shihen! Mendo rrerh mirësive tē cilat nuk i thamë dot këtu dhe rrerh tē cilave nuk ua dimë emrat! Mendo madhështinë e Pose-duesit Fuqiplotë, i cili tē furnizon vazhdimisht me këto! Përpiqu ta falënderosh Zotin (xh.sh.), pér secilën prej mirësive! Pastaj, nga aty shko drejt një horizonti mendimi, i cili, nuk do tē lejojë që ta harrosh asnijëherë tē qenët asgjë tē njeriut!..

Pasi në suren Nahl përmenden mirësitë kryesore, jepen dy shembuj që kurrë nuk mund tē krahasonen me njëritrin. Allahu Teala thotë:

"Allahu zbret nga qielli ujë me tē cilin njall tokën pasi eshtë tharë! Kjo, nē tē vërtetë, eshtë shenjë e qartë pér njerezit që duan tē dëgjojnë. Në fakt, edhe te bagëtitë ju keni shenja pér tē mësuar prej tyre. Ne ju japim atë që kanë nē barkun e tyre prej ushqimit tē përpunuuar dhe gjakut: qumësht tē pastër dhe tē shijshtëm pér ata që e pinë. Ndërsa nga frutat e palmave dhe tē hardhisë, ju përgatitni piye dhe ushqim tē shijshtëm. Natyrish, edhe kjo eshtë shenjë e vërtetë pér ata që mendojnë. Zoti yt e frymëzoi bletën, (duke thënë): "Ndërtó shtëpi nē male dhe nē drurë dhe nē atë (kosheret) që kanë ngiritur njerezit! Ushqehu me gjithfarë lloje frutash dhe ec rrugës së Zotit tēnd përulshëm!" Nga barku i tyre del lëng njyrash tē ndryshme, nē tē cilin ka ilaç e shërim pér njerezit. Vërtet që kjo eshtë shenjë pér ata që përsiatin. Allahu ju krijon, pastaj juas merr shpirtin. Disa prej jush jetojnë aq gjatë, sa arrijnë një moshë, ku nuk kuptojnë më asgjë nga ajo që kanë ditur. Me tē vërtetë, Allahu eshtë i Gjithëdijshëm dhe i Plotfuqishëm. Disa

prej jush Allahu i ka pajisur më mirë. Por, ata tē cilëve u ka dhënë më shumë, nuk u japid furnizim atyre që i kanë nën vete, edhe pse janë tē barabartë nē nevoja. Si po i mohoni dhunitë e Allahut? Allahu i ka krijuar pér ju gratë nga lloji juaj e nga gratë tuaja ju jep djemtë e nipat dhe ju furnizon me ushqime tē mira. A mos vallë, ata besojnë nē gjenjeshtra dhe mohojnë dhunitë e Allahut, duke adhruar nē vend tē Allahut, ata që nuk janë nē gjendje t'u japid çfarëdo ushqimi, si nga qielli ashtu edhe nga toka dha tē cilët nuk kanë fuqi tē bëjnë gjë?! Andaj, mos krahasoni asnjë me Allahun! Në tē vërtetë, Allahu di, ndërsa ju nuk dini. Allahu e krahason shembullin e skillavit, që s'ka mundësi pér asgjë dha që eshtë pronë e tē zotit me atë që Ne i kemi dhënë plot begati, prej tē cilave jep fshehtazi dha haptazi. A janë njëlloj? Lavdi i qoftë Allahut! Shumica e tyre nuk dinë. Gjithashtu, Allahu krahason shembullin e dy njerëzve, njëri prej tē cilëve eshtë shurdh-memec, nuk mund tē bëjë asgjë dha eshtë barrë e pronarit tē vet, - kurdo e kudo që ta dërgojë, nuk i sjell asnjë tē mirë. A eshtë i barabartë ky me atë që uredhëron pér drejtësi dhe ndjek rrujan e drejtë!?" (Nahl, 65-76)

Sigurisht se mund ta themi edhe këtë: Të gjithë, së pari duhet t'iia bëjnë vetes pyetjet tronditëse që janë përmendur më sipër e pyetje tē tjera tē njashme me to dha pastaj duhet t'i mbartin te tē tjerët. Të gjithë duhet tē mendojmë se si do t'u japim përgjigje këtyre pyetjeve nē ditën e llogarisë dhe nuk duhet ta nënvlërësojmë këtë përgatitje përgjatë gjithë jetës. Andaj, pér tē bërë një përgatitje rigorozë duhet tē vrapojmë drejt frymës gjallëruese tē Kurani Fisnik dhe ajeteve plot mëshirë. Madje, menjëherë tanë.

Lexo-Mendo

ÇFARË DO TĒ THOTË: "AI ESHTË LATIF."?

"Allahu eshtë i Mirë me robërit e Vet dhe i jep begatit kujt tē dojë; Ai eshtë i Plotfuqishëm dhe i Pushtetshëm." (Shura, 19)

Fjala "Latif" që përmendet nē ajetin fisnik do tē thotë "i Mirë dhe Dhënës i negativë".

Xhafer Sadik (r.a.), thotë: "Allahu eshtë Latif me robërit e Tij. Kjo do tē thotë se Ai i furnizon ata nga hallalli i Tij dhe e ndan këtë risk sipas situatës së tyre." Do-methënë, Allahu Teala na furnizon vazhdimisht me gjëra hallall dhe tē pastra. Ai nuk e ndan riskun vetëm një herë dhe nuk thotë: "Merre këtë dhe m'u hiq qafe." Nisur nga urtësia e Tij, riskun e ka lidhur me shkaqe tē ndryshme dhe e ka shpërndarë atë përgjatë jetës.

Erzurumlli Ibrahim Hakkë na sqaron me detaje, nē mënyrë që tē kuptohet drejt hadithi fisnik: "Risku e kërkon tē zotin e tij më shumë se vdekja dhe e gjen atë kudo që tē jetë." (Sujuti, Xhamiu's-Sagir, II, 27.) – dhe që njerëzit

ta përvetësojnë atë. Ai na e kujton pa reshtur se rishku eshtë maksum (i ndarë te Allahu), mazmun (i marrë përsipër nga Allahu), mev'ud (i premtuar nga Allahu) dhe memluk (i poseduar nga Allahu).

Ndërsa Ibn Ata (r.a.), ajetin fisnik: "*Tek Ai janë çelësat e qiejve dhe tē Tokës. Ai ia zgjeron mjetet e jetesës kujt tē dojë, por edhe ia pakëson kujt tē dojë. Vërtet, Ai eshtë i Gjithëdijshëm pér çdo gjë.*" (Shura, 12), e shpjegon kështu: "Çelësi i duhur pér riskun eshtë tevekkuli / mbështetja te Allahu Teala, çelësi i duhur pér zemrat eshtë marifetullahu / njohja e Allahut tē Lartësuar dhe çelësi i duhur pér dijet eshtëuria."

Së fundi, pér ta kuptuar se Allahu i Madhëruar eshtë i mirë me robërit e Tij, ka shumë detaje që duhen menduar, duke filluar që nga ndarja e riskut me mëshirë. Andaj, zemrat duhet tē jenë tē pastra dhe tē dëlira, nē mënyrë që tē arrijnë ta bëjnë këtë.

Frika ndaj ALLAHUT

Dr. Murat Kaja

Allahu i Lartësuar e ka dërguar Pejgamberin tonë të nderuar (a.s.), si shembullin më të bukur për myslimanët, por gjithashtu ka treguar qartë se të gjithë nuk do të përfitojnë nga kjo mirësi madhështore. Për të përfituar nga ky shembull i pashoq i të Dërguarit të Allahut (a.s.), i cili e shpëton njeriun nga vështirësi shumë të mëdha dhe e zhyt në mirësi që nuk mund t'i imagjinojë, është kusht që në zemër të jenë të pranishme frika ndaj Allahut Teala dhe vetëdija se një ditë do të dalim në audiencën e Tij dhe do të japim llogari. Gjithashtu, në lidhje me këtë, është e domosdoshme që ta besojmë me bindje të plotë e të palëkundur se Dita e Ahiretit do të vijë absolutisht, që të ndjehemi të shqetësuar për atë ditë dhe të përgatitemi për vështirësitë e asaj dite. Ndërkohë, ky besim duhet të jetë i vazhdueshëm. Domethënë, asnjëherë nuk duhet të harrohet dhe gjithmonë duhet të mbahet si çështje më kryesore dita e ahiretit, e cila është premtimi më i madh i Allahut Teala që na ka bërë neve. Allahu

i Madhëruar thotë në Kuran: “*Në të Dërguarin e Allahut ka një shembull të mrekullueshëm për atë, që shpreson tek Allahu dhe Dita e Fundit dhe e përmend shumë Allahun.*” (Ahzab, 21)

Para së gjithash, duhet të kemi frikë nga Allahu Teala dhe të jemi të devotshëm ndaj Tij. Të urtët kanë thënë: “Koka e urtësisë është frika ndaj Allahut!” Asgjë nuk i bën dobi një njeriu, i cili nuk e ka konceptuar frikën ndaj Allahut Teala. Për këtë arsy, të parët tanë tanë kanë thënë: “Ki frikë nga ai që nuk ka frikë nga Allahu!”

Si ishte frika që kishin ndaj Allahut i Dërguari i Allahut (a.s.) dhe sahabët e tij? Tani le të japim disa shembuj për këtë:

Ibn Abbasi (r.a.), thotë: “Kur i Dërguari i Allahut (a.s.), dëgjoi dikë duke lexuar ajetin:

“...*Pa dyshim, Ne kemi përgatitur për ata pranga, zjarr flakërues, ushqime që ngecin në fyt dhe dënimë të dhembshme.*” (Muzzemmil, 12-13), i ratifikët dhe u rrëzua.” (Bejhaki, Shuab, I, 522/917;

Ali el-Muttaki, VII, 206/18644.) Sepse i Dërguari i Allahut (a.s.), e lexonte Kuranin Fisnik duke medituar rreth tij, ngaqë kishte bindje të plotë dhe besonte se premtimi i Allahut Teala do të realizohej patjetër. Kur këto dy gjëra të gjenden njëherësh në një zemër, eshtë e pamundur të mos kaplohesh nga frika dhe shqetësimi kur të lexohen ajetet e ndëshkimit, të cilat shprehen se ky ndëshkim eshtë përgatitur për njerëzit, sepse edhe ne jemi njerëz dhe kur të mos i kryejmë ato gjëra që Allahu i Madhëruar kërkon prej nesh, Zoti na ruajtë, edhe ne mund të biem në atë ndëshkim për të cilin flasin ajetet fisnike.

Shejtani dhe nefsi vazhdimisht e bëjnë njeriun që të notojë në imagjinata.

Për shkak të kësaj, njeriu nuk u jep shumë rëndësi kërcënimeve që përmenden në Kuranin Fisnik. Ai mendon sikur ato ajete u drejtohen të tjerëve dhe sikur nuk kanë aspak lidhje me atë. Veten e shikon gjithmonë në përgëzimet që kanë lidhje me xhenetin. Por ja që askush nuk ka garanci dhe të gjithë jemi në sprovê deri në fryshtë e fundit. Gjithashtu nuk eshtë e qartë se kush do të fitojë dhe me sa fitim do të shkojë në ahiret.

Ata që e njohin të vërtetën kanë frikë më shumë nga Allahut Teala. Andaj i Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë:

"Unë shoh atë që nuk e shihni ju dhe dëgjoj atë që nuk e dëgjoni ju. Qielli po kërcet. Kërcitja e tij eshtë e vërtetë, sepse atje nuk ka asnjë vend bosh as sa katër gishta që të mos gjendet një en-gjell që të mos ta ketë vendosur kokën në sexhde për Allahun! Për Zotin, sikur t'i dinit ato që di unë, do të qeshnit pak dhe do të qanit shumë, nuk do të preokupoheshit me bashkëshortet tuaja, do të dilnit nëpër rrugë dhe do t'i kërkonit ndihmë Allahut me zë të lartë."

Ebu Dherri (r.a.), i cili e transmeton këtë hadith, shpreh këtë dëshirë për shkak të frikës që kishte në zemër ndaj Allahut Teala:

"Sa do desha të isha një pemë që pritet!" (Tirmidhi, Zuhd, 9/2312.)

Një ditë kur Umeri (r.a.), po kalonte para një shtëpie, dëgjoi të zotin e shtëpisë duke lexuar me zë të lartë suren Tur. Kur i zoti i shtëpisë arriti te ajetet:

"Me të vërtetë, dënim i Zotit tënd do të ndodhë dhe askush nuk mund ta pengojë." (Tur, 7-8), Umeri (r.a.), zbriti nga kafsha dhe u mbështet përmur për pak kohë. Pastaj, për shkak të ndikimit të thellë të kërcënimit të këtij ajeti, qëndroi për një kohë i shtrirë në shtëpi. (Ibn Rexheb el-Hanbeli, et-Tahvif mine'n-Nar, Damask 1979, fq. 30.)

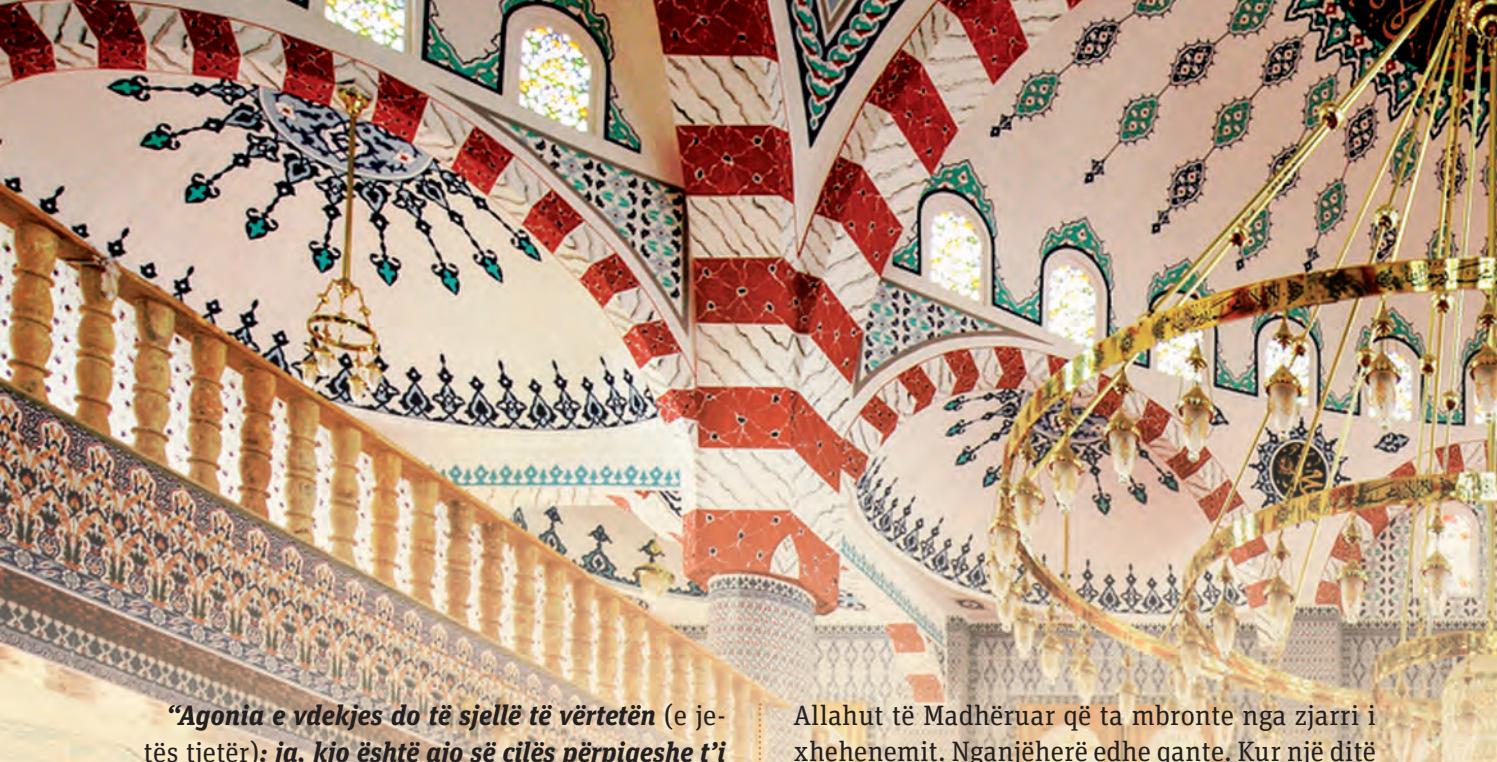
Përsëri Umeri (r.a.), kur po bënte dhikër një ditë, iu lidh goja për shkak të një ajeti në të cilin hasi, filloi të qante me dënesë dhe u rrëzua përtokë. Ai nuk doli dot nga shtëpia e tij për një ose dy ditë. Gjendja e tij ishte aq e rëndë, saqë njerëzit filluan ta vizitonin duke pandehur se ishte sëmurë. (Ibn Ebi Shejbe, Musannef, XIII, 269; Ebu Nuajm, I, 51; Ahmed, Zuhd, fq. 119; Bejhaki, Shuab, V, 20.)

Edhe një ditë tjetër Umeri (r.a.), po lexonte suren Tekvir:

"Kur Dielli të mblidhet e të humbë shkëlqimin; kur yjet të rrëzohen dhe malet të lëvizin tutje; kur devetë barrse të braktisen dhe egërsrat të tubohen; kur detet të vlojnë dhe shpirrat të bashkohen (me trupat); kur foshnja e varrosur për së gjallit të pyetet për çfarë faji ishte vrarë." Në këtë mënyrë, arriti te ajeti i dhjetë, në të cilin thuhet: ***"Kur fletët të shpërndahan..."*** Pastaj nuk rezistoi dot, i ra të fikët dhe u rrëzua përtokë.

Abdullah bin Ebi Mulejke tregon:

Bashkë me Ibn Abbasin (r.a.), shkova nga Meka në Medine dhe nga Medina në Mekë. Ai i falte namazet nga dy rekatë. Në vendin ku bujtëm, ngrihej në mes të natës dhe lexonte Kuran. Një herë filloi të qante me dënesë kur lexoi ajetin:

“Agonia e vdekjes do të sjellë të vërtetën (e jetës tjetër): ja, kjo është ajo së cilës përpiqeshe t'i ikje.” (Kaf, 19) (Ebu Nuajm, Hilje, I, 327; Ibn Ebi Shejbe, XIV, 61; Bejhaki, Shuab, V, 23.)

Ebu Vaili tregon:

“Dola për rrugë bashkë me Abdullah ibn Mes’udin (r.a.). Bashkë me ne ishte edhe Rebi’ bin Hajsemi (r.a.), i cili ishte prej tabiinëve. Po kalonim pranë një hekurpunuesi. Abdullahu ndaloi dhe filloi të shikonte hekurin brenda në zjarr. Edhe Rebi’ e pa zjarrin dhe filluan t’i merreshin mendtë. Pastaj Abdullahu u largua nga aty. Përgjatë bregut të lumit Eufrat kaluam nga një furrë. Kur Abdullahu pa zjarrin flakë-flakë brenda në furrë, lexoi këto ajete fisnike:

“Kur ai (zjarri i xhehenemit) **t’i shohë prej së largu, ata do t’ia dëgjojnë vlimin dhe rënkin. E kur të hidhen në një vend të ngushtë të tij** (xhehenemit), **të lidhur duarsh, do të luten për shkatërrimin** (e tyre).” (Furkan, 12-13)

Nisur nga kjo, Rebi’as i ra të fikët. Atë e mbarëtëm në krahë dhe e çuam te familja e tij. Abdullah ibn Mes’udi (r.a.), qëndroi te koka e tij deri në drekë, por Rebi’u nuk u përmend. Pastaj qëndroi aty deri në mbrëmje. Më së fundi Rebi’u u zgjua. Pasi Rebi’u u zgjua, Abdullah ibn Mes’udi (r.a.), u kthye në shtëpinë e tij. (Ebu Ubejd, Fedailu'l-Kur'an, fq. 23.)

Nafi’ (r.a.), tregon: Ibn Umeri (r.a.), falte namaz natën. Kur lexonte ndonjë ajet që fliste për xhenetin, ndalonte dhe i lutej Allahut që ta bënte prej banorëve të xhenetit. Nganjëherë edhe qante. Gjithashtu, kur lexonte ndonjë ajet që fliste për xhehenemin, ndalonte dhe i përgjerohej

Allahut të Madhëruar që ta mbronte nga zjarri i xhehenemit. Nganjëherë edhe qante. Kur një ditë lexoi ajetin:

“A nuk ka ardhur koha për besimtarët e vërtetë, që zemrat e tyre të përulen para këshillave të Allahut dhe para së Vërtetës që Ai ka shpallur e të mos bëhen si ata, që iu është dhënë Libri më parë?! Me kalimin e një kohe të gjatë, zemrat e tyre u ngurtësuan dhe shumë syresh janë të pabindur.” (Hadid, 16), qau dhe tha: “Po, ka ardhur o Zot! Po, ka ardhur o Zot!”

Një ditë tjetër po lexonte suren Mutaffifin. Kur arriti te ajeti:

“Ditën, kur të gjithë njerëzit do të dalin para Zotit të botëve?!” (Mutaffifin, 6), qau aq shumë, saqë e humbi vetëdijen. (Mervezi, Muhtasarukijami'l-lejl, fq. 61.)

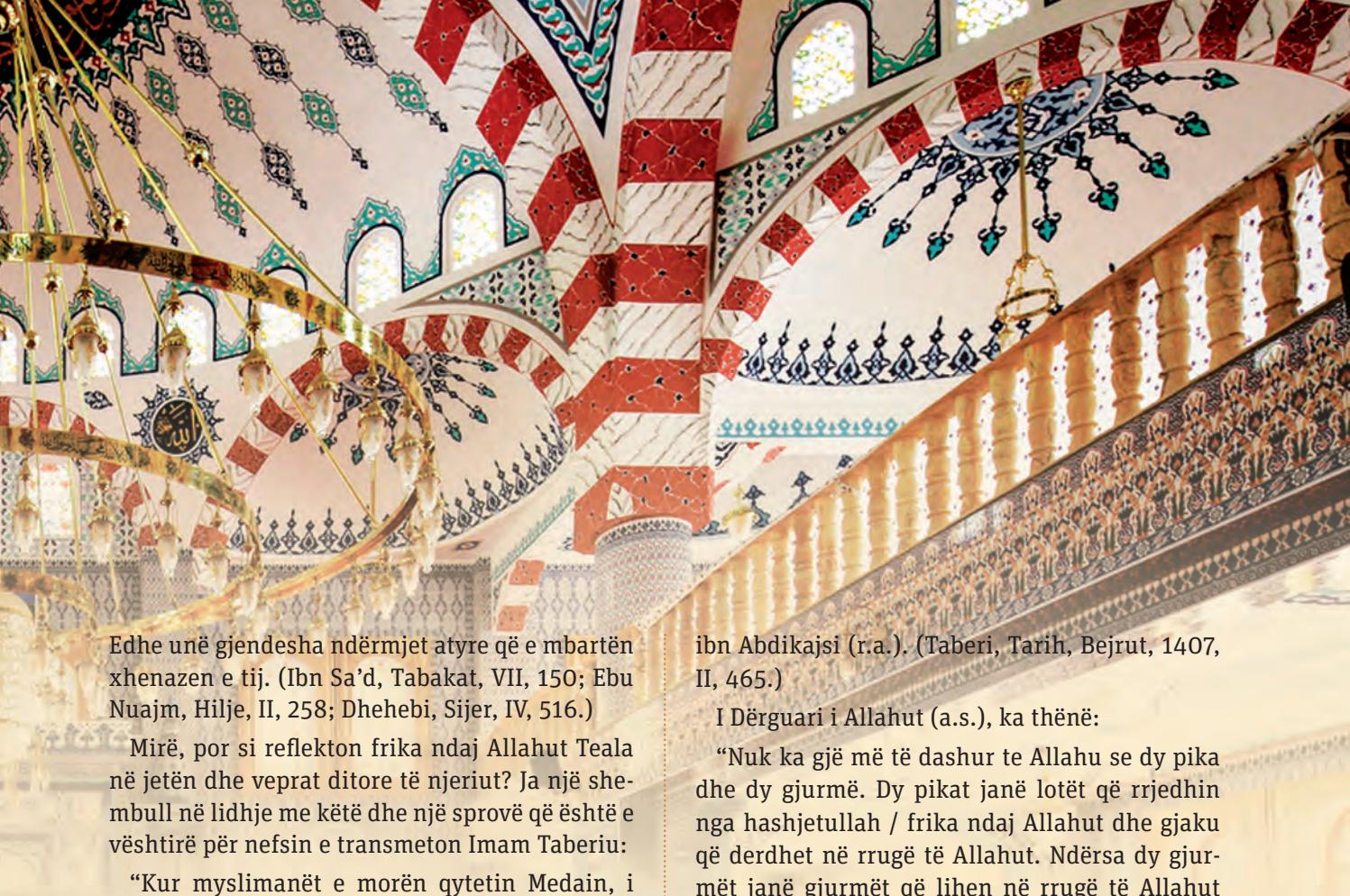
Kur nëna e besimtarëve, Aishja (r.anha), lexoi në ramazan ajetin:

“(Banorët e xhenetit do të thonë): Allahu na ka dhuruar mëshirë dhe na ka ruajtur nga era përcëlluese (e Zjarrit).” (Tur, 27), qau dhe iu lut Allahut Teala:

“O Zoti im! Më dhuro mëshirë dhe ma ruaj trupin nga ajo erë përcëlluese! Ti je Poseduesi i mirësive dhe Mëshirues!” (Ibn Ebi Shejbe, Musanef, II, 211.)

Behz ibn Hakimi (r.a.), tregon:

Zurare ibn Eufa, i cili ishte prej tabiinëve dhe gjykatës i Basrës, po falte namazin e mëngjesit në xhaminë e madhe. Kur lexoi ajetet fisnike: **“Kur të fryhet në Sur. Ajo do të jetë një ditë e rëndë. Për jobesimtarët nuk do të jetë aspak e lehtë.”** (Mudeththir, 8-10), u rrëzua përtokë dhe ndërrroi jetë.

Edhe unë gjendesha ndërmjet atyre që e mbartën xhenazen e tij. (Ibn Sa'd, Tabakat, VII, 150; Ebu Nuajm, Hilje, II, 258; Dhehebi, Sijer, IV, 516.)

Mirë, por si reflekton frika ndaj Allahut Teala në jetën dhe veprat ditore të njeriut? Ja një shembull në lidhje me këtë dhe një sprovë që është e vështirë për nefsin e transmeton Imam Taberiu:

“Kur myslimanët e morën qytetin Medain, i mblodhën të gjitha plaçkat e luftës. Në ato momente u afrua një burrë. Në dorë kishte një qyp me florinj. Qypin me florinj ia dha nëpunësit që mblidhët plaçkat e luftës. Ata që gjendeshin pranë nëpunësit, thanë:

“Deri më tanë nuk kemi parë asnjëherë diçka të tillë! Të gjitha gjérat që kemi nuk vleinjë sa ky qyp me florinj. Madje, as që mund t'i afrohen në vlerë!..” Atë burrin e pyetën:

“A ke marrë ndonjë gjë prej qypit?” Burri iu përgjigj:

“Betohem në Allahun se po të mos e kisha frikë Allahun Teala nuk do t'ju sillja juve këtë qyp me florinj.”

Ata e kuptuan se ai ishte një njeri i devotshëm dhe e pyetën:

“Kush je ti?” Burri ua ktheu:

“Betohem në Allahun që nuk do t'ju tregoj se kush jam, në mënyrë që të mos më lavdëroni ju dhe të tjerët! Por do t'ju them vetëm këtë: Unë jam një rob që e falënderoj Allahun dhe që nuk dua asgjë tjetër përveç shpërblimit të Tij!”

Kur ai u kthyte për t'u larguar, i vendosën një njeri nga pas për ta ndjekur. E ndoqën derisa arriti te shokët e tij. Njeriu që e ndoqi i pyeti shokët e atij se kush ishte. Ata i thanë se ai ishte Amir

ibn Abdikajsi (r.a.). (Taberi, Tarih, Bejrut, 1407, II, 465.)

I Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë:

“Nuk ka gjë më të dashur te Allahu se dy pikë dhe dy gjurmë. Dy pikat janë lotët që rrjedhin nga hashjetullah / frika ndaj Allahut dhe gjaku që derdhet në rrugë të Allahut. Ndërsa dy gjurmët janë gjurmët që lihen në rrugë të Allahut (përgjatë xhihadit) dhe gjurmët që lihen përgjatë kryerjes së ndonjërit prej obligimeve të Allahut.” (Tirmidhi, Fedailu'l-Xihad, 26/1669.)

Lutja e të Dërguarit të Allahut (a.s.):

Allahu i Madhëruar na e vendostë në zemratona frikën ndaj Tij!

I Dërguari i Allahut (a.s.), në lidhje me këtë çështje, në fund të çdo kuvendi lutej për shokët e tij duke thënë:

“O Zot! Na jep frikë aq sa të jetë e mjaftueshme si pengesë ndërmjet nesh dhe mëkatit! Na jep mundësi për të të adhuruar aq sa të jetë e mjaftueshme për të na çuar në xhenetin Tënd! Na jep bindje të plotë aq sa të jetë e mjaftueshme për t'i lehtësuar fatkeqësitë e kësaj bote! O Allah! Për aq koha sa na ke dhënë jetë, na e mundëso që të përfitojmë nga veshët, sytë dhe fuqitë tona (na bëj t'i përdorim ato në bindje ndaj Teje)! Na e mundëso që t'i kemi ato deri në vdekje! Ti merre hakun tonë nga ata që na bëjnë padrejtësi! Na ndihmo kundër atyre që na luftojnë! Mos na jep fatkeqësi në fenë tonë (mos lejo që të kemi mangësi në besim dhe adhurim)! Mos e bëj këtë dynja preokupimin dhe synimin më të madh që mund të arrijë dija jonë! Mos na lër në duart e atyre që nuk kanë mëshirë për ne!” (Tirmidhi, Deavat, 79/3502.)

MREKULLITË E Kuranit

MREKULLIA E SPERMATOZOIDIT

Shkencëtarët kanë zbuluar se spermatozoidi në rrugën e tij drejt fekondimit të vezës nuk është i rastësishëm, por ndjek një rrugë sipas një plani të përcaktuar. Ai ndjek një model të caktuar për të arritur objektivin, i cili është bashkimi me vezën për të filluar pastaj së bashku rrugën drejt krijimit të një embrioni. Shkencëtarët në studimet që kanë bërë kanë vërejtur se në lëvizjen e përcaktuar dhe drejt një qellimi të përcaktuar të spermatozoidit luan rol hormoni femëror progestogen që e orienton spermatozoidin drejt vezës. Nga ana tjetër, spermatozodi ka aftësinë për ta nuhatur këtë hormon dhe për ta ndjekur. Në gjithë këtë proces të ndërlikuar sikur është një fuqi dhe një dorë e fshehur, e cila e shtyn dhe udhëzon spermatozoidet drejt itinerarit të caktuar. A mund të jetë kjo një rastësi apo e gjitha kjo realizohet përmes caktimit të Fuqipotit dhe të Gjithëdijshmit Allahut. **"Ai që çdo gjëje i ka dhënë trajtën e vet e pastaj e ka udhëzuar."** (Taha, 50)

ALLAHU U JEP ATYRE DHE JUVE

Shkencëtarët po bëjnë studime mbi botën e milingonave për të arritur në përfundim se milingonat zotërojnë teknika shumë të sofistikuara, të cilat i ndihmojnë ato të sigurojnë ushqimin. Në fakt milingona nuk mund ta sigurojë vetë ushqimin, por është Allahu që e ka pajisur atë me mjete me të cilat siguron ushqimin. Milingonat janë të pajisura me mjete shumë të mprehta për të prerë gjethet sipas një forme të përshtatshme për t'u transportuar lehtësisht në fole dhe për t'u përdorur më pas. Dijetarët kanë mbetur të mahnitur nga shpejtësia dhe mprehtësia e këtyre mjeteve. Kush është ai që i ka pajisur milingonat me këto mjete të përkryera përmes të cilave sigurojnë ushqimin? Përgjigja është e thjeshtë: Allahu. Siç e konfirmon edhe Vetë në Kur'an: **"Sa krijesa ka që nuk e mbajnë dot veten me ushqim! Allahu u jep atyre dhe juve! Ai dëgjon dhe di gjithçka."** (Ankebut, 60)

Një Ajet

Ky ajet zbriti atëherë kur jahudijtë u shprehën “Ne jemi djemtë dhe të dashurit e Allahut”, kur të krishterët thanë “Ne e adhurojmë Isain nga dashuria që kemi për Allahun” dhe kur mushrikët thanë “Ne adhurojmë idhujt për hatër të dashurisë që kemi për Zotin si dhe për hatër të besimit që kemi se ato do të na afrojnë kah Ai”. Allahu i Lartmadhëruar i urdhëroi që t'u bindeshin Resulullahut, nëse janë të singertë në fjalët e tyre. T'i bindesh Resulullahut do të thotë të zbatosh ato që ai urdhëron, të largohesh nga ato gjëra që ai t'i ndalon dhe ta marrësh atë si shembull në çdo çështje. E kundërtë e kësaj, që unë e dua Allahun, por nuk ia vë veshin urdhëresave të Tij, që nuk i dua ata që Ai do dhe ata që e duan, pra të dërguarit e Tij, kjo do të thotë se nuk dëshiron t'i përngjasosh atyre dhe se nuk do askënd tjetër përveç vetes, e si përfundim do të thotë se nuk dëshiron të ecësh në rrugën e tevhidit.

Kur u shpall ky ajet, hipokriti Abdullah ibni Ubej tha:

“Muhamed po pretendon se bindja dhe adhurimi ndaj tij është bindje dhe adhurim ndaj Zotit. Ai po kërkon që ta

duam atë si ashtu si të krishterët Isain.”

Më pas, në lidhje me këtë u shpall ky ajet:

“Thuaju (o Muhamed): Nëse ju e doni Allahun, atëherë më ndiqni mua, që Allahu t'ju dojë dhe t'jua falë gjynahet!” (Al-i Imran, 31)

Me këtë ajet Allahu i Lartmadhëruar na informoi neve se masa më e saktë e adhurimit dhe e bindjes ndaj Tij është i Dërguari i Tij. Sepse ata që njohin më së miri urdhëresat dhe ndalesat e Tij dhe që i zbatojnë ato më mirë, janë Pejgamberët. Ata e praktikuan pa asnjë mangësi rrugën e drejtë. Ata na e treguan në mënyrë të shkëlqyer se feja është rruga e të mesmes dhe e veprimit të matur. Pejgamberi i fundit e vizatoi rrugën e ndritur të Islamit, vlefshmëria e të cilit do të zgjasë deri në kijamat, duke e zbatuar atë në çdo sferë të jetës së tij. Ky stil jetese i përvjuar nga Resuli (a.s) në planin individual dhe në atë shoqëror, fjalët, veprimet e tij, miratimet apo kundërshtimet që ai ka shprehur ndaj veprimeve të të tjera, janë emërtuar me termin sunnet. Prandaj, **të ruash sunetin dhe çdo gjë që ka ardhur me të, do të thotë të ruash islamin.**

Transmetohet nga Ebu Hurejra (r.a.) se Resulullahi (a.s.) i ka thënë:

"Mirësia është morali i pastër (i bukur). Kurse gjynahu është ajo gjë që njerëzit nuk duan ta dijnë (mësojnë) edhe pse ajo ia shqetëson zemrën"

(Muslim, Birr 14, 15. Gjithashtu shih Tirmizi, Zuhd 52)

DY FJALË KOMENTI:

Njëra nga veçoritë e Hazreti Pejgamberit është aftësia për të shpjeguar gjëra shumë të vështira në mënyrë konçize dhe me shprehje të thjeshta e të qarta. Këtë cilësi ai e ka quajtur "xhevamiul-kelim".

Konceptet e së mirës dhe të së keqes nuk janë të thjeshta për t'u sqaruar me fjalë. Hazreti Pejgamberi shprehet se mirësia është morali i bukur, ndërsa në hadithe të tjera shpjegon se të kesh moral të bukur do të thotë të përballosh me durim çdo vështirësi, të mos mërzitesh me tepri, si dhe të jesh i buzëqeshur e fjalëmbël.

Pejgamberi vendosi një masë për të kuptuar lehtësisht gjynahun dhe të keqen, duke thënë:

Në qoftë se kryerja e një vepre ta trazon shpirtin dhe ti nuk dëshiron ta marrin vesh të tjerët, atëherë ajo është e shëmtuar, është gjynah dhe e padëshiruar nga Allahu i Lartmadhëruar. Kjo, sepse pjesa më e madhe e njerëzve dëshirojnë që t'u dihet, t'u përmendet vepra e tyre e mirë, si dhe të shikohen me mahnitje dhe zili nga të tjerët. Kjo masë, e cila nuk gabon, mund të për-

doret krejt thjeshtë nga gjithsecili. Mjafton të dyshosh në lidhje me një vepër, dhe kjo përbën një argument të mjaftueshëm për braktisjen e saj.

Zemrat të cilat nuk janë nxirë krejtësisht nga papëstërtitë e gjynahut janë si pasqyra, të afta ta tregojnë të mirën dhe të keqen. Për këtë arsy, kur njeriu dëshiron të bëjë diçka duhet të shikojë fillimi i shqetësimit të brejë dyshimi dhe shqetësimi, atëherë ai duhet të heqë dorë urgjentisht nga ajo vepër. Sepse një ndërgjegje e pastër i tregon njeriut rrugën e vërtetë.

MËSIMET QË NXJERRIM

NGA HADITHI

1- Destinacioni për ku duhet të drejtotohet njeriu, është morali i bukur.

2- Njeriu mund të bëjë dallimin ndërmjet të mirës dhe të keqës nëpërmjet një zemre të pastër.

3- Në qoftë se kryerja e një vepre i jep shqetësime zemrës dhe ti nuk dëshiron ta marrë vesh kush, atëherë ajo vepër është me siguri gjynah.

MEDITIMI

TË MOS NGATHTËSOHEN ZEMRAT!..

Disa persona shkuan tek Hasan el-Basri –Allahu e Mëshiroftë- dhe i thanë:

“O shejh! Zemra jonë është në gjumin e indiferencës; aq sa tashmë asnjë fjalë nuk ka ndikim. Ju lutemi! Na këshilloni, me qëllim që të zgjohem!..”

Hasan el-Basriu, tha:

“Ah sikur zemrat tuja të ishin duke fjetur... sepse ai që fle, zgjohet shpejt. Mirëpo, unë kam frikë se zemrat tuaja kanë vdekur! Sepse unë kam kohë që dua t’i zgjoj, por ato nuk kanë lëvizur fare prej vendit!”

Këta persona u tronditën shumë nga fjalët e Hasan el-Basriut dhe thanë:

“O Shejh! Po na tmerroni me këtë gjykimin tuaj!”

Ndërsa Hasan el-Basriu tha:

“Nëse frikësoheni sot, nesër në Ditën e Kiametit, do të jeni të sigurt. Mjerë ai që nuk ka frikë sot prej atyre (urdhraise dhe ndalesave) që duhet të frikësohet!..”¹

“Zemra”, që është edhe qendra e ndjenjave dhe një mirësi e jashtëzakonshme që Allahu i Madhëruar na ka falur, dëshiron të jetë gjithmonë e mre-

kulluar në mënyrë të pangopur prej të fshehtave dhe urtësive hyjnore në këtë botë të sprovave hyjnore. Në këtë mënyrë, ajo kërkon që ne të bëjmë një jetë të devotshme në afërsinë ndaj Allahut dhe ndjenjën e miqësisë me Të. Ajo dëshiron që ne të zotërojmë vigjilencën shpirtërore, e cila do të na bëjë të kuptojmë përkohshmérinë tonë.

Indiferencia, pra kushtëzimet materiale dhe egoistike, shkakton dobësinë e kuptimit, verbërinë e ndjenjave dhe ngathtësinë e zemrës. Në krye të mënyrave më efektive të kurimit të kësaj sëmundjeje, vjen “**meditimi**”. Kjo, sepse meditimi është një mundësi rëndësishme që i jepet njeriut për të kuptuar gabimet dhe gjynahet ku ka rënë në mënyrë të pavetëdijshme dhe t’i korrigojë ato.

ÇFARË DUHET TË MEDITOJMË?..

Qëllimi i meditimit nuk është një veprimitari e të menduarit pa synim, pavetëdije dhe sipas dëshirës së egos. Është e natyrshme që çdo njeri të zhytet në mendime të ndryshme. Mirëpo, pikat ku do të arrijnë të gjithë me anë të meditimit, ndryshojnë në bazë të gjendjes së zemrës. Kjo, sepse ashtu si çdo mirësi tjetër, edhe mirësia e meditimit është si një thikë me dy tehe. Ajo mund të bëhet shkak i së mirës ose i së keqes, sipas vendit që përdoret... Për këtë arsy, ndërkohë që dikush i hap krahët drejt horizonteve shpirtërore me anë të mendimit, dikush tjetër e shkon dëm jetën në shërbim të dëshirave të egos.

1. - Shih. Feriduddin Attar, Tezkiretu'l-Evlija, fq. 29-30, Erkam Yayı - lari, Istanbul, 1984.

Lidhur me këtë, Mevlana i nderuar na jep një shembull shumë të bukur:

“Drejtuesit i ngjajnë një baseni; ndërsa populli u ngjan tubave që e mbushin basenin. Nëse prej tubave vjen ujë i papastër, baseni do të mbushet me ujë të pistë; nëse vjen ujë i pastër, baseni do të mbushet me ujë të pastër.”

Ashtu edhe “zemra”, e cila është qendra e meditimit dhe ndjenjës në trupin e njeriut, është si një basen. Siç shprehet edhe poeti Nexhip Fazil; tubat që e mbushin këtë basen, janë dy; nga njëri rrjedh dritë, ndërsa nga tjetri pastërti... pra, nëse prej këtyre tubave kalojnë gjithmonë dëshira egoiste, lakmi dhe indiferentizëm, bota jonë e brendshme do të kthehet në një plehërishte. Por, nëse prej këtyre tubave kalojnë burime të fryshtëzimit shpirtëror, zemrat shndërrohen në një oqean urtësie.

Allahu i Madhëruar kërkon prej nesh një meditim shpirtëror. Përndryshe, aftësia e meditimit shkatteredohet në vorbullat e dëshirave të egos, sepse zemrën e cila nuk angazhohet me të vërtetën, e pushton e kota.

Çdo gjë në gjithësi është si një vitrinë ku sheh zemra, e cila patjetër do të ndikohet prej një vitrine. Prandaj, duhet pasur shumë kujdes se çfarë sheh zemra, vitrinat hyjnore apo ato djallëzore. Kjo, sepse ashtu si gjurma e gishtit që luan rolin e një identiteti material, ashtu edhe ato vitrina që

njeriu sheh dhe u kushton vëmendjen, formojnë identitetin e tij shpirtëror.

Nga ana tjeter, aftësia e meditimit shpirtëror është një cilësi që e dallon njeriun nga kriesat e tjera dhe e bën më superior se ato. Sa bukur shprehet Mevlana Xhelaleddin Rumi:

“O vëlla! Trupi yt është i njëjtë me atë të kafshëve për nga mishi dhe kocka (materialisht).

Në të vërtetë, ti duhet të gjesh jetë me anë të meditimit. Nëse meditimi është trëndafil, ti je një trëndafishte. Nëse mendon si gjemb (pra je mposhtur nga dëshirat e egos), atëherë do të digjesh në zjarr si një kërcu!”

Nëse njeriu e përdor në mënyrën e duhur meditimin, ai ngrihet shpirtërisht dhe arrin një shkallë më të lartë se melekët. Por, nëse mposhtet nga egoja e vet dhe e humbet këtë cilësi, atëherë nuk ndryshon fare nga kriesat e tjera. Për rrjedhojë, hyn në cilësimin që është bërë në këtë ajet fisnik; “*Ata nuk janë tjetër, veçse si bagëti. Madje, ata janë edhe më të shmangur nga rruga e drejtë.*” (Furkan, 44)

I nderuari Mevlana e shpreh në këtë mënyrë gjendjen e hutuar shpirtërore të indiferentëve të cilët qëndrojnë larg meditimit:

“Një ka, shkon në Bagdad dhe e shëtit qytetin nga një cep në tjetrin. Mirëpo, në gjithë qytetin e Bagdadit (i cili është qendra e shumë civilizimeve, i mbushur me vepra arti madhështore dhe midis

Qëllimi i meditimit nuk është një veprimtari e të menduarit pa synim, pavetëdije dhe sipas dëshirës së egos. Është e natyrshme që çdo njeri të zhytet në mendime të ndryshme. Mirëpo, pikat ku do të arrijnë të gjithë me anë të meditimit, ndryshojnë në bazë të gjendjes së zemrës.

të cilit rrjedh Lumi Tigër), atij i pëlqejnë vetëm lë-voret e pjeprit dhe shalqirit... Në fakt, ajo që mund t'i pëlqejej një kau apo një gomari në një udhëtim, është ose kashta e rënë në rrugë, ose bari dhe bimët e mbira buzë rrugës!"

Ta nënshtrosh mirësinë e meditimit ndaj dë-shirave të egos, duke qëndruar larg meditimit shpirtëror, e bën zemrën shurdhmemecë dhe të pandjeshme ndaj të vërtetave hyjnore. Ata që vijnë vërdallë me çehre të vrenjtura në shkollën e sprovës hyjnore, duke luajtur symbyllazi në indiferentizëm, në botën tjetër do të jenë përjetësisht të verbër. Në një ajet fisnik, urdhërohet: **"Ai, që në këtë botë ka qenë i verbër, do të jetë i verbër edhe në botën tjetër dhe më i humbur nga rruga e drejtë."** (Isra, 72)

ATMOSFERA E VËRTETË E MEDITIMIT...

Ashtu si syri, i cili ka nevojë për dritën që të shikojë, ashtu edhe zemra, për të arritur një thellësi shpirtërore në meditim, ka nevojë të ndriçohet me dritën e **"Kuranit** dhe **Sunetit"**. Kjo, sepse mendja njerëzore është programuar të çojë tek e vërteta dhe e mira vetëm me dritën e Kuranit dhe Sunetit. Për rrjedhojë, po të mos ishte horizonti i meditimit që hapi Kurani dhe Suneti, vetëm me mendjen tonë, nuk do të arrinim as t'i kuptionim, por as t'i shprehëm shumë të vërteta. Madje, do të shkatërroheshim nëpër rrugicat qorre ku kanë rënë shumë filozofë.

Njeriu vjen në këtë botë si një kasetë bosh. Nëse kjo kasetë mbushet me Kurani, njeriu shkon drejt përsosmërisë. Kurani Fisnik, në 137 vende të ndryshme, e fton besimtarin në rrugën e meditimit të urtësive dhe të vërtetave hyjnore.

Shfaqjet e fuqisë hyjnore në gjithësi janë si poezi hyjnore pa zë dhe pa fjalë. Leximi i këtyre poezive është i mundur në sajë të thellësisë së ndjenjave që gjendet në zemra. Të dashurit e Allahut, të cilët kanë një botë të gjerë zemre, veprat e artit hyjnor në gjithësi, nuk i shohin në mënyrë sipër-

faqësore, por sikur shohin një oqean të thellë; dhe, duke vërejtur oqeanet e fshehtë në një pikë, ata përparojnë në atmosferën shpirtërore. Kështu edhe njerëzit e zemrës, të cilët synojnë të arrijnë Allahun me zemër, e kanë bërë Kuranin dhe Sune-tin, udhërrëfyesin e tyre të vetëm që do t'i shpjerë në synimin e tyre. Shumë prej ajeteve kuranore, mbi të cilat duhet të meditohet thellë, ata i kanë kthyer në formën e dhikrit të përsëritur. Po ash-tu, për të kuptuar urtësitet e holla të Kuranit, ata kanë besuar në domosdoshmërinë e purifikimit të zemrës.

LEXO LIBRIN E GJITHËSISË!

Të jetosh brenda kësaj Gjithësie, e cila ashtu si Kurani Fisnik, është një libër urtësie i mbushur me shfaqjet e fuqisë dhe madhështisë hyjnore dhe, të mos meditosh në lidhje me të, nuk u ka hije ndjenjave njerëzore.

Kjo, sepse në këtë botë çdo grimcë mund të flasë me një njeri që e ka zemrën të gjallë. Të gjitha krije-sat shprehen me gjuhën e gjendjes së tyre. Në gjithësi nuk ka asnë grimcë që nuk e njeh Krijuesin e saj dhe të gjitha kriesat mbajnë vulën e Allahut të Madhëruar, i Cili i krijoi ato nga as-gjëja. Detyra e njeriut, është të thellohet në meditimin e shfaq-jeve të fuqisë hyjnore, me qëllim që t'i shohë këto vula hyjnore me syrin e urtësise për të marrë mësim.

Edhe një njeri i verbër, i cili nuk mund ta shohë lindjen e diellit, e kupton këtë prej nxeh-tësise së tij. E, kur çështja është kështu, mund të themi se është shumë e hidhur, nëse një njeri që zotëron mendje dhe ndjenja, qëndron i ftohtë dhe i vrenjtur përballë mrekullive që shkruan lapsi i fuqisë hyjnore në librin e gjithësisë; dhe që nuk mund të kalojë mendërisht dhe shpirtërisht prej artit tek artisti.

Në një ajet fisnik, urdhërohet:

"Kriesat më të këqija para Allahut janë ato që janë shurdhe dhe memecë (ndaj së vërtetës) e që nuk hanë arsyë." (Enfal, 22)

Për njeriun, i cili jeton në këtë botë të pajisur me të vërteta hyjnore, është diçka e pakuptimtë, të mos e kuptojë ekzistencën dhe njësinë e Allahut të Madhëruar. Sa bukur e shpreh këtë fakt kjo ndodhi:

Një prej të dashurve të Allahut, Xhunejd Bagdadi, një ditë sheh shumë njerëz që nxitojnë me emocione dhe kureshtje drejt një vendi dhe i pyet:

“Ku po shkoni kështu kaq të emocionuar e kur reshtarë?” Ata u përgjigjën:

“Ka ardhur një dijetar nga filan vend! Ai e shpjegon ekzistencën dhe njësinë e Allahut me një mijë e një argumete! Prandaj, po shkojmë të përfitojmë prej tij. Nëse doni ejani edhe ju!”

Pas këtyre fjalëve, Xhunejd Bagdadi, me një buzëqeshje të ftohtë, tha:

“Për sytë që shohin, veshët që dëgjojnë dhe zemrat që ndjejnë, në gjithësi ka argumen- te dhe dëshmi hyjnore të panumërtë. Madje për Vet Allahun ka dëshmi të shumta. O popull! Nëse pas gjithë këtyre, dikush prej jush ka ende dyshime, atëherë le të shkojë! Në zemrën tonë nuk ka asnë grimcë dy- shimi.”

Një njeri që mund ta lexojë librin e gjithësisë, e sheh se i gjithë universi është krijuar me llogaritje precise dhe i nënshtronet plotësisht Allahut. Në të njëjtën kohë, ai e kupton se, edhe pse njeriu është krijesa më e lartë e kësaj bote, ai sillet në mënyrë të padenjë, si i mposhtur nga egoja e vet, gjë e cila është shumë e palogjikshme dhe e pahishme. Gjithashtu, ai e kupton detyrën e tij në këtë botë dhe domethënien e jetës dhe gjithësisë.

Shkurtimisht, aktiviteti i një meditimi që do të kënaqë Allahun, mund të gjejë jetë vetëm në themelet e një mendjeje dhe zemre të ushqyer me fryshtimin shpirtëror të Kur'anit dhe Sunetit. Dhe synimi përfundimtar i një meditimi të tillë është:

- Të njohësh ekzistencën e Krijuesit të Gjithësisë, i Cili është një ekzistencë e domosdoshme. (Vaxhibu'l-Vuxhud).

- Të kuptosh dobësinë dhe gjendjen e hiçt përballë fuqisë dhe madhështisë së Tij.

- Të arrish vetëdijen se jemi të dobët në falënderimin e mirësive të Tij të panumërtë. Dhe me një zemër të tillë, të bëjmë një jetë të ngritur mbi devotshmëri.

MEDITIMI NË JETËN E ADHURIMIT

Meditimi shpirtëror është një mënyrë e arritjes së besimit të vërtetë. Që dija të kthehet në urtësi, është e domosdoshme që ajo të sitet në horizontin e meditimit dhe të gdhendet në zemër.

Vehb bin Munabbih, thotë:

“Ai që mediton shumë, bëhet i ditur në mënyrë të prerë. Dhe, kush bëhet i ditur në kuptimin e vërtetë të fjalës, patjetër bën veprat e mira.” (Ibla, IV, 764.)

Adhurimet fitojnë vlerë vetëm nëse kryhen me përkushtim të lartë. Ndërsa meditimi siguron përkushtimin gjatë adhurimit, sepse meditimi i jep besimtarit vetëdijen se në prezencë të kujt ndodhet gjatë adhurimit.

Për këtë arsy, ndërmjet adhurimeve që bëhen në thellësinë e meditimit dhe adhurimeve që bëhen në mënyrë të pavetëdijshme, ka një dallim të jashtëzakonshëm.

Aliu (r.a.), duke theksuar nevojën e madhe të meditimit për një jetë adhurimi të pranueshme, është shprehur:

“Në adhurimin pa dije dhe në leximin e Kur'anit pa meditim, dobia dhe fryshtimin është shumë e paktë.”

Profeti (a.s.), ka thënë:

“Nuk ka adhurim si meditimi.” (Ali el-Muttaki, Kenzu'l-Ummal, XVI, 121.) Nga kjo kuptohet se Profeti ynë (a.s.), e ka parë meditimin në nivelin e adhurimit. Pra, ashtu siç kërkohet meditim për të shpëtuar prej lakmive të egos, për të zbutur zemrën, për të forcuar besimin, për të braktisur shqetësimet e kota dhe për të gjetur qetësinë, në të njëjtën mënyrë meditimi është edhe një kusht për pranimin e adhurimeve.

MEDITIMI I PROFETIT (A.S.).

Padyshim se ndër të gjithë njerëzit, Profeti ynë (a.s.), është personaliteti i vetëm që ka arritur thellësinë e vërtetë në meditim dhe përkushtim. Një nga të dashurit e Allahut, Ahmed er-Rifai, ka thënë:

“Meditimi, është puna e parë e Profetit tonë (a.s.). Kjo, sepse adhurimi para çdo farzi, ishte meditimi rrëth kriesave dhe mirësive të Allahut. Atëherë, edhe juve kapuni fort mbas meditimit dhe bëjeni atë mjet mësimi.”

Në fakt, i Dërguari i Allahut (a.s.), pak kohë para se të ngarkohej me detyrën e profecisë, i ishte përkushtuar më tepër meditimit. Në mënyrë të veçantë, ai ishte ngjujar në shpellën Hira dhe kishte hyrë në një meditim të thellë, duke vëzhuuar Qaben dhe menduar rrëth krijimit të qiejve e të tokës për të marrë mësim, si stërgjyshi i tij Ibrahim (a.s.).

I Dërguari i Allahut (a.s.), edhe në jetën e tij të mëvonshme, vazhdoi të meditonte. Ai nuk fliste pa pasur nevojë dhe gjendja e tij e heshtur zgjaste shumë. Gjithashtu, sa herë që i jepej mundësia, ai e ftonte popullin e tij të meditonte më tepër mbi kriesat e Allahut.² Në një hadith fisnik, thuhet:

“*Zoti im më ka urdhëruar që heshtja ime të jetë meditim!..*”³

Nëse njeriut i duhet të flasë, atëherë duhet të thotë fjalë më të çmuara se heshtja. Përndryshe, duhet të heshtë. Fakti që Profeti ynë (a.s.), fliste pak e qartë dhe heshtë për një kohë të gjatë, është një paralajmërim për ne që të mos bëhem si indiferentët, të cilët nga e folura e tepërt nuk gjejnë kohë për të medituar.

Hasan el-Basriu, thotë:

“*Ai që flet pa urtësi, fjalët e tij janë pavend; ai që hesht pa medituar, heshtja e tij është e kotë; ai që nuk shikon për të marrë mësim, shikimi i tij është i gabuar.*” (Ihja, IV, 764.)

Po ashtu, Hasan el-Basriu, në komentimin e ajetit: “*Do t'i largoj prej shenjave të Mia ata që sllen me arrogancë në Tokë!..*”⁴, shprehet:

“*Allahu i Madhëruar i pengon zemrat e njerëzve të tillë nga meditimi i madhështisë hyjnore.*” (Ihja, IV, 764.)

2. - shih. Dejlemi, II, 56.

3. - shih. Ibrahim Canan, Hadis Ansiklopedisi, hadis no: 5838.

4. - el-A'raf, 7/146.

Lidhur me jetën medituese të Profetit tonë (a.s.), nëna jonë Aishe (r.a.), transmeton këtë kujtim:

Një natë, Rasulullah (a.s.), më tha:

“*O Aishe! Nëse më lejon, dëshiroj ta kaloj natën në adhurimin e Zotit tim.*”

“Vallahi, unë dua shumë të jem bashkë me ty. Mirépo, e dua më shumë atë që të gëzon ty.” – i thashë unë.

Më pas, u ngrit, mori abdest për bukuri dhe qëndroi në namaz, ku filloj të qante. Ai qau aq shumë, sa iu lagën rrobat, mjekra e tij e bekuar dhe vendi ku bënte sexhde. Ndërkohë që ishte në atë gjendje, erdhi Bilali për ta thirrur në namazin e sabahut. Kur e pa që Profeti ynë po qante, e pyeti:

“O Rasulullah! Përse qani, ndërkohë që Allahu jua ka falur gabimet e shkuara dhe të ardhme?” Pas kësaj, Rasulullah (a.s.), tha:

“*A të mos bëhem një rob që e falënderon shumë Allahun? Vallahi, këtë natë më janë zbritur ajete të tillë, saqë mjerë ata që i lexojnë dhe nuk meditojnë mbi to!*” – dhe më pas lexoi këto ajete:

“*Me të vërtetë, në krijimin e qiejve dhe të Tokës dhe në ndërrimin e natës e të ditës, ka shenja përmendarët, për ata që e përmenden Allahun duke qëndruar në këmbë, ndenjur ose shtrirë dhe që meditojnë për krijimin e qiejve dhe të Tokës (duke thënë): “O Zoti Ynë! Ti nuk i ke krijuar kot këto-lartësuar qofsh (nga çdo e metë)! Prandaj na ruaj nga ndëshkimi i zjarrit.”* (Al-i Imran, 190-191)⁵

Në këtë mënyrë, Profeti(a.s.), ka derdhur lot deri në mëngjes, duke medituar mbi shfaqjet e madhështisë hyjnore. Pra edhe ne, si umeti i Muhamedit (a.s.), duhet të meditojmë më shumë mbi shfaqjet e madhështisë hyjnore, me qëllim që zemrat tona të zbuten.

TALENTI I VËRTETË

Çdo betim hyjnor në Kuranin Fisnik, është një nxitje për meditim, që do të thotë: “Shih madhështinë hyjnore, njihe atë dhe mos harro se para kësaj madhështie je veç një «hiç»!” Dhe një devotshmëri e pranuar kërkon që robi të pranojë dobësinë e tij përballë pakufishmërisë së fuqisë dhe madhështisë së Zotit.

Në fakt, mundësitë e kuptimit që zotërojmë si njerëz në kushtet e kësaj bote, janë të kufizuara. Ndërsa të vërtetat hyjnore janë të pakufishme.

5. - Ibn-i Hibban, II, 386.

Mendja është si ana e një peshoreje. Mirëpo, e vërteta që duhet të peshohet, është aq e rëndë, sa nuk mund ta durojnë as malet. Të vërtetat që Allahu i Madhëruar i ka shpallur njeriut, janë vetëm një pjesë e të vërtetave hyjnore. Dhe sa për qind të kësaj pjese zotërojmë ne? Por një gjë është shumë e qartë se, nëse do të zotëronim në kuptimin e vërtetë të fjalës qoftë edhe aq sa mund të kapë mendja jonë prej të vërtetave hyjnore, ne do të kërruseshim prej njohjes së Allahu, dashurisë dhe frikës nga Ai, duke e pritur frymën tonë të fundit pa e ngritur ballin nga sexhdja.

Nëse do ta njihnim Allahun, siç shprehet edhe ky ajet; **“...Në të vërtetë, nga robërit e Tij, Allahut i frikësohen vetëm dijetarët!..”**⁶, atëherë do të zhvilloheshin edhe ndjenjat tona të devotshmërisë ndaj Tij.

I nderuari **Bishr-i Hafi**, shprehet:

“Nëse njerëzit do të meditonin ashtu siç duhet në lidhje me madhështinë e Allahut, ata nuk do tregoheshin të pabindur ndaj Tij dhe nuk do të bënin gjynuhe.” (Ibn Kethir, I, 448.)

Ndërsa një tjetër njeri i ditur, **Hatem-i Esam**, ka thënë:

“Shikimi për të marrë mësim, shton diturinë; dhikri shton dashurinë; ndërsa, në sajë të meditimit ngjiten shkallët e devotshmërisë.” (Ihja, IV, 765.)

Të vërtetat që na ka njoftuar Allahu i Madhëruar, i kuptojmë aq sa na lejojnë kushtet e kësaj bote. Kushedi se sa dallim ka ndërmjet kuptimit që nxjerr në pah perceptimi ynë i kufizuar dhe asaj që Allahu na ka njoftuar me të vërtetë?! Përveç të vërtetave hyjnore që mund të zotërojmë në mendjen tonë, kushedi se sa të fshehta të mrekullueshme ekzistojnë, të cilat njeriu nuk mund t'i perceptojë!..

Profeti (a.s.), ka thënë:

“Nëse do t'i dinit ato që di unë, do të qeshnit pak, e do të qanit shumë.” (Buhari, Kusuf, 2)

Megjithëse Profeti ynë (a.s.), përbënte majën e gjithë njerëzimit në çështjen e njohjes së Allahut, ai i lutej dhe i kërkonte falje Allahut në mënyrë të vazdueshme:

“O Zot! Nuk mundëm të të njohim ashtu siç të takon Ty...” (Munavi, Fejzu'l-Kadir, II, 520.)

Gjithashtu, në disa lutje të tjera, thoshte:

“O Allah! Strehohem tek kënaqësia Jote, prej zemrimit Tënd; tek falja Jote, prej ndëshkimit Tënd; dhe tek Ty po prej Teje! Unë jam i pafuqishëm të të lavdëroj dhe të të falënderoj ashtu siç të takon! Ti je ashtu siç e ke lavdëruar dhe madhëruar Veten Tënde!” (Muslim, Salat, 222.)

Po ashtu, edhe ne duhet të meditojmë rrëth gjendjes sonë të “hiçit” përballë pafundësë së madhështisë dhe fuqisë hyjnore dhe prej thellësive të këtyre ndjenjave duhet t'i drejtohemi falënderimit, mirënjoshe, dhikrit dhe kërkimit të faljes. Nuk duhet të harrojmë se Zoti ynë është i Lartë. Pra, është më Madhështor se sa e njohim ne Atë dhe ka një përsosmëri të tillë, që mendja njerëzore është shumë e dobët ta konceptojë. Ai është i pastër prej çdo llojtë mete dhe gjëzon çdo llojtë cilësie të përsosur. Ja pra, pikërisht në këtë horizont meditimi duhet ta adhurojmë Atë.

Shkurtimisht, meditimi shpirtëror është një shkollë edukimi. Si besimtarë që jemi, ne duhet të jemi nxënësit punëtorë të kësaj shkolle dhe duhet të përipiqemi të zbatojmë me përpikëri urdhrin hyjnor: “Lexo me emrin e Zotit tënd që krijon!”⁷

Zoti ynë na ruajtë prej meditimit egoist dhe prej indiferencës së mosmeditimit! Na e bëftë të mundur të jetojmë në një atmosferë meditimi shpirtëror, e cila do ta bashkojë zemrën, mendjen, ndjenjat dhe mendimet tona, me kënaqësinë hyjnore!

TEVEKKULI

i İbrahimit (as.)

Sezai Engin

Fjala “tevekkul”, e cila do të thotë besim dhe mbështetje, në literaturën islame përdoret në kuptimet si: “T’i besosh Allahut, ta pranosh atë që vjen nga Allahu dhe t’i dorëzohesh Allahut.”

Sigurisht se është e mundur t’i cilësojmë të gjithë pejgamberët e Allahut Teala me cilësinë “mutevekkil” e cila do të thotë: mbështetës te Allahu Teala dhe të nënshtruar ndaj Tij. Kur pejgamberët e kanë kryer detyrën e thirrjes hyjnore, e mbartnin këtë cilësi në karakteret e tyre dhe në rrugën e thirrjes hyjnore kanë vepruar brenda kornizës së kësaj cilësie.

Ibrahim, (a.s.), ka një vend të veçantë në lidhje me thirrjet që shprehja “tevekkul” i shkakton në mendje. Vendi i tij i veçantë shprehet kështu

në Kuranin Fisnik: “*Vërtet, İbrahimı ishte i bütte, i dhembshur e vazhdimisht i kthyer* (tek Allahu).” (Hud, 75)

Pa dyshim se pejgamberët janë zgjedhur ndërmet jnerëzve, në mënyrë që të përbëjnë shembull për ta. Mendimi se ata nuk mbartin cilësi njerëzore është i papranueshëm. Cilësitë njerëzore kanë arritur pikën më të lartë duke u konkretizuar te ata. Ja pra, “tevekkuli”, i cili është më i virtytshmi prej cilësive njerëzore, pothuajse nxori filizat në personalitetin e İbrahimit (a.s.) dhe u integrua te ai. Ky integrim tregohet kështu në një ajet tjetër: “*Me të vërtetë, İbrahimı ka qenë prijës shembullor* (me të gjitha virtytet e mira), *i përvulur para Allahut, me besim monoteist dhe nuk ka*

qenë prej idhujtarëve.” (Nahl, 120)

Mirë, por cili ishte shkaku që Kurani Fisnik u shpreh në këtë mënyrë për Ibrahimin (a.s.)? Si i arriti Ibrahim (a.s.), këto lavdërimet?

Ai u sprovua me fëmijën e vet, i cili ishte drita e syve dhe një pjesë prej tij. Allahu Teala thotë në Kurani Fisnik:

“Dhe Ne i dhamë lajmin e gjëzuar për një djale të mbarë! Kur fëmija u rrit aq sa ta ndihmon-te në punë, Ibrahim i tha: “O djali im, kam parë èndërr se duhet të të flipoj. Çfarë mendon ti?” – I biri i tha: “O ati im, vepro ashtu siç je urdhëruar! Dashtë Allahu, unë do të jem i durueshëm!” Pasi iu nënshtuan që të dy urdhrit, (Ibrahim) e vuri (Ismailin) me ballë përtokë. Ne e thirrëm: “O Ibrahim, ti e përbushe èndrrën.” Vërtet, Ne kështu i shpërblejmë punëmirët! Kjo, me të vërtetë ka qenë një sprovë e qartë! Dhe Ne e zëvendësuam atë (Ismailin) me një kurban të madh dhe i lamë atij (Ibrahimit) kujtim të mirë në brezat e mëvonshëm. “Paqja qoftë mbi Ibrahimin!” Ja, kështu, Ne i shpërblejmë punëmirët.” (Safat, 101-110)

Dhimben e fatkeqësisë për vdekjen e dikujt, të cilin e do nga thellësitë e zemrës dhe me ekzistencën e të cilit gjen prehje, e shohim në jetën e të Dërguarit të Allahut (a.s.), kur i vdiq xhaxhai dhe bashkëshortja e tij, të cilët i donte shumë.

Ndërkohë që edhe i Dërguari i Allahut i rezistoi me vështirësi kësaj dhimbjeje, Ibrahim (a.s.), pa në èndërr se do ta therte me duart e veta birin e tij. Ai e kuptoi se këtë duhej ta bënnte patjetër, andaj ia hapi çështjen edhe të birit dhe mori aprovin e tij. Tashmë që të dy kishin vendosur për ta kryer këtë punë. Në këtë situatë, gjendja shpirtërore e Ibrahimit (a.s.), si një baba, është një gjendje që nuk mund të kuptohet pa e përfjetuar dhe pa e ndjerë.

Ja pra, ndjenja e “tevekkulit” të pakufishëm ndaj Allahu Teala ishte ajo që ia dha guximin për të vendosur që ta kryente këtë detyrë të vështirë.

Dijetari i nderuar musliman, Muhamed Esedi, e shtjellon kështu këtë temë: “Kuptimi etikoshpirtëror i èndrrës së Ibrahimit (a.s.), ishte në provën që do ta vërtetonte nëse ishte i gatshëm apo jo për ta fliuar për hir të Allahu Teala gjënë

më të shtrenjtë në jetën e tij nisur nga shenja që pa si kérkesë e Allahut.” (Mesazhi i Kuranit, Botimet Isharet, fq. 917.)

Folja “eslema” që përmendet në ajetin fisnik është një folje e dalë nga fjala mysliman. “Eslema” do të thotë: “Ata të dy iu nënshtuan (Zotit).” Përdorimi i kësaj foljeje në etapën e parë të realizimit të kësaj sprove të vështirë nga babai dhe i biri, pothuajse është një apel për myslimanët:

Nëse thoni: “Jemi myslimanë” dhe “i jemi nënshtuar Allahut”, nëse merrni përsipër identitetin e myslimanit, edhe ju duhet ta mbartni në zemrat tuaja tevekkulin e Ibrahimit (a.s.). Kur të jetë e nevojshme duhet ta flijoni për hir të Allahut të Madhëruar gjënë më të shtrenjtë që keni në jetën e kësaj bote. Nëse arrini ta bëni këtë, “selami / paqja”, për të cilën Zoti (xh.xh.), thotë qoftë mbi Ibrahimin (a.s.), do të jetë edhe mbi ju dhe do të shpërbleheni siç u shpërblye Ibrahim (a.s.) dhe siç shpërblehen të devotshmit. Në sajë të kësaj, do të bëheni prej “robërve që besojnë me të vërtetë”.

Sigurisht se Allahu i Lartësuar nuk ka kérkuar nga besimtarët që të therin bijtë e tyre apo të shkatërrojnë pasurinë e tyre. Ajo që kérkon Allahu Teala nga besimtarët nuk është pika kulmore e “tevekkulit të Ibrahimit (a.s.)”, sepse Allahu (xh.sh.), askënd nuk e ngarkon me një barrë që s'mund ta përballojë.”

Ajo që kérkon Allahu i Lartësuar nga robërit e tij është që, duke fliuar një pjesë prej pasurisë së tyre, t'i ndjejnë qoftë edhe pak ndjenjat e Ibrahimit (a.s.) dhe Ismailit (a.s.), që patën përgjatë sprovës, të cilën e kaluan me sukses, në çështjen e bindjes ndaj Allahu të Madhëruar. Gjithashtu, Allahu Teala kérkon nga robërit e Tij që të kontribuojnë në ndihmën e ndërsjellë dhe solidaritetin shoqëror kur ta përkujtojnë këtë shembull nënshtrimi edhe pse me një sjellje simbolike.

Ndërsa theksimi që i Dërguari i Allahu (a.s.), i ka bërë rëndësisë së kësaj ndjesie dhe kontributi, shpjegon qartë se sa të ndjeshëm duhet të jenë besimtarët në këtë çështje: “Ai që nuk ther kurban edhe pse ka mundësi, mos t'i afrohet faltores sonë.” (Ibn Maxhe, Edahi, 2; Ahmed b. Hanbel, Musned, II, 321.)

Nëse thoni: “Jemi myslimanë” dhe “i jemi nënshtuar Allahut”, nëse merrni përsipër identitetin e myslimanit, edhe ju duhet ta mbartni në zemrat tuaja tevekkulin e Ibrahimit (a.s.).

MëSHIRA

Dr. Mustafa Xhanllë

Një hadith: "Mëshiruesit!.. Ja, i Mëshirshmi do t'i mëshirojë ata. Andaj, mëshironi ata që janë në tokë, në mënyrë që t'ju mëshirojnë edhe ata që janë në qiell." (Ebu Davud, Edeb, 58)

Një mesazh: Mëshiro, në mënyrë që të mëshiro-hesh.

"Mëshira është perdja e fatkeqësive." Umeri, (r.a.)

Në një hadith fisnik, të cilin e transmeton Ebu Hurejre, (r.a.), Profeti, (a.s.), ka thënë:

"Allahu e ka ndarë mëshirën në njëqind pjesë. Nëntëdhjetë e nëntë pjesë të saj i ka mbajtur pranë, ndërsa një pjesë të saj e ka zbritur në tokë. Ja, në sajë të kësaj

pjese (mëshire), të gjitha kriesat sllen me mëshirë ndaj njëra-tjetrës. Madje edhe pela, e ngre këmbën e saj (për shkak të kësaj mëshire) me frikën që të mos e shkelë dhe të mos e dëmtojë (të voglin e saj kur i jep për të pirë qumësht)." (Buhari, Edeb, 19.)

Allahu, (xh.sh.), është më i Mëshirshmi i mëshiruesve. Ai është Rrahman, është Rrahim... Ai është burimi i mëshirës. Çdo mëshirë e shfaqur nga të gjitha kriesat në tokë dhe në qill është vepër e Tij...

Mëshira është shfaqje e atributeve Rrahman/i Mëshirshmi dhe Rrahim/Mëshiruesi të Allahut të Lartësuar...

Kur çdo punë të mirë e fillojmë duke thënë "Bismil-lahi'rr-Rahmani'rr-Rrahim", ne kërkojmë mëshirën e Allahut Teala që në fillim të punës, duke i përmendur emrat e Tij Rrahman dhe Rrahim. Po të mos jetë mëshira e Tij, nuk mund të arrijmë asnjë mirësi qoftë në këtë botë apo qoftë në botën tjetër. Të menduarit e këtillë, në të njëjtën kohë është një

reflektim tjetër i vetëdijes së nënshtimin ndaj Zotit (xh.xh.).

MËSHIRA ËSHTË VULA QË ALLAHU I MADHËRUAR I KA VËNË TOKËS.

Mëshira është një fllad i bekuar që vjen nga Zoti (xh.sh.) dhe që ia qetëson njeriut botën e brendshme të tij...

Nëse një nënë ndjen mëshirë ndaj të voglit të saj, mund ta bëjë këtë vetëm në sajë të ndjenjës së mëshirës që Allahu Teala ia ka vendosur asaj në zemër. Një njeri që i jep ujë një qeni të etur, mund ta bëjë këtë me ndjenjën e mëshirës që Allahu i Lartësuar ia ka dhuruar atij. Në sajë të mëshirës që Ai ka vendosur në zemrat tona mund t'i puthim dhe t'i ledhatojmë fëmijët dhe nipat tanë. Nisur nga ky aspekt, mëshira është një mirësi e madhe që Allahu i Lartësuar na e ka dhuruar neve. Përveç të tjerash, edhe njeriu vetë është vepër e mëshirës së Krijuesit, sepse Rrahmani na ka mëshiruar ne. Ai na ka krijuar si njerëz, të cilët jemi krijesat më të nderuara. Nëse tani marrim dhe japim frymë në tokë si një gjallesë inteligjente dhe jo si një kërmill, gur apo pemë, kjo është në sajë të mëshirës së Tij.

EDHE LOTËT JANË PREJ MËSHIRËS...

Një ditë, i Dërguari i Allahut (a.s.), e mori në krahë me dhembshuri dhe mëshirë nipin e tij që po jepte shpirt. Sytë filluan t'i rridhnin lot. Ata që gjendeshin pranë tij u bënë shumë kureshtarë dhe e pyetën:

“Çfarë janë këta lot, o i Dërguari i Allahut?” Nisur nga kjo pyetje, i Dërguari i Allahut, (a.s.), i cili ishte i dërguar si mëshirë për botët, u tha:

“Këta lot janë një mëshirë që Allahu e ka vendosur në zemrat e robërve që dëshiron. Allahu mëshiron prej robërve të Tij vetëm ata që janë të mëshirshëm.” (Buhari, Merda, 9.)

ISLAMI ËSHTË FEJA E MËSHIRËS...

Për këtë arsy, besimtar, duke u nisur me rregullin: “Toleroje krijesën për hir të Krijuesit.” - shfaq dhembshuri dhe mëshirë kundrejt të gjitha krijesa-

ve që i ka krijuar Allahu i Madhëruar. Një besimtar që i beson Allahut Teala nuk e torturon dhe nuk ia pret fytin njeriut, i cili, siç e shprehëm edhe më lart, është krijesa më e nderuar. Kushdo që e bën këtë, qoftë individualisht apo qoftë në grup, nuk ka asnjë lidhje me Islamin, edhe nëse mund të ketë shpallur kalifatin Islam, sepse, me këto veprime po bëhet një vepër prej së cilës nuk janë të kënaqur Allahu dhe i Dërguari i Allahut (s.a.s.). Këtë duhet ta dimë mirë të gjithë se mysliman është ai njeri prej të cilit janë të sigurt njerëzit e tjetër dhe për të cilin thonë: “Neve nuk na vjen dëm nga ai.”

Nisur nga ky aspekt, në Islam, nuk ka dhunë, torturë dhe barbarizëm. Madje edhe lufta e Islamit është e mbushur plot me mëshirë, sepse në luftë, sipas Islamit, nuk vriten fëmijët, gratë dhe klerikët. Kur ushtria të jetë ballë për ballë me ushtrinë armike dhe të zhvillohet lufta, prapë se prapë janë të ndaluara barbarizmat, si vrasjet për qejf apo prerja e gjymtyrëve. Në vend të këtyre, në fenë tonë sublime, në Islam, ka gjallërim, zhvillim dhe ndërtim. Nëse u hedhim një sy çlirimeve të bëra nga Islami, vëmë re se vendet janë çliruar jo duke i varur, përrë, shkatërruar, dhunuar dhe torturuar njerëzit, por duke fituar zemrat e tyre. Këtë mund ta shikojmë edhe në luftërat që janë bërë në kohën e Resulullahut, sallallahu alejhi ve sellem. Sipas një studimi, përgjatë gjithë kohës dhjetëvjeçare të xhihadit që ka bërë i Dërguari i Allahut (s.a.s.), ndërkohë që tokat islamë u zgjeruan deri në dy milion kilometra katrorë, humbën jetën 250 veta nga radhët e armiqve dhe 150 luftëtarë nga radhët e myslimanëve.

Por për fat të keq, kohët e fundit po bëhen përpjekje serioze që Islami, që është feja e mëshirës, të lançohet si feja e terrorist dhe e dhunës me ndihmën e sjelljeve të privuara nga mëshira e disa myslimanëve injorantë dhe të paditur. Në këtë mënyrë, duan që të gjithë njerëzit e botës të drejtohen nga një perceptim i gabuar. Përballet këtyre orientimeve të gabuara mund të qëndrojmë vetëm me shembujt e mëshirës.

MËSHIRA GJALLËRON, JEP JETË DHE JEP SHPIRT...

Siç e gjallëron dhe i jep jetë uji tokës së thatë, edhe

mëshira i qetëson, i preh dhe u jep jetë zemrave.

Edhe vetë i Dërguari i Allahut, (a.s.), ishte pejgamber i mëshirës. Allahu i Lartësuar e deklaron kështu këtë të vërtetë:

“Dhe Ne nuk të kemi dërguar ty (o Muhamed), veçse si mëshirë për botët.” (Enbija, 107) Ai është mëshirë për botën e njerëzve, për botën e kafshëve, për botën e xhindëve, për malet dhe për gurët. Siç shprehet edhe vetë në një fjalë të tij:

“Unë jam Muhamedi. Unë jam Ahmedi. Unë jam pejgamberi i mëshirës...” (Ahmed bin Hanbel, V, 405.) Një herë sahabët nuk rezistuan dot ndaj torturave të mëdha të politeistëve. Andaj i bënë këtë kërkesë të Dërguarit të Allahut (s.a.s.):

“O i Dërguari i Allahut! Mallkojini politeistët!” Ndërsa ai u dha përgjigje me këto fjalë që mbartnin mëshirë:

“Unë nuk jam dërguar si mallkues, por si mëshirë.” (Muslim, Birr, 87.)

Ndoshta cilësia më e qartë e tij ishte mëshira. Kjo mëshirë e tij është shfaqur më së shumti mbi umetin. Në një ajet fisnik, Allahu i Lartësuar e cilëson atë si një pejgamber të dhënë pas besimtarëve, të dhimbshëm dhe të mëshirshëm ndaj atyre dhe si një profet që i vinte rëndë kur besimtarët gjenden shin në vështirësi. (Shik. Ahzab, 6)

I gjithë universi ka nevojë për mëshirë...

Njeriu, i cili është më i nderuari prej të gjitha krijesave, ka nevojë për mëshirë. Njeriu i botës së sotme, i cili është i privuar nga mëshira, ka nevojë të madhe për mëshirë... Pothuajse në çdo vend që hedhim hapim përballemi me ngjarje barbare. Po, barbarizma në shtëpi, barbarizma në punë, barbarizma në televizor, barbarizma nëpër gazeta... Mbi të gjitha, ekzistenca e këtyre barbarizmave në shoqëritë mysliman janë një gjendje me të vërtetë pikëlluese.

Sot vëmë re se një fëmijë mysliman e ther dhe e copëton barbarisht nënën e tij. Një nënë e privuar nga mëshira, mund ta hedhë në mbeturina apo në banjë të voglin e saj të sapolindur pa e vrarë ndërgjegjja aspak. Ndërsa ndër situatat më të tmerrshme mund të përmendim edhe këtë: Një barbar që pohon se është mysliman, ia pret kokën me thikë një njeriu tjetër mizorisht dhe duke përmendur emrin e Allahut. Pastaj pandeh se po predikon Islamin duke ia treguar të gjithë botës kokën e prerë të atij njeriu. I shkreti... Ky nuk është Islami, të cilin ai pandeh se po e zbaton... Kjo që bën ai nuk është gjë tjetër përvëçse mizori apo satanizëm, pra, rrugë e

shejtanit të mallkuar. Ç'është kjo mizori kështu, o Zot! Ç'është kjo papërgjegjshmëri! Ç'është kjo fatkeqësi!

Në një hadith fisnik thuhet:

“Vetëm fatkeqi është i privuar nga mëshira.” (Tirmidhi, birr, 16.) Sa gjendje e keqe është privimi nga mëshira... Andaj, nëse nuk mëshiron, nuk do të mëshirohesh. I Dërguari i Allahut, (a.s.), i cili ishte i dërguar si mëshirë për botët, thotë:

“Allahu nuk e mëshiron atë që nuk i mëshiron njërit.” (Buhari, Tevhid, 2.)

Për këtë arsy, atë që është i mëshirshëm e mëshiron edhe Allahu Teala...

Nëse dëshiron që mëshira e Allahut të jetë mbi ty, duhet t'i mëshirosh krijesat. Nëse mëshiron, edhe engjëjt të mëshirojnë dhe të mbulojnë me flatrat e tyre... Në hadithin fisnik që e kemi përmendur në krye të tekstit, i Dërguari i Allahut, (a.s.), thotë:

“...Mëshironi ata që janë mbi tokë, në mënyrë që t'ju mëshirojnë ata që janë në qiell.” Domethënë, duhet të mëshirosh njerëzit, kafshët, gurët, pemët, shkurtimisht, çdo gjë që ekziston, në mënyrë që edhe ty të të mëshirojnë Allahu dhe engjëjt e Tij.

EDHE KAFSHËT KANË NEVOJË PËR MËSHIRË...

Kafshët, për të cilat është harruar se mbartin shpirt, në përgjithësi torturohen, keqtrajtohen dhe dhunohen. Allahu, xhelle xhelaluhu, i ka dhënë

kafshët në shërbim të njeriut. Nisur nga ky aspekt, njeriu duhet t'i trajtojë me mëshirë kafshët, por ja që në botën mizore të sotme, kafshët, të cilat janë krijesat e dashura të Allahut, gjenden ballë për ballë me barbarizmat e tmerrshme duke filluar nga të ndeshurit e tyre me njëra-tjetërën deri në ngordhje e deri te rrjepja e lëkurës së tyre në gjendje të gjallë, në mënyrë që të përfitohet sa më shumë para.

Ato shikime nuk më largohen dot nga sytë!

Ata, nën shoqerinë e muzikës dhe argëtimit, po ia rrjepnin lëkurën të gjallë një foke. Në gojë kishin cigare. Në njëren anë pinin alkool, ndërsa në anën tjetër qeshnin me të madhe. Foka akoma ishte e gjallë. Më së fundi, ia rrjepën edhe lëkurën e kokës dhe e hodhën fokën në një vend diku përpara. Foka, me një shpresë të fundit, pa majtas e djathtas me ato sytë e bukur që kishte. Ndoshta po priste ndonjë dorë të mëshirshme. Pastaj dha shpirt. Në të vërtetë, ky ishte momenti kur dha shpirt njerëzimi. Kjo vepër barbare ishte shenjë treguese e mosbesimit dhe e rezultatit të tiranisë që lind për shkak të tij. Po, nëse në një zemër nuk ka besim, prej saj mund të pritet çdo lloj barbarizmi. Poeti i ndjerë thotë:

“Besimi është xhevahir, o Zot sa i madh që është!

Zemra pa besim, e cila është e ndryshkur, është thjesht një barrë!

Nëse ka besim, ka edhe mëshirë...

Nisur nga ajo që thamë më lart, ndërmjet mëshi-

rës dhe besimit ka një lidhje të fortë. Një njeri që i beson Allahut Teala, është edhe i mëshirshëm. Besimi e bën të domosdoshme mëshirën. Barbarizmi dhe besimi nuk mund të qëndrojnë bashkë. Për këtë arsy, një besimtar që pohon se i beson Allahut, duhet të flasë me mëshirë dhe të sillet me mëshirë. Nëse sillet në mënyrë barbare, duhet ta kuptojë se besimi që ka ndaj Allahut nuk është ndonjë gjë më tepër se sa një pohim i pavlerë.

KURBAN DO TË THOTË MËSHIRË...

Ne duhet të shfaqim mëshirë edhe kur t'i therim kafshët që Allahu Teala i ka nënshtruar në shërbim ndaj nesh për të na nderuar ne.

Sipas transmetimit të ardhur nga Ibn Abbasi, (r.a.), në një ditë kurbani, i Dërguari i Allahut, (a.s.), po kalonte pranë një burri, i cili e kishte vendosur këmbën në barkun e deles dhe po mprehte thikën. Sapo Pejgamberi i mëshirës, (a.s.), e pa në atë gjendje, menjëherë i tha:

“A nuk do të ishte më mirë sikur ta kiske mprehur thikën më parë? Apo dëshiron ta therësh dy herë këtë kafshë?” (Hejthemi, Mexhmu'z-Zevaid, IV, 33.)

Gjithashtu, edhe njëri prej haditheve të tij që mban erë mëshire është:

“Allahu ka caktuar që ta trajtoni mirë çdo gjë. Për këtë arsy, vrisni me mirësi kur të vrisni! Therni me mirësi kur të therni! Kur ndonjëri prej jush të vendosë për të therë ndonjë kafshë, le ta mprehë thikën, ta therë me mirësi dhe ta rehatojë kafshën që ka therur!” (Ahmed ibn Hanbel, 4/123.)

Njerëzit, kafshët dhe natyra kanë nevojë për mëshire. Ata duan të ndjejnë një shikim dhe një prekje të mëshirshme...

Së fundi, i gjithë universi ka nevojë për mëshirë. Për këtë arsy, ndjenjat e mëshirës duhet t'i gjallë-rojmë dhe t'i aktivizojmë përsëri. Ndërsa kjo e bën të domosdoshme njohjen e besimit tonë, i cili është burimi i mëshirës. Nëse dëshirojmë që në zemrën tonë të fryjnë flladet e mëshirës, duhet ta shtojmë dashurinë dhe komunikimin me besimin që kemi ndaj Allahut të Lartësuar, i Cili është më i mëshirshmi i mëshiruesve dhe burimi i mëshirës.

Allahu i Madhëruar na trajtoftë jo me zemërimin, por me mëshirën e Tij! Ne i kërkojmë mbrojtje Atij nga zemërimi i Tij. Në zemrat tona na vendostë ndjenjën e mëshirës! Të gjithëve na dhëntë shikime, të folur dhe sjellje të mëshirshme! U dhëntë mëshirë edhe zemrave që janë të privuara nga mëshira!

Amin!..

Me zemër të pastër dhe faqe të bardhë

Selma Çevikollu

Siç janë të nevojshëm uji, ajri dhe ushqimi për të jetuar edhe besimi është ushqimi shpirtëror themelor më i nevojshëm për jetën. Besimi është burimi i lumturisë dhe qetësisë shpirtërore për njeriun. Po në të njëjtën kohë, besimi është e vëtmja rrugë që u vë rregull sjelljeve të pakontrolluara dhe të çrrëgulla, që i vendos në ekuilibër ato sjellje me një përpushshmëri dhe harmoni të madhe dhe që ka një plan e synim të shenjtë. Besimi është alternativa e vetme prej së cilës njeriu nuk mund të heqë dorë. Ai është fitimi më i madh për njeriun.

Besimi është pikërisht si një lule. Ai nuk e mban brenda aromën e mrekullueshme të tij, por e shpërndan rreth e rrotull. Edhe sjelljet e mira të njeriut janë një lloj shenje e reflektimit të besimit, pra, e shpérndarjes rreth e rrotull e asaj erës së mrekullueshme. Zemrat që mbartin besim përhapin qetësi shpirtërore dhe lumturi në mjedisin ku jetojnë. Prania e atyre i qetëson zemrat e njerëzve të tjerë.

Besimi nuk përbëhet nga qëllime të mira që nuk shndërrohen në aksion. Në besim ka reflektimë madhështore nga Allahu, azza ve xhelle. Ato janë veprat e mira dhe sjelljet e drejta që e shpien robin drejt përsosmërisë. Besimi nuk bën pa vepra. Një besim i thatë, i cili nuk mbështetet dhe nuk ushqeshet me vepra të mira, vjen një ditë dhe shuhet. Në besim ka një aksion pozitiv. Rezultatet e arritura jo nëpërmjet besimit, nuk janë nga Allahu, por janë nga shejtani dhe djalli i mallkuar.

Njeriu nuk është një kriesë e krijuar pa ndonjë qëllim. Ai ka një Krijues. Ai është Allahu Teala. Posiduesi absolut i gjithësisë, Allahu i Madhëruar, i ka dhënë njeriut mendje dhe vetëdije duke e stolisur me pajisjet më të mrekullueshme. Pastaj e ka obliguar që t'i besojë Atij. Njeriu, i cili ka ardhur në këtë botë duke mbledhur stolitë (pajisjet) më të bukura, sprovohet në forma të ndryshme përgjatë

jetës së tij në këtë dynja. Në Kuranin Fisnik thuhet kështu në lidhje me këtë të vërtetë:

“Vërtet mendojnë njerëzit, se do të lihen të thonë “Ne besojmë”, pa u vënë në provë?! Ne i kemi sprovuuar ata që kanë qenë para tyre, në mënyrë që, Allahu të dallojë ata, që thonë të vërtetën dhe, ata që gënjejnë.” (Ankebut, 2-3) Njeriu nuk është sjellë pa ndonjë synim në këtë botë. Përkundrazi, ai është dërguar në dynja me një synim hyjnor dhe qëllim sublim. Gjithashtu, njeriu nuk është lënë pa përgjegjshmëri. Allahu Teala thotë në Kuran:

“Vallë, a mendon njeriu se do të mbetet pa përgjegjshmëri?” (Kijame, 36)

Çdo njeri, brenda rrjedhave të kohës në këtë botë që e quajmë jetë, është i detyruar ta konceptojë lidhjen ndërmjet besimit dhe sprovës në ngjarjet që i ndodhin. Nëse kjo nuk kalohet me sukses, atëherë, humbja është e pashmangshme. Njeriu, si një krijuar me ndryshme nga të gjitha të tjerat, është krijuar me një synim. Krijuesi i Lartësuar thotë:

“Mos vallë, keni menduar që Ne ju kemi krijuar kot dhe që nuk do të kthehet te Ne (për t'ju gjykuar)?” (Mu'minun, 115) Kur Allahu i Madhëruar ia ka treguar njeriut këtë të vërtetë të shenjtë, ka njoftuar se njeriu nuk është krijuar pa ndonjë qëllim, se në fund do të kthehet te Zoti (xh.sh.) dhe do të japë llogari për ato që ka vepruar. Ndërsa qëllimin e vërtetë të krijimit të njeriut e shpjegon me këtë ajet fisnik:

“Xhindet dhe njerëzit i kam krijuar vetëm që të Më adhurojnë.” (Dharijat, 56)

Atëherë, e vërteta e qartë është kjo se njeriu, i cili është krijuar me qëllimin për të adhuruar Krijuesin e Lartësuar, nuk ka kapital tjetër përvçese jetës së tij. Ndërsa jeta është një proces që mbaron shpejt që sa hap e mbyll sytë. Çdo gjallesë do të qëndrojë

në këtë botë provizore aq kohë sa i është caktuar. Atij që i vjen koha, që një ditë do t'i vijë patjetër, sigurisht se do të shpërngulet nga kjo botë. Për këtë nuk ka asnje zgjidhje. Jeta e kësaj bote është e ltimuar dhe e kufizuar. Ndërsa jeta e ahiretit është e pafundme dhe e pakufishme, domethënë, e përhershme. Jeta e vërtetë është jeta e ahiretit, e cila, siç e theksuanë më lart, është e përhershme. Ky ajet fisnik na e shpjegon mjaft qartë këtë të vërtetë:

“Allahu ia shton furnizimin kujt të dojë dhe ia parkëson kujt të dojë. Jobesimtarët i gëzohen jetës së kësaj bote, por jeta e kësaj bote në krahasim me botën tjetër është vetëm kënaqësi kalimtare.” (Ra'd, 26) Çdo gjë që gjendet në jetën e kësaj bote, shkon drejt vjetritimit, plakjes dhe shkatërrimit. Faqet e kalendarit të jetës bien një nga një. Andaj, ata të cilët e lidhin zemrën me këtë botë të përkohshme dhe e harxhojnë kapitalin (jetën) e tyre për hir të kënaqësive të dynjasë duke e neglizhuar jetën e botës së përhershme, ndërkohë që gjendja është e atillë, me të vërtetë do të janë prej atyre që janë mashtruar.

Kjo botë pothuajse është si një mysafirhane, në të cilën të gjithë janë të mirëpritur për një kohë të caktuar. Ndërsa njeriu sprovohet me shumë gjëra në këtë mysafirhane të dynjasë, në të cilën gjendet. Këtë ka shumë ajete fisnike që e vërtetojnë:

“Ne do t'ju vëmë në provë ju, derisa t'i njohim ata midis jush, që luftojnë (në rrugën e drejtë) dhe durojnë, e derisa të provojmë ato që thuhen për veprat tuaja.” (Muhammed, 31) Gjithashtu, edhe në një ajet tjetër thuhet:

“Çdo njeri do ta shijojë vdekjen! Ne ju vëmë në provë me të keqe dhe me të mirë dhe te Ne do të ktheheni.” (Enbija, 35) Atëherë, synimi i vetëm i njerëzve të mençur duhet të jetë arritja e lumturisë së përhershme duke i kaluar me sukses sprovat e kësaj bote.

Në Librin tonë të Shenjtë, pra, në Kur'anin Fisnik, flitet rreth sjelljeve dhe veprave që priten nga njeriu për t'i shfaqur e për t'i bërë. Aty janë vendosur urdhra dhe rregulla në lidhje me sjelljet e njeriut dhe janë dhënë këshilla që i sigurojnë qetësi e lumturi atij përgjatë jetës në këtë botë. Allahu i Madhëruar thotë:

“Allahut i përket gjithçka që gjendet në qiej dhe në Tokë, për t'i dënuar ata që bëjnë keq, sipas veprave të veta e, për t'i shpërblyer ata që bëjnë mirë, me shpërblimin më të mirë.” (Nexhm, 31) Allahu Teala na njofton se çdo çështje do të shtjellohet me drejtësi si një ditën e shpërbllimit dhe të ndëshkimit:

“Dhe në Ditën e Kiametit, Ne do të vendosim peshore të sakta e askush nuk do të pësojë asnje pадрејтësi. Ne do të sjellim (për gjykim) çdo vepër, qoftë kjo edhe sa pesha e një kokrre sinapi. Ne jemi të mjaftueshëm për llogaritje.” (Enbija, 47)

Këto të vërteta të shenjta na tregojnë se njeriu duhet ta marrë seriozisht jetën e kësaj bote dhe se besimi mbart përgjegjësi. Për këtë arsy, besimi e bën të domosdoshme veprën. Njeriu e ka kusht që të jetë prej të devotshmëve, në mënyrë që t'i pranohen veprat të cilat do t'ia paraqesë Zotit (xh.xh.).

Çfarë do të thotë kjo?

Kjo do të thotë:

Veprat duhet të bëhen me sinqeritet dhe dëlirësi. Veprat e mira në rrugën e drejtë janë depozitat e kapitalit më të veçantë, i cili i shpie robërit në xhenet.

Përgjatë udhëtimit të jetës në këtë vend, të cilin e quajmë dynja, njeriut mund t'i ndodhin shumë gjëra të bukura e të shëmtuara, të mira e të këqija. Në këtë proces të përkohshëm, pikëllimet dhe brengat e njeriut nuk janë të përhershme siç nuk janë të atilla edhe gjëzimet. Secila prej këtyre vjen në jetën e njeriut me një kohë të caktuar dhe pastaj ikën e shkon. Vështirësitë, sëmundjet, dëshpërimet, mangësitë, pamundësitë, aksidentet, vdekjet dhe çdo gjë tjetër, janë nga një shkak për sprovimin e njerëzve. Xheneti është vendi të cilin do ta fitojnë ata që i kalojnë sprovat me sukses. Xheneti është një kënaqësi e pafundme, por ja që çdo gjë e ka një çim. Gjërat pa çim janë të pavlefshme. Andaj edhe xheneti nuk është aq i lirë. Xheneti është i rrëthuar me vështirësi, ndërsa xhehenemi është i rrëthuar me gjëra që i pëlqejnë nefsit. Në këtë rrugë ka mjaft alternativa që duken si të sakta, por që janë të gabuara. Dëshirat vetjake, kurthet e shejtanit, frymëzimet negative të shoqërisë, joshja e kësaj bote, padrejtësitë e ndryshme të të padrejtëve, etj., janë vështirësi që njerëzit duhet t'i mposhtin. Çdo vështirësi kalohet me besim. Besimi e bën të lehtë çdo gjë të vështirë. Ja pra, jeta e kësaj bote nuk është gjë tjetër përvëçse një sprovë e tillë.

Ndërkohë që çdo njeri, i cili ecën në vijën e kaderit që i përket atij përgjatë jetës së kësaj bote, patjetër sprovohet me gjërat që i janë caktuar. Andaj, ajo që na takon neve për të bërë është që t'i kuptojmë drejt këto ngjarje dhe të shfaqim sjellje në përputhje me urtësinë e tyre. Ajo që na takon të bëjmë kundrejt çdo lloj ngjarjeje që na duket si negative është që të veprojmë me durim, të kërkojmë mbështetje nga Allahu, t'i nënshtrohem. Atij, të jemi të kënaqur ndaj caktimit të Zotit (xh.sh.) dhe ta falënderojmë. Atë sa më shumë të jetë e mundur. Domethënë, neve na takon që të dalim në audiencën e Allahut të Madhëruar me zemër të pastër dhe fytyrë të bardhë. Çdo ngjarje që njeriut i duket si e keqe, është një e mirë e veçantë që e afron atë te Zoti (xh.sh.), sepse në llogarinë hyjnore asnijëherë nuk ka gjë të keqe.

Lus Allahu Teala që mirësitë dhe bukuritë të na e ndriçojnë rrugën përgjatë gjithë jetës sonë!

FITIMI HALLALL DHE HARAM

**“O të dërguar! Hani nga të lejuarat dhe bëni vepra të mira! Vërtet,
Unë e di mirë çfarë bëni ju!” (Mu’minun, 51)**

Irfan Ëztyrk

CILAT GJËRA JANË FITIM HALLALL DHE I PASTËR?

I Dërguari i Allahut, (a.s.), i cili është i obliguar pér të shpjeguar shpalljen hyjnore, na e jep përgjigen e kësaj pyetjeje duke u shprehur:

“Ushqimi më i pastër që ha njeriu është ai (ushqim) që e fiton vetë.” Enciklopedia e Hadithit, Kutubu’s-Sitte, 14-312.)

“Njeriu nuk ka ngrënë gjë më hallall se një ushqim që e fiton me mundin e tij.” (Buhari, Buju’, 15.)

Nisur nga kjo, risku i pastër pér të cilin bëhet fjalë në ajet, është fitimi që besimtar i arrin duke punuar në përputhje me dispozitat që ka vendosur Allahu Teala. Sigurimi i riskut me anë të kësaj rrugë është një obligim pér çdo besimtar.

I Dërguari i Allahut, (a.s.), e shpreh kështu këtë dispozitë në një hadith fisnik:

“Sigurimi i jetesës në hallall është farz pér çdo musliman.” (Taberani)

ÇFARË I JEP BESIMTARIT KRYERJA E KËTIJ OBLIGIMI?

Të punosh pér ta fituar riskun në hallall është ibadet.

Feja islame e konsideron ibadet të punuarit pér ta fituar riskun në hallall. Të parët tanë kanë thënë:

“Adhurimi është dhjetë pjesë. Nëntë prej këtyre pjesëve përbëjnë kërkimin e riskut në hallall.” (Ihja, 2/236.)

Një njeri që i beson Allahut të Madhëruar, e kryen me ibadet detyrën e nënshtimit që ka ndaj Tij, sepse ibadeti është borxh pér çdo rob kundrejt Zotit (xh.xh.).

Përveç të tjerash, ka edhe një të vërtetë që duhet ta dimë. Ajo është: borxhi që duhet të paguhet në mënyrën më urgjente është borxhi kundrejt Allahut Teala.

Përderisa njeriu merr frymë, është borxhli ndaj Zotit (xh.sh.)... Gjithashtu, ne nuk e dimë se kur do të marrë fund ajo frymë.

Besimtarët duhet ta bëjnë mirë llogarinë e çdo frysme që marrin e jasin dhe absolutisht duhet ta harxhojnë në një formë që të shndërrohet në sevap ky kapital i vlefshëm, në mënyrë që të mos shkojnë me borxhe në botën tjetër.

Përgatitja për fundin absolut, domethënë, vdekjen, e cila është caktuar në pafillimësi dhe e cila dihet në mënyrë absolute nga Zoti (xh.xh.), por që ne nuk mund ta dimë, apo me një shprehje tjetër, për të mos u kapur nga vdekja pa qenë të përgatitur, myslimi duhet ta përdorë çdo çast për të kryer detyrat që ka ndaj Allahut Teala.

Ja pra, fitimi hallall është një mundësi e përkryer për ta adhuruar Zotin dhe për të kryer detyrën që kemi kundrejt Tij...

Madje, puna është një adhurim më i virtytshëm se disa ibadete nafile / vullnetare.

Isai, (a.s.), pa një burrë dhe e pyeti:

“Si je? Çfarë bën?” Burri iu përgjigji:

“Preokupohem me ibadet. Vazhdimi shi i bëj ibadet Zotit. Hazreti Isai e pyeti përsëri:

“Kush ta siguron jetesën?”
Burri i tha:

“Ma siguron vëllai.” Hazreti Isai ia ktheu:

“Në fakt, vëllai yt qenka ai që bëka ibadet.” (Ihja, 2/164.)

Por ka edhe një pikë tjetër që duhet të shpjegohet. Në ditët e sotme kanë dalë disa njerëz dhe jasin fetva të gabuara duke u shprehur:

“Ai që punon me qëllim për të siguruar jetesën e familjes, është në adhurim. Për këtë arsy, nuk ka rëndësi nëse nuk i kryen ibadetet e tjera.” Kjo fetva shihet qartë se po ua ngatërron mendimet myslimanëve.

Njeriu nuk mund të rrijë gjithmonë larg mëkateve. Fakti që ai bën gabim ndonjëherë është rezultati normal i të qenit njeri... Veçanërisht në ditët e sotme, nuk është e lehtë të rrihet larg mëkateve... Andaj i Dërguari i Allahut, (a.s.), thotë:

“Jeni përpëlitar prej mëkateve. Prandaj mund të pastroheni me pendim.” Domethënë, ne, si njerëz dhe si robër mëkatarë, kemi nevojë për falje, në mënyrë që të hyjmë në xhenet dhe të shohim Zotin (xh.xh.)...

Ja pra, përpjekja për të fituar në hallall ia mundëson robit këtë falje. Profeti (a.s.), thotë:

“Kushdo që e kalon natën i lodhur prej punës së

tij, do të thotë se e ka kaluar duke arritur faljen e Allahut.” (Enciklopedia e Hadithit, Kutubu's-Sitte, 14/312.)

Qoftë babai, i cili lodhet ditën për ta fituar në rrugë të lejuara riskun e familjes së tij apo qoftë nëna, e cila punon pa reshtur në shtëpi dhe kuzhinë për rehatinë e familjes së saj dhe të veten, përfshihet nga e njëjtë falje hyjnore. Allahu i Lartësuar i shpërblen ata përgjatë gjithë natës duke ua falur mëkatet...

Sa mirësi e madhe! Edhe fitojmë para, edhe bëjmë ibadet në të njëjtën kohë...

Ata që zgjedhin rrugën e fitimit të lejuar janë ndërmjet banorëve të xhenetit. I Dërguari i Allahut, (a.s.), thotë:

“Banorët e xhenetit ndahen në tri grupe. Ato janë:

- *Kryetari i shtetit që është i drejtë dhe i sukses-hëm,*

- *Njeriu zemërbutë kundrejt të afërmve dhe myslimanëve dhe;*

- *Njeriu që largohet nga fitimi haram dhe që nuk kërkon asgjë prej askujt, edhe pse familja e tij është kallaballëk.”* (Muslim, Xhenet, 63.)

Të punojmë për ta fituar riskun në përputhje me pëlqimin e Allahut Teala... Të fitojmë me djersën e ballit në vend që t'ua zgjasim dorën të tjerëve... Në këtë mënyrë, do ta mbrojmë personalitetin tonë dhe do të hyjmë në xhenet...

Fitimi në hallall ia ngre pozitën njeriut te Allahu i Madhëruar.

Fitimi në hallall ia ngre pozitën njeriut edhe në ahiret, siç i jep atij edhe ndër në këtë botë. Besimtarit, i cili do të arrijë shpërblime të ndryshme me çdo lloj vepre që bën në këtë botë, në botën tjetër i jep një jetë të lumtur dhe të përhershme në vendin ku gjenden të sinqertët...

Ja, a nuk është ky shpërblimi më i madh?

Sehli, (r.a.), i cili ishte prej sahabëve më të mëdhenj, thotë:

“Ai që dëshiron të lartësohet në shkallën e të sinqertëve, le të fitojë nga hallalli dhe të veprojë sipas Sunetit.”

Në lidhje me këtë çështje, besimtarët duhet të marrë shembull nga kjo këshillë që Lukmani i Urtë i dha birit të tij:

“Biri im! Mbrohu nga varfëria me fitim hallall!

Atë që bie në varfëri e presin tri lloj fatkeqësish:

1. Dobësia në fe, sepse varfëria e zvarrit njeriun drejt së keqes.

2. Dobësia në mendje, sepse të menduarit e vazhdueshëm rrreth nevojës e çorodit njeriun.

3. Humbja e burrërisë dhe e njerëzillëkut. Ndërsa fatkeqësia më e madhe edhe se këto, e cila e pret njeriun, është se ai bie në një pozitë në të cilën tallet nga të gjithë njerëzit.

PO FITIMI NË HARAM!

Përsëri i Dërguari i Allahut (a.s.), na njofton se ka rreziqe të mëdha për ata që zgjedhin rrugën e haramit në fitimin e tyre.

Ja rreziqet e të ushqyerit me ushqim të fituar në haram:

Namazi është një ibadet të cilin besimtari nuk mund ta neglizhojë në jetën e tij. Ata që e nënvlërësojnë atë i pret një dëm i madh në këtë botë dhe në botën tjetër. Namazi është një ibadet i tillë që edhe në udhëtim, edhe në luftë me armikun nuk është e lejuar që të lihet.

- Namazi nuk mund të lihet për shkak të preokupimeve në këtë botë, domethënë, për shkak të tregtisë. Allahu i Madhëruar thotë në Kur'an: “*O ju që keni besuar! Kur të thirreni për* (të falur) *namazin* (e xhumasë) *në ditën e premte, nxitonit për ta përmendur Allahun dhe pezulloni tregtinë! Kjo, që ta dini, është më mirë për ju!*” (Xhumua, 9)

- Namazi nuk mund të lihet për shkak të ndonjë frike.

- Namazi nuk mund të lihet, edhe pse mund të ketë rrezik nga armiku përgjatë udhëtimit. “*Kur të udhëtoni, nuk është gjynah që ta shkurtoni namazin, nëse druheni që jobesimtarët do t'ju bëjnë ndonjë dëm. Me të vërtetë, jobesimtarët janë armiqtë tuaj të hapur.*” (Nisa, 101)

- Madje, edhe në luftë me armikun nuk është lejuar që të lihet namazi. “*Kur të jesh ti* (o Muhamed) *në mes të besimtarëve dhe të prish faljen e namazit* (në luftë), *atëherë njëri grup prej tyre le të falet me ty dhe le t'i mbajnë pranë edhe armët e veta! Pastaj këta, le të rrinë pas jush dhe le të vijë grupi tjetër, i cili nuk është falur dhe, le të falet me ty! Le të jenë syçelë dhe t'i mbajnë armët e veta! Jobesimtarët dëshirojnë që të jeni të pakujdeshëm ndaj armëve dhe pajimeve tua ja, që t'ju sulmojnë me tërë fuqinë. Nuk ka gjynah për ju nëse hasni në ndonjë shqetësim prej shiut ose sëmundjes e i lini armët, por edhe atëherë, bëhuni syçelë. Allahu, me të vërtetë, ka përgatitur dënim poshtërues për jobesimtarët.*” (Nisa, 102)

Në këto ajete fisnikë është njoftuar qartë se si mund të falet namazi në këto lloj gjendjesh.

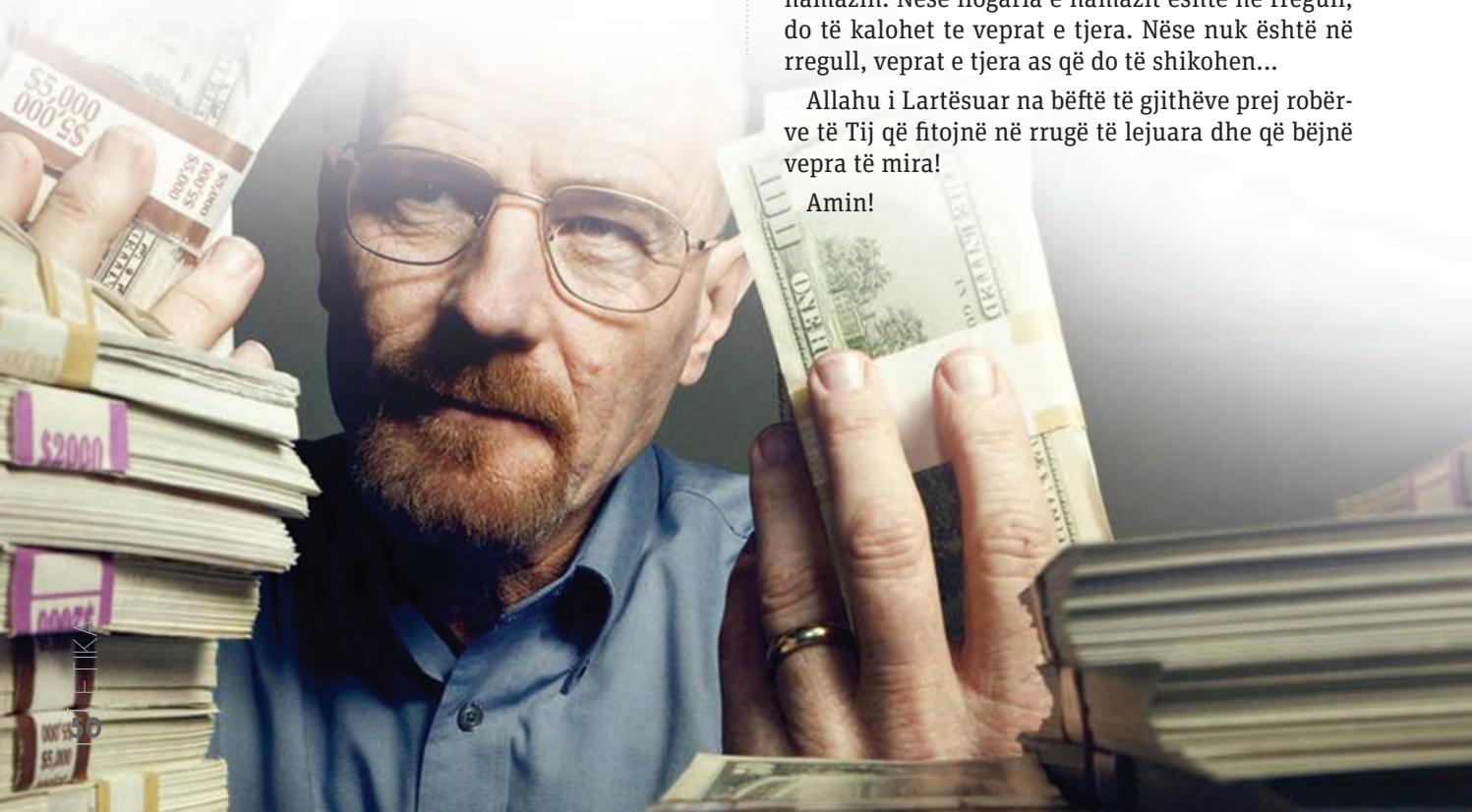
Pranimi i namazit, i cili është një obligim i tillë në jetën e myslimanit, hyn në rrezik me fitimin në haram. I Dërguari i Allahut (s.a.s.), shprehet:

“*Namazi nuk pranohet përderisa të gjendet një copë prej një rrobe mbi njeriun që e ka marrë atë me dhjetë grosh, ndërkohë që në paratë e tij një grosh është haram.*” (Ihja, 2/236.)

Andaj, nuk mund të mendohet ndonjë dëm më i madh dhe një humbe më e madhe se kjo për një besimtar që i beson Allahut dhe ahiretit, sepse, siç na ka njoftuar edhe i Dërguari i Allahut (s.a.s.), pyetja e parë që do të bëhet Ditën e Gjykit do të jetë për namazin. Nëse llogaria e namazit është në rregull, do të kalohet te veprat e tjera. Nëse nuk është në rregull, veprat e tjera as që do të shikohen...

Allahu i Lartësuar na bëftë të gjithëve prej robërvë të Tij që fitojnë në rrugë të lejuara dhe që bëjnë veprat e mira!

Amin!

NËSE DËSHIRON TË SHKATËRROSH NJË CIVILIZIM

ke tri rrugë...

Imam Muhamed B. Sytari

Tregohet se kinezët e vjetër, kur u angazhuan për ndërtimin e murit të famshëm, menduan se asgjë nuk do ta cenonte sigurinë e tyre pas ndërtimit të tij. Faktet tregojnë se në 100 vitet e para të periudhës pas ndërtimit të murit gjigand, Kina u përball me tri luftëra. Në secilën prej tyre, armiku nuk kishte pasur nevojë të kapërcente murin a të tentonte prishjen e tij; kishte korruptuar rojet dhe kishte hyrrë nga dyert e kështjellave... Sepse kinezët u angazhuan me ndërtimin e murit, por harruan ndërtimin e rojeve! Sepse ndërtimi i njeriut është më i rëndësishëm se ndërtimi i gurit!

Edhe ne sot, nuk jemi shumë larg kësaj ndodhje të vjetër shekullore, sidomos në këto 25 vite të periudhës së kobshme të errësirës së dhunshme ateiste; kemi dëshmuar si shoqëri në turbulencë se nuk jemi të aftë të ndërtojmë një familje të shëndoshë!

Sot, shpesh ndodh të përballemi me ndërtime e kështjella luksoze, në brendësinë e të cilave shpesh gjenden familje të shkatërruara, familje me probleme! Shtëpi në kulmin e luksit, ku djali nuk flet me babën e vajza nuk pyet më për nënën! Shkatërrim, si ai me të cilin përballemi ditë pas dite, kur dëgjojmë se djali vraeli babën, vajza u largua nga shtëpia me të dashurin, rritja e numrit të aborteve, nxitja e rinisë drejt alternativave imorale, drogës dhe shthurjes nga shumë drejtime, që shpesh nxiten edhe nga institucionet tona, si rasti i festës së shkumës, para Bashkisë, Ramazanin që kaloi, a kolibet e alkoolit para xhamisë “Ebu Bekër”, këtë dhjetor që lamë pas në Shkodër, por jo vetëm!

Të gjitha këto e shumë më tepër se kaq,

janë pjesë e një komploti të madh që i bëhet familjes së sotme besimtare shqiptare! Jo vetëm kaq, por krejt familjes tradicionale qytetare me traditat shekulllore të besimit, nderit, pastërtisë dhe moralit!

Dikur, thoshin: “Nëse dëshiron të shkatërrosh një civilizim, ke tri rrugë: shkatërrimin e familjes, shkatërrimin e arsimit dhe degradimin e shembullit! Që të shkatërrosh një familje, zhbëje rolin e nënës; bëje të turpërohet nga cilësimi: zonjë shtëpie! Që të shkatërrosh arsimin, nënveftësoje vlerën e mësuesit në shoqëri, zvogëloja pozitën, sa të bëhet qesharak para nxënësve të tij. Dhe, që të degradosh rolin e shembullit, sulmo dijetarët dhe mendimtarët, intelektualët. Fol keq për ta. Pakësoje pozitën e tyre, fut dyshime rrëth tyre, derisa askush të mos

dëgjojë më prej tyre a t'i ketë si shembull udhëzimi në jetë!" Prandaj, kur të mos ekzistojë më nëna si djep edukimi, mësuesi si brumosës me dije e kulturë, këshilltar frysëzues dhe, dijetari si shembull, kush do ta edukojë rininë dhe brezin e ri?

Ndërkojë, po të ndalemi tek programimi që Zoti i gjithësisë i ka bërë mashkullit dhe femrën, nëpërmjet veçorive, me të cilat i ka pajisur që në krijim, do të gjemë një pikë reflektimi, që na merr për dore drejt një kulmi që quhet: FAMILJE.

Mashkulli ka veçoritë e tij trupore, psikologjike, sociale, intelektuale dhe drejtuese, sikurse edhe femra, e cila ka veçoritë e saj të mrekullueshme trupore, psikologjike, sociale, intelektuale dhe drejtuese, veçori që vërtetojnë thënien e Zotit në Kur'an, në gojën gruas së Imranit: "**E mashkulli nuk është si femra.**"¹ Pra, "ata janë të plotësuar, por jo të ngjashëm!"²

Në Kur'anin Famëlartë jemi ftuar drejt meditimtë në një prej ajeteve të sures së romakëve, ku Zoti i gjithësisë urdhëron dhe thotë: "**Dhe nga faktet** (e madhërisë së) **e Tij është që për të mirën tuaj, Ai krioi nga vetë lloji juaj palën** (gratë), **në mënyrë që të gjeni prehje tek ato dhe në mes jush krioi dashuri dhe mëshirë.** Në këtë ka argumente për njerëzit që mendojnë."³

Ky ajet konsiderohet si baza e nxitjes së martesës, krijimit të familjes dhe distancimit nga të gjitha format e murgërisë, të cilën e ka ndaluar si Kurani, ashtu edhe Muhamedi (a.s.), siç do të shpjegohet në vijim.

Dijetari i shquar dhe komentuesi bashkëkohor i Kur'anit, Dr. Ratib Nabulsi, teksha analizon këtë ajet kuranor, ndër të tjera thekson: "Ashtu sikurse universi që është argument i madhërisë së Tij, ashtu sikurse dielli, hëna dhe yjet, po ashtu edhe fakti se: "**Ai krioi nga vetë lloji juaj palën** (gratë), **në mënyrë që të gjeni prehje tek ato dhe në mes jush krioi dashuri dhe mëshirë.**"⁴ Është argument i rëndësishëm i madhërisë së Tij.

Në Islam, gruaja është krejtësisht e barabartë me burrin në çështjet e obligimeve fetare, kujdestare, njësoj si ai, përgjegjëse, njësoj si ai. Ndërsa sqarimi kuranor: "nga vetë lloji juaj", dëshmon se femra ka veçoritë e saj, që burri të anojë nga ajo, sikurse ka veçoritë e tij, që gruaja të anojë nga ai"⁵, në procesin

e formësimit të familjes dhe vendosjes së ekuilibra-ve të respektit, kufijve të tolerancës dhe mirëkuptimit, si baza në ndërtimin e saj.

Ndërkojë, historia e trajtimit të femrës dhe gruas në perëndim gjatë shekujve, ka qenë dhe mbetet objekt studimi për të parë nënçminin dhe poshtërimin e saj edhe nën diktatin e elementeve të ndryshëm fetarë! "Historiani Frederik Heer thotë se në mesjetën evropiane, femra nuk kishte asnjë të drejtë në asnjë drejtim të jetës. Ligji ishte i posaçëm vetëm për burrat. Ndërsa, përsa i përket të drejtave të femrës në martesë, vajzat e shtresave të larta nuk kishin asnjë të drejtë në përzgjedhjen e shokut të jetës, pasi interesat materiale ishin ato që kishin vendimin e parë dhe të fundit! Me përfundimin e aktit martesor, gruaja me krejt çfarë posedonte bëhej pronë e pastër e burrit të saj..."⁶

Ndërsa në Islam, nëpërmjet Kur'anit Famëlartë, para 15 shekujsh, urdhëzohemi: "**Kushdo që vepron ndonjë nga punët e mira, qoftë mashkull ose femër, duke qenë besimtarë, të tillët do të hyjnë në xhenet dhe nuk do t'u bëhet asnjë lloj padrejtësie!**"⁷

Ndërkojë, Vula e të dërguarve të Allahut, Muhammedi (a.s.), na udhëzon drejt bartjes së përgjegjësive në jetë, kur thotë: "Të gjithë ju jeni kujdestarë dhe krejt ju do të pyeten për përgjegjësinë tuaj! Prijesi është kujdestar dhe do të pyetet për përgjegjësinë e tij. Burri në familjen e tij është kujdestar dhe do të pyetet për përgjegjësinë e tij. Femra në shtëpinë e burrit të saj është kujdestare dhe do të pyetet për përgjegjësinë e saj..."⁸

Pra, Islami i ka edukuar individin të jetë njeri i përgjegjësive në jetë, të mos ngatërrojë punët e shpirtit me ato materiale as të abuzojë me fenë në dëm të jetës së përditshme, të formojë familje dhe të kujdeset për të, të trashëgojë jetën dhe të ndërtojë vlera morale me shembullin e tij personal, me edukimin e fëmijëve dhe trajtimin sa më dinjitoz të nënës së fëmijëve të tij!

Ekstremizmi dhe devijimi nga ky rregull është i refuzuar në Islam, që kur Zoti i gjithësisë tregon për Beni Israilët: "**ndërsa murgërinë ata vetë e shpikën. Ne atë nuk ua bëmë obligim**"⁹ dhe që kur Muhammedi (a.s.), u dha një mësim të qartë disa të rinjve, të cilët sa nuk devijuan në ekstremizëm fetar, në ngjarjen në vijim.

1. Kurani, Ali Imran: 36.

2. <http://www.nabulsi.com/blue/ar/art.php?art=2495>

3. Kurani, Er-Rum: 21.

4. Kurani, Er-Rum: 21.

5. Dr. Ratib Nabulsi, "Cilësimi i familjes në Kur'anin Famëlartë", në gjuhën arabe, nga enciklopedia elektronike e dijetarit në fjalë.

6. Afif Abdulfettah Tabara, "Ruhud-din el-islami", botimi i 30-të, B - jrut, gusht 1995, f. 420-421.

7. Kurani, En-Nisa: 124.

8. Transmetuar nga Bukhariu dhe Muslimi, nga Abdullah ibn Omer (r.a.).

9. Kur'ani, El-Hadid: 57.

[Tre të rind erdhën në shtëpinë e Profetit (a.s.) dhe pyetën për adhurimin e tij. Kur mësuan për të dhe e krahasuan me veten e tyre, e gjetën adhurimin e tyre shumë larg dhe thanë: "Po ku jemi ne me të Dërguarin e Zotit (a.s.), atij ia ka falur Allahu krejt gjynahet e bëra dhe të pabëra!" I pari prej tyre tha: "Unë do të falem krejt natën, përgjithmonë!" I dyti tha: "Ndërsa unë do të agjeroj krejt jetën, nuk do të prish asnjë ditë!" I treti tha: "Ndërsa unë do të distancohem nga gratë dhe nuk do të martohem kurrrë!" Kur i Dërguari i Allahut mësoi për vendimin e tyre, erdhi, i takoi dhe u tha: "Ju jeni ata që keni thënë kështu e ashtu? Ndërsa unë, pasha Allahun, jam më i përkushtuari ndaj Allahut ndër ju dhe ai që i frikohet më së shumti Atij! Por unë edhe agjëroj (jashtë Ramazanit), edhe jo! Edhe falem natën, edhe fle! Dhe martohem! Prandaj, kushdo që devijon nga tradita ime, ai nuk është prej meje!"]¹⁰

Përkujdesja e madhe e Kuranit dhe e Profetit Muhammed (a.s.), ndaj femrës, gruas dhe për pasojë vetë familjes është një temë e gjerë dhe objekt diskutimesh e studimesh të thella sociologjike, feta e dherë përtetje tyre.

Megjithatë, në përfundim të këtij trajtimi, dua të sjell në vëmendjen tuaj disa argumente që nxisin përkujdesjen e madhe ndaj familjes, gruas dhe fëmijës në Islam nëpërmjet faktave të mëposhtme:

Në Kuranin Famëlartë ka një sure, që titullohet: *suretu-Nisa*; kapitulli i Grave. Po ashtu, një sure që titullohet: *suretu Ali Imran*; kapitulli i Familjes së Imranit. Prej kësaj famijeje ka lindur zonja Merjem, nëna e Isait (a.s.), me emrin e të cilës titullohet një sure e tërë: *suretu Merjem*. Një tjetër kapitull interesant në Kuran është ai që mban titullin e një gruaje që erdhi tek Profeti dhe diskutoi me të rrëth një çështjeje familjare. Titullohet: *suretu-Muxhadile*; kapitulli i Gruas debatuese. Sikurse ftohemi të lexojmë me shumë vëmendje historinë e nënës dhe motrës së Musait (a.s.), atë të gruas besimtare Asja, bashkëshortes së Faraonit, mbretëreshës së Jemenit Belkis, lartësimin e grave besimtare dhe të ruajtura. Etj.

*"Të gjithë ju
jeni kujdestarë dhe krejt ju
do të pyeten për përgjegjësinë tuaj!
Prijesi është kujdestar dhe do të
pyetet për përgjegjësinë e tij. Burri
në familjen e tij është kujdestar dhe
do të pyetet për përgjegjësinë e tij.
Femra në shtëpinë e burrit të saj është
kujdestare dhe do të pyetet
për përgjegjësinë
e saj..."*

Ndërkohë, transmetohet se ndër porositë e fundit të Muhamedit (a.s.), në prag të largimit nga kjo botë ishte edhe fjala e tij: "Përkujdesuni ndaj grave..."¹¹ Ndërsa në porositë e tij (a.s.), në haxhin e lantumirës, ndër të tjera tha: "Kjeni frikë Allahun në gratë tuaja, sepse ju i keni marrë ato me mbrojtjen e Allahut, keni bërë hallall nderin e tyre me fjalën e Allahut...".¹²

Ai porositi: "Më i miri ndër ju, është më i miri për familjen e tij. Ndërsa unë, jam më i miri i juaj, për familjen time".¹³ Po ashtu tha: "Besimtarët me besimin më të plotë, janë më të sjellshmit ndër ta. Më të mirët ndër ju, janë më të mirët ndaj grave të tyre".¹⁴

Muhamedi (a.s.), nxiti lojën, humorin, bashkëbisedimin e afrimin e burrit me gruan e tij, në intimitetin e tyre familjar. Saha biu Xhabir ibn Abdil-lah (r.a.), thotë: E kam dëgjuar Resulullahun (a.s.), duke thënë: "Çdo gjë, në të cilën nuk ka përmendje të Allahut, është hutim dhe lojë (humbe kohe pa dobi), përvëç katër rasteve: kur burri luan me gruan e tij...".¹⁵

Caktoi tri hise respektive ndaj nënës, para një hiseje respekti ndaj babës. "Kush e meriton më së shumti mirësjelljen time?" – e pyeti dikush.

Tha: "Nëna jote". Pyetësi tha: "Po pastaj?" Tha: "Nëna jote".

Pyetësi vazhdoi: "Po pastaj?" Tha: "Nëna jote". Ai tha: "Po pastaj?" Tha: "Pastaj babai yt".¹⁶

Ndërsa, përsë i përket përkujdesjes dhe vëmendjes ndaj fëmijëve, mjafton në këtë cak të kësaj trajtese, transmetimi i saktë, në të cilin dëshmohet se Resulullahu (a.s.), e puthi nipin e tij Hasanin, në prezencë të Ekra ibn Habisit, i cili tha: "Unë kam dhjetë djem, s'e kam puthur asnjërin prej tyre." Muhamedi (a.s.), e vështroi dhe i tha: "Ai që nuk mëshiron, nuk mëshirohet".¹⁷

11. Transmetuar nga Bukhariu dhe Muslimi.

12. Transmetuar nga Tirmidhiu, Nesaiu dhe Ibni Maxheh.

13. Transmetuar nga Ibni Maxheh.

14. Transmetuar nga Ahmed, Ibn Ebi Shejbe, Ebu Davudi etj.

15. Transmetuar nga Nesaiu, Bezari, Tabarani etj.

16. Transmetuar nga Bukhariu dhe Muslimi.

17. Transmetuar nga Bukhariu dhe Muslimi.

10. Transmetuar nga Bukhariu dhe Muslimi, nga Enesi (r.a.).

PËRFUNDJA E NDËRGJEGJES

Nuredin Nazarko

Në veprimtarinë e përditshme jetësore njeriu karakterizohet nga kujtesa dhe harresa, dy procese të rëndësishme psikologjike të tij. Të dy këta elementë janë pjesë e natyrshmërisë së njeriut. Njeriu përpinqet të regjistrojë në kujtesën e tij momente, ngjarje, të caktuara, ashtu sikundërse përpinqet të harrojë momente, ngjarje të caktuara. Përpjekja për të regjistruar në kujtesë apo për të hedhur në harresë momente dhe ngjarje të caktuara, lidhet më natyrën e përjetimeve që janë shkaktuar tek njeriu. Por, natyrshëm që ka dhe momente e ngjarje, të cilat me apo pa dëshirën e njeriut bëhen pjesë e pandashme e kujtesës së tij. Kjo lidhet me vuajtjet, vështirësitë, problemet që ka ndeshur, gjëzimet, kënaqësitë, natyrën e profesionit, raportet me tjetrin dhe çdo gjë tjetër që është pjesë e historisë së njeriut mbi sipërfaqen e tokës.

Një prej ngjarjeve më dramatike, me të cilën ndeshemi çdo ditë dhe që duket se do të zgjatet vazhdimi, nuk mund të parashikojmë se deri kur, është përfundja e ndërgjegjes. Kjo ngjarje dramatike nuk është pasojë e spontanitetit, pasiqë çdo pasojë është

rezultat i shkaqeve të mëhershme. Këtë pasojë e shohim të manifestohet pothuajse në të gjitha raportet mes njeriut dhe njeriut, po ashtu dhe mes njeriut dhe natyrës.

Sot është fat i madh të gjesh njerëz tek të cilët është ende e zgjuar ndërgjegjja.

Është fat i madh të gjesh njerëz të cilëve mund t'u zësh besë.

Është fat i madh të gjesh njerëz me të cilët mund të bisedosh lirshëm pa pasur shqetësimin se nesër apo pasnesër ato çfarë kë thënë, do të përdoren kundër teje nga të ashtuquajturit "miq". Është fat i madh të gjesh njerëz, prej të cilëve nuk druhesh se do të të mashtrojnë pas krahëve, në kohën kur u ke dhënë gjithë sinqeritetin dhe zemërgjerësinë tënde.

Është fat i madh të gjesh njerëz tek të cilët mund të mbështetesh në kohë vështirësish pa pasur drojë se mund të të braktisin në mes të udhës.

Është fat i madh të gjesh njerëz tek të cilët do të gjesh morale dhe virtute të larta dhe për më tepër këshillues të mençur, të urtë dhe vizionarë.

Pra, është fat të jesh pjesë e të paktëve dhe për më tepër të kesh miqësinë e të paktëve. Një nga gjërat me të cilat ngushëllojmë veten në këtë kohë të përfundjes së ndërgjegjes tek një shumicë e kon siderueshme syresh, është pikërisht numri i paktë i miqve të besueshëm, që nuk të shesin për pesë para.

Kjo nuk është një situatë tipike vetëm për kohën në të cilën ne jetojmë. Edhe më herët njeriu është përballur me vështirësi të kësaj natyre, por është tjetër gjë të gjesh situata apo ngjarje të kësaj natyre në rreshtat e librave dhe tjetër gjë t'i gjesh në jetën reale, ku ti duhet të marrësh një vendim se çfarë do të thuash apo çfarë do të veprosh, kur të përballesh me të tilla ndodhi. Është e lehtë të vlerësosh apo kritikosh vendimin e dikujt nisur nga rreshtat e librave, por është krejt e kundërtë që të vlerësosh apo kritikosh vendimin e dikujt në jetën reale. Pra, këtu e kemi fjalën për ato vendime të cilat kanë lidhje kryekëput më trajtimin që duhet t'u bëjë njeriu i moralshëm dhe i virtutshëm veprimtarëve të përfundjes së ndërgjegjes. Natyrshëm, që sjellja dhe qëndrimet në raport me këtë kategorji duhet të jenë të kujdeshme, për të mos u zhgënyyer dhe për të mos rënë pre e pakënaqësisë ndaj fatit, pasiqë kjo e fundit do të jetë akoma më e rëndë sesa zhgënjimi nga "miqtë" e vërtetë.

Në jetën e përditshme hapësira për kontakte me njerëz të tjerë, me mënyra të tjera të të jetuarit, varet nga natyra e profesionit që ushtrojnë njerëzit. Një nga hapësirat ku të jepet mundësia të kesh kontakte të zgjeruara me njerëz të të gjithë llojeve dhe kallëpeve, me mënyra të ndryshme të të jetuari, është sistemi arsimor. Kjo, për faktin se duan apo nuk duan, njerëzit do të kalojnë nga sistemi arsimor, qoftë me kohë të plotë, qoftë me kohë të pjesshme, përjashto ata që nuk kanë mundësitë për ta bërë këtë. Kësisoj, për shkak të masivitetit të pjesëmarrjes që ka ky sistem, si dhe për shkak se ky sistem është shembull i funksionimit të shoqërisë, sistemi arsimor kthehet në vatrën ku konstatohet në mënyrë të thek-

suar përfundja e ndërgjegjes. Ndër pasojat e kësaj përfundjeje mund të përmendim çmobilizimin mendor, papërgjegjshmërinë e përgjegjësve për mbarëvajtjen dhe mirëfunksionimin e sistemit, tëhuajësimi nga origjinaliteti i qenies njerëzore në emër të lirisë, mëkimi me ide jo të mirëqëna për ndërtimin e personalitetit moral dhe të qëndrueshëm, mashtrimi i vetvetes duke besuar se është në udhën e duhur, ngordhja e nervit të punës serioze dhe profesionale, degradimi i pandalshëm i të lexuarit dhe të menduarit, çka përbën dhe pasojën më serioze të përfundjes së ndërgjegjes. Por nuk do të lëmë pa theksuar këtu, madje dhe me të madhe, se përfundja e ndërgjegjes që manifestohet në sistemin arsimor dhe më tej kaptulohet në shoqëri me forcën më egërshane, është dëshmi e përfundjes së ndërgjegjes së familjes më së pari. Kjo, sepse edukimi i një personaliteti me morale dhe virtute nuk është detyrë e sistemit arsimor, por detyrë thelbësore e familjes. Në rast se familja përfundet nga përfundja e ndërgjegjes, është e sigurt, si drita e dielilit që shohim, se nga të tilla familje nuk do të dalin vetëm se individë me ndërgjegje të përfundur, madje shpesh të çorientuar përballë sfidave të jetës, ngaqë nuk kanë një shtyllë kurri-zore morale mbi të cilën të lëvizin ndërmjet sfidave dhe vështirësive jetësore.

Ashtu sikundërse thuhej në lashtësi se të gjitha rrugët të çojnë në Romë, po kështu mund të themi sot se të gjitha pasojat e përfundjes së ndërgjegjes të çojnë tek familja, e cila nën ndikimin e konsumizmit përpara se të ofrojë vlera morale, mbështetje emocionale, ngrëhtësi shpirtërore, ofron konsum material dhe mediatik çedukues. Dhe më paradoskslaja, pret që nga foleja e saj të dalin njerëz. Për sa kohë familja do t'i nënshtrohet përfundjes së ndërgjegjes, kjo e fundit jo vetëm që nuk do të marrë fund, por do të vazhdojë të shënojë rekorde të reja në rritjen dhe fuqizimin e saj.

Çdokujt që i është dhënë morali, virtuti duhet të refuzojë të quajë normale atë që shumica e quan normale dhe të hapërojë pandalshëm në rrugën e të moralshmëve dhe të virtutshmëve pa u kthyer kurrsesi në normalin e shumicës.

Edukimi i një personaliteti me morale dhe virtute nuk është detyrë e sistemit arsimor, por detyrë thelbësore e familjes.

Miqësia

“Shoku është një dhuratë që ti i bën vetvetes.”
(Robert Louis Stevenson)

Senad Tula

Që me lindjen e njeriut ka lindur dhe nevoja të mos jetë vetëm. Për të mbijetuar atij i duhej të qëndronte me të tjerë e llojit të tij. Por tani kohët kanë ndryshuar. Njeriut nuk i duhet më të mbrohet nga kafshët e egra por nga diçka më e madhe, më e egër dhe më e pamëshirshme, siç janë vetë njerëzit.

KJO SHPJEGON NEVOJËN PËR MIQËSINË...

Miqësia është një marrëdhënie që mund të ndërtohet në shumë forma. Ajo ka për qëllim t'i bëjë njerëzit të ndihen më mire, më të sigurt, sikur nuk janë të vetëm në problemet e tyre, por kanë dikë që jo t'ua zgjidhë, por thjesht t'i dëgjojë ato. Por si çdo gjë tjeter që ka një fillim dhe një mbarim edhe miqësitë shpesh nuk janë të përjetshme. Kjo ndodh, sepse përkrah përditshmërisë hyjnë, intrigat, konkurrenca etj., veti këto që kanë lindur që me njerëzimin dhe po shtohen për shkak të individualizmit njerëzor. Vetëjeta është kthyer në një luftë për mbijete-së në çdo hallkë të saj. Prandaj, përtrej dëshirës së madhe nuk mund të krijojmë dhe të mbajmë kurrë një miqësi të sinqertë e dashamirëse. Jo vetëm me

një mik, por edhe me një të afërm apo të familjes kthehemë në një moment të caktuar në rivalë e konkurrentë të fortë. Megjithatë në emër të kësaj “mbijetese” ne nuk kemi pse humbasim të gjitha virtytet më të mira të cilat duhen vite për t'u fituar. Dhe në një moment hedhim poshtë vite të tëra pune...

SA E BUKUR ËSHTË MIQËSIA?

“Unë kurrë nuk e kam marrë si shkak për t'u ndarë nga një mik dallimin e opinionit mbi politikën, fenë, apo filozofinë.”

(Thomas Jefferson)

E pazëvendësueshme, e hapur, që përshtatet me lehtësi. Me shumë se dashuria, miqësia është lidhja më e fortë dhe më e sigurt e kohës, por që dalëngadalë po i humbet vlerat e saj. Nga pikëpamja objektive, me miqësi kuptohet një lloj lidhjeje shoqërore e ndërthurur me një ndjenjë të fortë dashurie reciproke mes dy ose më shumë personave të së njëjtës ose

jo gjini. Nga pikëpamja subjektive, së bashku me dashurinë, miqësia karakterizohet nga një emocion i fortë duke zbukuruar edhe më shumë jetën sociale të një individi. Prandaj Aristoteli e përshkruan miqësinë: "Një shpirt në dy trupa".

Pothuajse në të gjitha kulturat, miqësia kuptohet dhe perceptohet si një marrëdhënie e barabartë, e bazuar te respekti, vlerësimi dhe gatishmëria reciproke. Në përgjithësi dallohen miqësi të ndryshme të mëdha. Për shembull, një prej tyre është miqësia e rastësishme që lidhet me një simpati: lind papritur në një rrethanë të caktuar. Një miqësi tjetër është edhe ajo e ashtuquajtur e ngushtë, ose më saktë, që lidhet me një marrëdhënie të vazhdueshme në kohë, mes personave të cilët arrijnë të krijojnë një shkallë mirëbesimi reciprok të krahasueshëm me atë tipik të lidhjes në çift. Në çdo epokë, miqësia është konsideruar një nga eksperiencat më të rëndësishme njerëzore dhe është shenjtëruar nga të gjitha besimet.

Familja është konsideruar si gjëja më e rëndësishme në jetë. E njëjtë gjë mund të thuhet edhe për miqësinë. Miku i zemrës është njësoj si një i afërm, që e ke të vështirë të ndahesh prej tij. Me shokët e shoqet mund të jesh vetvetja. Miqësia moderne është përgjigjja e shumë ndryshimeve sociale. Marrëdhënet e paqëndrueshme në çift dhe pasiguria bëjnë që miqësia të jetë struktura më e fortë e një marrëdhënieje. Miqësia është mbështetja më e madhe, sidomos në momentet më të vështira të jetës: në rast divorci, zie, vështirësish etj. Por disa e konsiderojnë miqësinë si më të rëndësishme se familja. Aktorja **Serra Yilmaz** shprehet: "Për mua miqësia ka qenë gjithmonë më e rëndësishme se familja. Kam miq të mirë të cilët më kanë zgjedhur për atë që jam jo për atë çfarë përfaqësos. Rri me ta sepse më pëlqen të ndajmë çdo gjë bashkë. Edhe pse janë shumë të ndryshëm nga unë, kanë disa gjëra misterioze që na bashkojnë".

XHELOZIA NË MIQËSI

Miqësia është një nga gjërat më të bukura që kemi në jetë. Biseda me një shok ose shoqe na ndihmon për t'u shprehur e për të ndarë diçka. Është si të shkosh te një psikolog. Por rëndom ndodh që marrëdhënet tona me miqtë tanë prishen nëse xhe-

lozia zë rrënëjë. Xhelozia është një emocion që lind që në fëmijëri. Që të vegjël ndiejmë xhelozin, ndërsa vëllai apo motra jonë merr më tepër vëmendje, dashuri apo përkushtim nga prindërit. Edhe pse të vegjël, fëmijët kuptojnë dhe dinë të shprehin pastër këtë ndjenjë. Duan gjithmonë të janë në qendër të vëmendjes, t'u plotësohet çdo dëshirë, dhe fillojnë e ndihen keq nëse të tjerët në shkollë kanë marrë dhuratën më të bukur. E ndërsa rritemi, ndjenja në fjalë, e cila ndryshtet do të përshkruhej si ndjesia negative e inferioritetit, bëhet më masive dhe ndonjëherë na pengon në krijimin e një raporti apo kur ndajmë një shoqëri me miqtë dhe të afërm tanë. E kur bëhet fjalë për këtë të fundit, shpesh xhelozia ka shkatërruar edhe shoqëri të forta të krijuara prej vitesh. Ndoshata mes shoqesh të ngushta, shokësh për arsyet të forta xhelozie, por që në fakt janë veçse arsyet pa logjikë. Është një situatë acaruese. Të ndodh që shoqja jote e ngushtë është kaq e bukur dhe duket se gjithmonë del me djalin që do dëshiroje të kishe. Është e suksesshme në dashuri dhe kjo të bën të ndihesh keq apo ta urresh atë, në mënyrë të padrejtë. Apo fillon të urresh shokun tënd, pasi ai fitoi një kualifikim që ty nuk t'u dha asnjëherë mundësia. Kjo është xhelozia, ndjenja e do-bësisë që na lind për shkak të suksesit të tjetrit.

MIQËSIA MES MESHKUJVE DHE FEMRAVE

A minden meshkujt dhe femrat të janë vetëm miq???

"Çdo dashuri që s'ka shoqërinë si pikënisje është si një mur i ndërtuar në rërë." (Ella Wheeler Wilcox)

Miqësia me gjininë e kundërt është si të ecësh mbi akull të hollë. Janë të shumtë ata që thonë se meshkujt dhe femrat nuk mund të janë "vetëm" miq. Por disa të tjerë insistojnë në të kundërtën. Kufiri midis miqësise dhe "diçkaje më shumë" është shumë i hollë. Në çdo moment mund të lindë dashuria, apo epshi midis këtij lloji të miqve. Kjo lloj dashurie e lindur është më afatgjatë se dashuritë e tjera. Nga eksperimentet është shikuar se dashuritë që lindin nga miqësia janë shumë afatgjata, të suksesshme dhe të forta.

Vlera e leximit tē Kurani

Zoti ynē thotē nē Kuranin famēlartē: “**Ne Kuranin e bēmē tē leħte pér mēsim, po a ēshtē ndokush qē merr mēsim?**” (Kamer, 17)

Sado i mirē tē jetē njeriu, sado besimtar qoftē ai, Allahu (xh.sh.), e di se njeriu ēshtē i dobët. Zemra e tij ka nevojë pér forcë, pér fakte, pér argumente dhe pér shembuj. Prandaj Zoti nuk la asnijë profet pa mrekulli.

Dikujt i dha shkopin, qē għall-tiste gjithċka. Dikujt i dha devenē, qē ushqente njē fshat tē tērē me qumēsht. Dikujt i dha shērimin e sēmundjeve tē pa-sheru esħem. Ndërsa Profetin (a.s.), e pyetēn: “Çfarē tē ka dhënē Zoti ty?” Profeti (a.s.), u përgigj: “Ajo qē mē ka dhënē mua Allahu (xh.sh.), ēshtē shpallje, ēshtē fjalē”.¹

Fjala ēshtē mrekullia mē e madhe dhe mē e fuqishme. Ajo nuk mbaron nē asnijë kohē apo vend. Shkopi mbaroi me profetin qē e kishte, deveja u lar-gua me largimin e profetit qē e kishte kētē mrekulli, shērimi largohet me largimin e shēruesit, por fjala do tē mbetet gjithmonë, pér aq kohē sa do tē flasin njerēzit. Prandaj Kurani ishte mrekullia e njeriu, e cila nuk do tē pērfundojë kurrē.

Kjo ēshtē mrekullia jonē, mrekullia e ċdo mysliman, mrekullia e ċdo njeru qē ka dēshirē tē shikojē mrekulli me sy. Ai ēshtē **KURANI**, i cili ēshtē fjal e Zottit dhe fjalēn mund ta thotē edhe i vogli edhe i madhi. Fjala e merr peshēn nga ai qē e flet atē. A mund tē ketē fjala peshē mē tē madhe, sesa kur e flet Allahu (xh.sh.)? Kurani ēshtē fjalē, por nuk ēshtē fjalē njerēzish, fjalē mendjeleħtēsh, fjalē shkencetarēsh apo filozofēsh, por ēshtē fjalē e Zo-

tit tē gjithesisé, fjalē e Krijesit, prandaj pesha e tij nuk krahasohet me asnjē fjalē tjetér, prandaj edhe vlera e tij nuk matet me vleren e asnjē fjalē tjetér.

Ky Kuran ishte ai qē i bashkoi arabët, tē cilët ishin tē pérçarë si mos mē keq. Ata kishin qindra vite qē luftonin pér pretekste tē kota, por Kurani i bashkoi ita.

Kurani zbuti zemrat e ketyre njerēzve, qē tashmë ishin ngurtēsuar. Kurani lartēsoi moralin e ketyre njerēzve, qē askush nuk i njihte nē botē. Ky Kuran i shndērroi kēta njerēz nga barinj delesh dhe devesh, nē barinj tē gjithē njerēzimit. Kjo ēshtē fjal qē ka pasur, ka dhe do tē ketē peshē sa herē qē do ta respekojnē njerēzit. Arabët ishin njerēz tē thjeshtē, por kur u pērballen me tē vērtetēn, u treguan njerēz tē natyrshēm, u treguan burra dhe e pritēn atē me zemra tē hapura.

Ne dhe tē gjithē myslimanet e botës e lexojmë Kurani, por vallahi ka mbetur fjalē, qē nuk futet nē zemér, por hyn nē njē vesh dhe del nga veshi tjetér. Akoma nuk i kemi hapur zemrat pér kētē Kurani. Vallahi, po t'i hapnim zemrat ndaj Kurani siċċ i hapen tē parët tanē, do tē ishim shumē mē lart se c'jemi sot.

Ky Kuran preku zemrat e njerēzve tē mirē dhe njerēzve tē ligi. Dikush i shkoi Profetit (a.s.) dhe u pērpoq me tē gjitha mēnyrat, qē ta largonte nga rruġa e drejtē. Pasi tha atē qē kishte pér tē thēnē, Profeti (a.s.), ia ktheu: “*Unē kam vetēm dy fjalē, ato janē ajetet e Kurani. Dēgħoji ato dhe vendos vetē pastaj*”. Kur ky njeri dēgħi fjalēn e Allahut (xh.sh.), u kthye kokulur tek njerēzit e tij dhe u tha: “Mos mē čoni herē tjetér pér ta rrēzuar poshtē Kurani. Vallahi,

1. Hadith i vērtet. Buhariu (1044) dhe Muslimi (152).

ai është një libër i ëmbël. Ato fjalë nuk kanë të krahasuar. Vallahi, ai libër do të jetë gjithmonë i lartë dhe kurrë nuk do të rrëzohet".²

Disa njerëz shkuan në Mekë, por vendosën pambuk në veshët e tyre, që të mos e dëgjonin Kurani. Ndërsa Kurani nuk pyeti për pambukun që ata kishin vendosur në veshët e tyre, por hyri drejt e në zemrat e tyre.

Ky Kuran drejtoi zemrën e Umer Ibn Hattabit (r.a.), i cili ishte nisur të vriste Profetin (a.s.), por kur dëgjoi Kuranin, u shkri ashtu siç shkrihet bora nga dielli.

Kurani i habitit edhe xhindet, të cilët hipën në shpinën e njëri – tjetrit për ta dëgjuar atë nga goja e Profetit (a.s.). Pastaj shkuan dhe u thanë shokëve të tyre: “Kemi dëgjuar një Kuran që mahnit, prandaj besoni se ne kemi besuar tek ai”. Allahu (xh.sh.), thotë për këtë Kuran: “*Sikur Ne ta zbrisnim këtë Kuran mbi ndonjë kodër, do ta shihje atë të struktur e të çarë prej frikës nga Allahu...*” (Hashr, 21) Pra, nëse Kurani do të zbriste mbi mal, ai do të bëhej shkrumb e hi. Vallë, ç’bëhet me zemrat tona? A thua janë bërë më të ngurta se malet? Si ka mundësi që nuk preken zemrat tona nga fjalët e Krijuesit, nga Kurani?

Dua të flas për vlerën e leximit të Kuranit, sepse mendoj se jemi larg tij. Ka kohë që nuk e kemi lexuar. Ndoshta kur flasim për leximin e Kuranit, na vjen nëpër mend Ramazani i kaluar. Ka kohë që nuk kemi ndenjur me Kurani, ka kohë që nuk kemi punuar me të. Prandaj le t’ia kujtojmë vetes sonë këtë gjë. Me çfarë tjetër duhet ta përkujtojmë veten, nëse nuk e përkujtojmë njëri – tjetrin me leximin e Kurani!?

Ky Kuran të jep aromë besimtarit dhe nëse ti nuk e lexon, ta heq aromën. Profeti (a.s.), ka thënë: “*Shembulli i besimtarit që lexon Kuran, është si shembulli i portokallit. Shijen e ka të mirë edhe erën e ka të mirë. Shembulli i besimtarit që nuk e lexon Kurani, është si shembulli i humrës. Ajo shijen e ka të mirë, por nuk ka erë. Ndërsa munafiku që lexon Kuran është si shembulli i borzilokut. Erën e ka të mirë, por shijen e ka të keqe. Kurse munafiku që nuk lexon Kurani, është si puna e kungullit të egër. Erën e ka të keqe edhe shijen e ka të keqe*”.³

Besimtarit që nuk lexon Kurani nuk ka erë, sepse nga ai nuk del aroma e ajeteve të Kurani, që janë

2. **Hadith i vërtetë.** Hakimi (2/507). Hakimi e vlerëson hadithin të vërtetë sipas kritereve të Buhariut dhe me vlerësimin e tij pajtohet edhe Dhehebiu.

3. **Hadith i vërtetë.** Buhariu (5020) dhe Muslimi (797).

si trëndafila. Prandaj le t’i japim aromë zemrave dhe gjuhëve tona. Le ta lexojmë Kurani. Le të dalë aroma e fjalëve, që janë fjalët më të mira që mund t’i thotë çdokush.

Kurani është shpëtimtari dhe zgjidhja e enigmës, sipas deklaratës së Profetit (a.s.), i cili një ditë i tha Aliut (r.a.), dhëndrrit të tij: “*Pas meje do të ketë shumë probleme dhe trazira*”. Aliu (r.a.), e pyeti: “O Profet i Zotit, cila është rrugëdalja prej trazirave?” Profeti (a.s.), u përgjigj: “*Libri i Zotit është rrugëdalja prej trazirave. Në Kuran është njoftimi i atyre që ishin përpara jush dhe atyre që do të jenë pas jush. Ai është gjykatesi, që gjithmonë gjykon drejt. Allahu do ta copëtojë çdo tiran, që e braktis Kurani. Këdo që kërkon ndihmë dhe udhëzim përvèç Kurani, Allahu (xh.sh.), do ta humbë. Kurani është litari i fortë, kujtuesi i urtë, është rruga e drejtë, që kurrë nuk do të humbasë. Gjuha nuk lodhet me leximin e tij. Nga leximi i tij nuk ngopen dijetarët, zemra nuk mërzitet asnjëherë nga përmendja e tij. Mrekullitë e tij nuk mbarojnë kurrë. Kush flet me të, ka folur drejt, kush gjykon me të, ka gjykuar drejt, kush fton për tek ai, ka ftuar për tek e drejta dhe është gjithmonë i drejtuar*”.⁴

Këto janë pëershkrimet e Profetit (a.s.), për Kuranin. Kjo është zgjidhja dhe rrugëdalja nga streset dhe problemet që kemi në zemrat tona. Vallahi, sikur ta bënim mik Kurani, do të ishim shumë më të qetë, sepse Kurani është shpirt për zemrën e njëriut dhe nuk ka ushqim tjetër për zemrën përvèç Kurani. Shpirti është prej Zotit dhe ushqimi për të, është përsëri prej Zotit.

E pranojmë të gjithë që sot jemi shumë larg me Kurani, prandaj nuk e ndjejmë besimin në zemrat tona, nuk e ndjejmë as namazin që falim. Dëgjoni se ç’thotë Profeti (a.s.): “*Do të vijë një kohë, që Kurani do të vjetërohet në zemrat e disa njerëzve, siç vjetrohet rroba, derisa në fund njeriu ta hedhë atë, sepse nuk ka dobi prej saj. Ata njerëz që do ta lenë Kurani edhe kur ta lexojnë nuk do t’ia ndjejnë shijen atij leximi. Ata njerëz do t’i godasë Allahu (xh.sh.), me një sëmundje. Do ta lënë punën e sotme për nesër dhe të nesëmen do të thonë se ka kohë për ta bërë atë punë edhe pasnesër. Ata njerëz do të bëjnë gjynahe dhe do të thonë, se i fal Zoti i gjithësisë*”.⁵

Mesazhi im për veten time dhe për të gjithë ju është: “**Le të afrohemi me Kuranin. T’i forcojmë lidhjet tona me librin e Allahut (xh.sh.)**”.

4. **Hadith i dobët, ndërsa domethënja e tij është e vërtetë.** Tirmidhiu (2906). Shejh Albani dhe shejh Shuaib i vlerësojnë hadithin të dobët.

5. Nuk i gjej referencë.

ZBULOHET ZONA KU "FSHIHET" AUTIZMI NË TRURIN E FËMIJËVE

Një grup i studiuesve të institutit CNRS francez, ka zbuluar një arritje të re për diagnostikimin e hershëm të autizmit. Kjo është një anomali që "fshihet" në pjesën e trurit, e cila është përgjegjëse për zhvillimin e të folurit dhe që mund të identifikohet tashmë në moshën e hershme me anë të rezonancës magnetike.

Hulumtimi francez ofron mundësi reale për diagnostikimin e hershëm të autizmit. Deri më tani, sëmundja mund të diagnostikohet vetëm

duke monitoruar shenjat klinike të ndërveprimit, që nuk ka të bëjë me ndërhyrjen në tru.

Qëllimi i ardhshëm i studiuesve është për të përsosur teknikën, duke e bërë atë 100% efektive. Gjithashtu nga një hulumtim ndërkombëtar vjen një shans i ri për shërimin e sindromës Rett, një formë e rrallë dhe e rëndë e autizmit fëminor në një çrregullim gjenetik që godet pothuajse ekskluzivisht gjininë femërore.

RECETA QË LARGON YNDYRËN NË GJAK, JU NEVOJITEN VETËM DY PËRBËRËS

Nëse vuani nga yndyra në gjak, atëherë kjo recetë është e përkryer për ju.

Për shkak të jetës dinamike, kequshqyerjes dhe mungesës së aktivitetit fizik, rritja e yndyrës në gjak është një sëmundje mjaft e shpeshtë.

Ndonjëherë te personat me yndyrë të shtuar në gjak mund të vërehen depozitat yndyrore nga individualët me ngjyrë të verdhë në formë të kockave ose në formë të nyjave në kapakët e sipërm të syve ose në pjesë të tjera të trupit.

Me përparimin e sëmundjes vjen deri te trashja e mureve të arterieve, duke kontribuar edhe faktorë të tjerë të rrezikshëm (si që është duhani, alkooli, nikotina), dhe si pasojë

e gjithë kësaj, për fat të keq, janë sëmundjet kardiovaskulare të cilat janë një ndër arsyet kryesore të vdekjes në botë dhe te ne.

Nëse keni nivele të larta të yndyrës në gjak, ju rekomandojmë këtë recetë, sepse ju ka ndihmuar shumë personave.

PËRBËRËSIT: FIQ TË THATË DHE UTHULL MOLLE.

Këtë ilaç përgatiteni në mbrëmje, dhe konsumoheni në mëngjes. Merrni tre fiq të thatë dhe shpojini me kruese dhëmbësh në të gjitha anët (duke formuar vrima) dhe pastaj vendosni në enë qelqi në

të cilën më herët duhet të vendosni 200 mililitra uthull molle.

Le të qëndrojnë gjatë gjithë natës, kurse në mëngjes hani që të tre fiqtë e thatë. Mbetjen nga uthulla mos e hidhni, por përgatitni përsëri të njëjtën gjë natën në vazhdim, pra përsëri vendosni 3 fiq të tjerë për konsumim ditën e ardhshëm.

Këto 200 mililitra uthull përdorni 7 ditë, pjesën më të madhe do ta thithin fiqtë. Ditën e tetë merrni 200 mililitra uthull të re dhe përsëritni procedurën edhe për një javë. Procedura për largimin e yndyrës zgjatë 14 ditë.

MJEKËT BRITANIKË ZBULOJNË SI KUROHET SËMUNDJA E SKLEROZËS

Mjekët në Britaninë e Madhe në Sheffield kanë bërë një zbulim të rrallë pasi pacientët të cilët vuajnë nga skleroza mund të marrin trajtimin e medikamenteve të cilat përdoren për sëmundjet kancerogjene.

Mjekët pohojnë se me këto mjekime pacientët që vuajnë nga skleroza bëjnë hap përpara në shërimin e kësaj sëmundjeje.

Reth 20 pacientë kanë marrë transplantin e palçës së kockave duke e përdorur në qelizat e veta burimore, ndërsa shumë të tjerë që kanë qenë të paralizuar tashmë janë në gjendje të ecin përsëri.

“Kjo sëmundje shkakton sistemin imunitar duke sulmuar rreshtimin e nervave në tru dhe në palcën

kurrizore”, u shpreh mjeku Basil Sharrack.

Më shumë se 100.000 pacientë britanikë vuajnë nga skleroza ndërsa po punohet që ata të marrin trajtimin e nevojshëm për këtë sëmundje.

ESA-JA: FSHATI HËNOR NJË PASUES IDEAL I STACIONIT NDËRKOMBËTAR HAPËSINOR

Kreu i ri i Agjencisë Hapësinore Evropiane (ESA) Jan Worner mbrojti idenë e tij për një "fshat hënор" duke vlerësuar se do të jetë pasuesi ideal i Stacionit Hapësinor Ndërkombëtar (ISS) në aspektin e eksplorimit të hapësirës.

Që prej marrjes së funksionit në korrik, Worner e ka përmendur disa herë këtë ide të "Moon village" multinacional, kryesisht para Kongresit Ndërkombëtar të Astronautikës (IAC) në Jerusalem dhe në SHBA.

"Nuk bëhet fjalë për të ndërtuar shtëpi të vogla dhe të kesh një bashki, një kiske etj.", shpjegon Worner gjatë një konference për shtyp.

"Në idenë time, një fshat është një vend ku persona të ndryshëm vijnë me ide të ndryshme dhe krijojnë diçka që nuk është vetëm individuale", vazhdoi ish-kryetari i Agjencisë Hapësinore Gjermane, DLR.

"Fshati hënор ndërkombëtar do të ketë përdorime të shumëfishhta dhe përdorues të shumëfishftë. Një vend mund të jetë i interesuar për shkencën, mund të ketë një kompani private të interesuar për eksplorimin e minierave, disa do të duan të përdorin hënën si një trampolinë për të eksploruar edhe më larg. Madje aty mund të ndërtohet edhe një radio-teleskop i madh", tha ai.

"Personat e ndryshëm do të sjellin kompetencat e tyre, në një shpirt bashkëpunimi. Por vendos vetëm një kufizim, të mos sillen armë!", u shpreh me humor, Worner.

"E shoh fshatin hënор si pasuesin ideal të ISS-së për eksplorimin", deklaroi Worner.

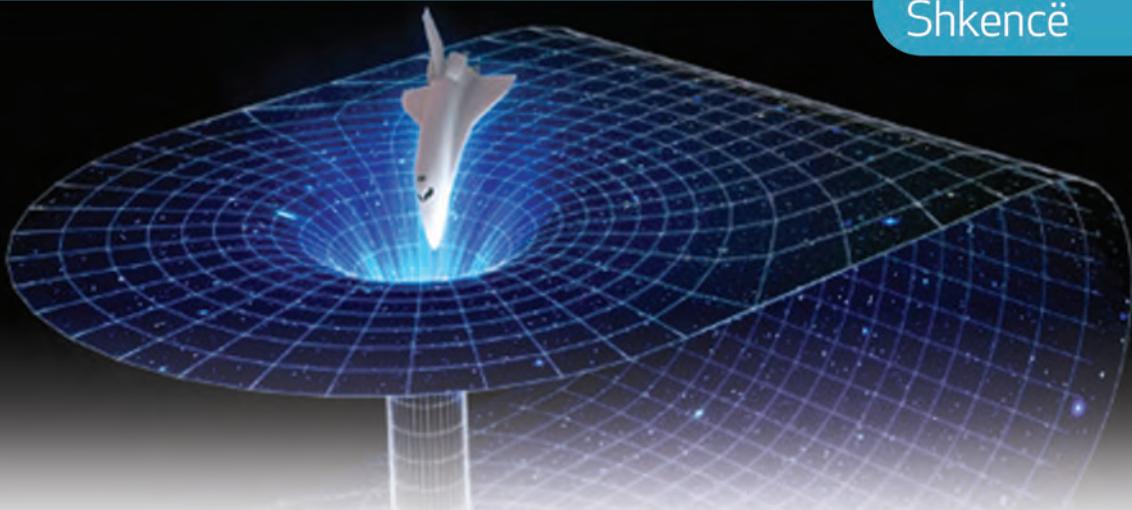
"Ndryshe nga ISS-ja, një fshat hënор nuk ka nevojë për vendime formale mes vendeve të ndryshme. Është më shumë një vizion i përbashkët i kombeve të ndryshme për të vajtur së bashku në Hënë", theksoi ai.

ÇFARË ËSHTË VRIMA E KRIMBIT?

Shumë kanë dëgjuar rreth vrimave të zeza, të cilat janë formacione të çuditshme që hasen në univers. Sipas studimeve, një vrimë e zezë formohet pas shkatërrimit të një ylli dhe karakterizohet nga forca tërheqëse gravitacionale shumë e madhe. Aq e madhe sa është në gjendje të gllabërojë çdo planet, asteroid apo çfarëdo objekti me bazë atomike që gjendet aty pranë. Nëse Toka do të ishte pranë një vrime të zezë atëherë fati ynë me shumë gjasa do të ishte katastrofik. Por çdo të ndodhët nëse Toka do të gjendej pranë një vrime krimbi? Në këtë rast jeta jonë do të ishte shumë më interesante.

Ndryshe nga vrimat e zeza, vrimat e krimbit kanë një natyrë tjetër. Ato konsiderohen si korridore hipotetike të cilat mundësojnë udhëtimin përmes hapësirë-kohës (Taylor Redd, 2015). Hapësira duhet kuptuar si rrjeta jeshile e paraqitur në figurë, ndërsa koha si faktori që e modelon këtë rrjetë.

Kështu nëse rrjeta është e sheshtë do të thotë se koha rrjedh sipas një sensi të ngjashëm me mënyrën sesi koha kalon përgjatë viteve të jetës së gjithasecilit prej nesh. Nëse rrjeta është e sheshtë, pika A dhe pika B ndodhen në një distancë të caktuar dhe për të shkuar nga njëra pikë tek tjetra nevojitet të përshkruhet e gjithë kjo largësi. Deri këtu flasim për ligje fizike të thjeshta që i hasim në jetën e përditshme. Por c'ndodh nëse rrjeta e sheshtë fillon të shformohet? Në këtë pikë ndryshon mënyra sesi koha rrjedh dhe vihen re dukuri që janë shumë larg eksperiencave të përditshme. Vrimat e krimbit mendohet se janë një nga faktorët kryesorë që shformojnë rrjetën hapësirë-kohë. Në momentin që shfaqet një dukuri e tillë, distanca midis dy pikave bëhet shumë herë më e vogël dhe koha nuk rrjedh më si më parë. Hipotetikisht kjo do të thotë që mund të përshkohen distanca shumë të mëdha

për një kohë çuditërisht të ulët, madje shkohet deri tek ideja e udhëtimit në kohë.

Si është e mundur e gjitha kjo? Koncepti është i thjeshtë. Nëse dy pika ndodhen në një distancë shumë të madhe nga njëra-tjetra, atëherë për të shkuar më shpejt nga pika A në B, nuk rritet shpejtësia e lëvizjes, përkundrazi manipulohet hapësira midis këtyre dy pikave; duke i sjellë shumë afër krijuhet mundësia për të kaluar për një kohë shumë më të shkurtër nga një pikë tek pika tjetër. Kjo është ajo që ndodh kur në univers krijuhet një vrimë krimbi. Koncepti bëhet disi më i vështirë nëse imagjinojmë të kalojmë nga pika A për të ardhur përsëri në të njëjtën pikë. Në këtë rast pozicioni është i njëjtë dhe hapësira nuk shformohet. Ajo që shformohet është koha. Në vijmë në të njëjtën pike, por në një kohë që i përket të shkuarës, apo të ardhmes. Duke u nisur nga kjo ide, nëse një vrimë krimbi do të shfaqej pranë Tokës, ne do të mund të udhëtonim përmes saj, për të arritur përsëri në Tokë, por kësaj radhe në epokën e dinozaurëve. Padyshim që jeta jonë do të bëhej shumë interesante në prani të një korridori të tillë ndërhapësinor.

Ajo që dihet me siguri rrëth këtyre korridoreve është fakti se udhëtimi përmes tyre, nëse do të ishte i mundur, shoqërohet me një rrezik të madh të mbylljes së tyre të paparashikuar, të rezatimit të madh radioaktiv apo rreziku nga kontakti i konsiderueshëm me elementët "ekzotikë" të materies.

Zbulimi teorik i vrimave të zeza e ka burimin mbi

studimet e Einstein dhe Nathan Rose, arsyë për të cilën shpesh herë vrimat e krimbit referohen si urat e Einstein-Rose. Këto ura ekzistojnë vetëm në kalkulime matematike, përfundimet e të cilave flasin për përmasa shumë të vogla të tyre, që kapin vlera mikroskopike 10-35 m (Barbier, 2001). Zgjerimi i vazhdueshëm i universit, ka nxitur idenë që mund të ekzistojnë edhe ura kalimi të përmasave më të mëdha.

Matematika është arma më e fortë për të studiuar universin. Nëse vrimat e krimbit ekzistojnë sipas llogaritjeve matematikore, atëherë është çështje kohe observimi i tyre konkret. Pavarësisht kësaj, pranimi i ekzistencës së tyre hap një numër të madh pyetjesh të tjera. A janë vrimat e krimbit ndërhyrje artificiale, që nxisin universin të kundërvaprojë për shkatërrimin e tyre? A janë ato një përpjekje për të mundësuar udhëtimin në destinacione të pamundura duke ndryshuar ligjet e fizikës? Çfarë e shtyn universin të ruajë një formë ekuilibri të tillë që shkon kundër korridoreve ndëryjore? Ajo që mund të bëhet sot janë vetëm pyetjet.

Materia ekzotike nuk duhet ngatërruar me materialet e zezë apo me antimaterien. Ajo është e ngarkuar me densitet dhe presion të lartë negativ të energjisë. Një lloj i tillë i materies është studiuar vetëm në gjendje të caktuara në vakum, si pjesë e teorisë së përgjithshme të fizikës kuantike.

PËRGATITUNI PËR LI-FI, 100 HERË MË I SHPEJTË SE RRJETI WI-FI

Harrojeni Wi-Fi, shkencëtarët kanë shpikur një teknologji të re të quajtur Li-Fi, që është 100 herë më e shpejtë se Wi-Fi. Li-Fi i transmeton të dhënat duke përdorur dritat LED, që fiken e ndizën me nanosekonda të paperceptueshme nga syri i njeriut.

Ky sistem i ri arrin shpejtësinë 224 gigabyte për sekondë, dhe ka potencialin për të revolucionuar përdorimin e internetit.

Sistemi është testuar në disa zyra dhe zona industriale

në Estoni, ku thuhet se ka arritur shpejtësinë 1GB për sekondë për transmetimin e të dhënavë – që është 100 herë më e shpejtë se shpejtësia mesatare e Wi-Fi.

Teknologjia Li-Fi është shpikur në vitin 2011 nga Harald Haas, nga Universiteti Edinburgh në Skoci. Ky sistem përveç se më i shpejtë dhe i sigurt, është edhe më i besueshëm se lidhja tradicionale me Wi-Fi. Meqenëse dritat nuk mund të kalojnë përmes mureve, teknologjia Li-Fi është më e sigurt nga vjedhja e saj.